

Ціна 2.50 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XXXIX

ВЕРЕСЕНЬ — 1988 — SEPTEMBER

№ 463

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published every month
except August by the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

NOWI DNI

P.O.Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Editor-in-Chief: M. Dalney

Business manager: M. W. Gawa

Advertising representative: A. Horhota

Second Class Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number ISSN 0048-1017

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$22.00 Can. dol.
U.S.A.: \$20.00 US dol.

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ
\$20.00 US. or equivalent
Avio — \$40.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

Mr. Z. Steciuk, 10 Bates Court
Jacana 3047, Vic. Australia

CANADA — КАНАДА:

Тандер Бей:

Mr. P. Swyrydenko, 133 Bethune Street
Thunder Bay "F", Ont. P7C 2G4

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чікаго і околиці:

Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповіальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор
Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Городовіч, Василь
Гришко, Дмитро Кислиця, Олексій Коновал.

Адміністратор — Михайло В. Гава

Оголошення — Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Дмитро Павличко — ВІРШ З МОНГОЛІЇ	1
М. Ковшун — МІСТЕР ТУПІ або...	3
Клавдія Фольцій — СПОГАДИ	5
П. Одарченко — ПРО Т. ОСЬМАЧКУ	8
Дм. Федик — ПРО ДОРІБОК І ДОЛЮ Д-ра О. ЯВОРСЬКОГО	11
М. Дальний — ОСЕРЕДОК КУЛЬТУРИ ВІДКРИТО	14
Ю. Божик — СЛОВО НА ВІДКРИТТІ ЦЕНТРУ КУЛЬТУРИ В ОКВІЛЛ	15
С. Коновал — ЧИ ВІДОМО ВАМ?	18
„Наше Слово“ (гр) — ВІД ІНФОРМАЦІЇ ДО ЕНЦИКЛОПЕДІЇ	20
о. В. Романюк — ПРИВІТ І УКЛІН	23
М. Воскобійник — ЯКА ПЕРЕБУДОВА ПОТРІБНА?	23
В. Сабаль — ВСЕСОЮЗНА КОНФЕРЕНЦІЯ КПРС	29
Валентина Єрмоленко — КАМ'ЯНА МОГИЛА НА МЕЛІТОПІЛЬЩИНІ...	31
Гр. Нудьга — ПЕРШІ КИЇВСЬКІ МАГІСТРИ І ДОКТОРИ	32
Д. Н., К. Чорній — АВСТРАЛІЙСЬКА ХРОНІКА	35
Я. Тудорковецька — НАДІЙМОСЬ НАЙДУТЬСЯ ЗАЦІКАВЛЕНІ	35
М. Обух — ВИСЛУХАЙ БЛАГАННЯ	36
xxx — ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ	37
М. Ценко, В. Павленко, А. Коваль і ін. — ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	38

На першій сторінці обкладинки: о. Василь Романюк
із сином Тарасом прибули до Канади. (В аеропорті
в Торонті. Фото „Нового Шляху“)

- Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. • Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. • Незамовлених матеріалів редакція не повертає. • Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

Дмитро ПАВЛИЧКО

ВІРШІ З МОНГОЛІЇ

КАРАКОРУМ

*Каракорум, каракорум —
Не поклик журавля.
Хребтів і ребер людських хрум
Я чую вже здаля.
Я бачу сотні корогов
І тисячі палат,
Де бляха з київських церков
Лежить, як сонця плат.
Я йду до хана і щокрок
Лягати мушу ниць...
Втім, пропадає образок
Столиці всіх столиць.
Мені навстріч іде Рубрук,*
Сміється, наче кум.
— Цей бур'янном зарослий брук
І есть Каракорум!
Оце каміння в чагарях.
Де квітне свербигуз, —
Найбільшої держави прах,
Над можновладдям глуз.
Тут владар Азії сидів.
І золото, і срібло
З далеких і близьких світів
До ніг йому текло.
Я сам возив йому дари
В цю далечінь глуху,
Коли в Європі всі двори
Тремтіли від страху.
Китаем управляв монгол
І — вимовить боюсь —
Данину під його престол
Складала горда Русь.
— А де ж ті добра, де храми,
Де ж ділося те все!
Рубрук сміється із пітьми,
Борідкою трясе.
— Тут смерть стояла, наче грум,
Володаря служник.
І страхом жив Каракорум,
І від страху він зник.
Він підкорити світ хотів.*

*А світ — не жеребець.
Сади на нього й сто катів.
Настане всім кінець!*

**

*Каракорум, Каракорум —
Багнети, і штики.
І атомних набоїв струм,
В огнях материки!
Каракорум, Каракорум —
Мов крука чорний крик
Над полем крові. Why? Warum?
Де світ? Невже він зник!!*

**

*Полечу я до Монголії
і куплю собі коня
Білого, як цвіт магнолії,
Ніжного, як цуценя.
І назад я аж до Києва
Буду їхать на коні.
Стану, як душа Батиєва,
При невидимій стіні.
І заплачу я від наляку —
Де ж ті храми, де церкви,
Що монгол побачив здалеку
Із-за Волги, з-за Туви?
Ні, не він збивав копитами
Плінту з-під небесних бань —
Підривали динамітами
Твердість княжих мурувань.
Він — під окрики та ламенти —
Бляху золоту здирав.
Хто ж виважував фундаменти?
Хто каміння звідси крав?
Хто ж то застеляв соборами
Заболочені шляхи.
Де ж той хан з думками хворими,
З видом лютої пихи?*

Ще димує церква спалена,
В небесах летить притвор —
Тут пройшли батири Сталіна —
Постишев та Косіор.

А за тими багатурами —
Іхня гвардія тверда.
Обжиралась довго мурами
Жадібна святынь орда,
Серце стогне, ніби в оливі
Розгоряченім кипить.
Як же конику — монголові
Розказати, що болить?!

**

Мчать кулани, дики коні,
Понад річкою Херлен,
Стеляться по оболоні
Гриви, наче сто знамен.
Курява, мов плаття шлюбне.
Зірване з плеча на глум,
Схили гір гримлять, як бубни,
Коней тлум, немов самум.
Ніби десь гудуть гармати,
В землю вкопані сліпу.
Не здогнати, не піймати
Волі вольної в степу!
Стоп! За тими табунами
Надовкіл та напрямці
З арканами й курманами
Їдуть вершники-ловці.
Ось вам правда на припоні,
Повна смутку та жалю:
Диких коней свійські коні
Заганяють у петлю.
Чи монгольські, чи вкраїнські,
Родом теж куланчуки,
Заганяють коні свійські
Свого брата в канчуки.
І летять вони в жадобі
Прислужитись — хитрий клан.
І біжить в пустелю Гобі,
Кров'ю пінячись, Кулан.

**

«Моголи, моголи.
Золотого Тамерлана онучата голі»

Т. Шевченко

Між горами в долинах — білі юрти,
червоних коней ходять табуни,
Монголи там живуть, а не манкурти,
І рідне слово бережуть вони.
Якби сказав їм Бог: — беріть півсвіту,
Я вам Европу й Азію даю.
А ви мені віддайте дзвонковиту,
Пісенну мову прадідну, свою,
Вони сказали б: — схаменися, Боже,
Не треба нам ні Азій, ні Европ!
Де інструмент, що передати може
Дощу шептання й туменів галоп?

То — наше слово, то — щоденне чудо,
То — сонця зір крізь каменя більмо.
То — дух народу — о всесильний Буддо! —
Все в нас бери, лиш мови не дамо!..
Ави, мої освічені моголи,
Нагі внучата княжої землі,
Все віддали — і рідну мову, й школи —
За знак манкурта на низькім чолі.
Ви мрієте, печальні невторопи,
Шо за спожиту серцем каламуть
Боги пришилють вам гудзики з Европи,
Шнурки шовкові з Азії пришилють.
Та нашо голим гудзики? Не знаєм!
Кепкують з вас і кравчики й боги.
Беріть шнурки та бйтесья навзасем,
Хай грають вам криваві батоги!

**

Стойть він в Улан-Баторі. Монголи
Його не помічають — хай стойть.
А я підходжу й чую — в серце голе
Втінається очима царська мідь.
Товариш Сталін! Усміх ласки й згоди,
Та страх мене проїмає мимохіт!
Невже по тюрмах-тaborах народи
Не викашляли з кров'ю цього зла.
Невже і я не вірю, що свободи
Та справедливості доба прийшла,
Шо пропадуть важкі сліди тирана
З помазаного правою чола?!

Ні, вірю! Але страх, як давня рана,
Ще тихо ние, — десь сичить змія,
Доносу й підслуху тонка мембрана.
А він, вчорашній бог і судія,
Так лагідно всміхається до мене,
Бо добре знає, що співав і я
Йому хвальбу — натхнення те нужденне
І з-під нагайки, та воно було!
І хочеться промовити: о, нене,
Ось моя правда чиста, наче скло —
Я Леніна розпізнавав у ньому,
Ідею славив, а не це ракло!
Та я мовчу. Нема дощу із грому.
Мені вуста затиснула ганьба,
Я чую в серці темну осорому,
Бо ж був і я подібний до раба,
Який ненавидить свого пана,
І хоче вдарити його, та ба —
Наляканий, бере він теорбана
І панові співає похвали
Блазенствує, немов повія п'яна.
Ненавидів його я, відколи
Себе на цьому світі пам'ятаю,
Й невільництво, в якому ми жили,
Змінний дух подвійний проклинаю,
І знаю, що новий народ встає,
В котрим нема ні страху, ні відчаю.
І біля нього ставлю я своє
Правдиве слово й сам встаю в глаголі,
Бо раб, що власне рабство визнає,
Уже не раб, а пан своєї долі!

Від огира та від ослиці
 Вродився мул, — ні се, ні те.
 (Природа любить небилиці,
 Бува, ще й не таке сплете).
 Воно ж — покора і потуга.
 В однім естві силач і раб!
 Впрягай до воза, чи до плуга, —
 Дається в руки, мов єдваб.
 Хоч спляче завжди, хоч помалу
 Іде в шлеї, мов пішний гість,
 Воно близьке до ідеалу —
 Працює тяжко й мало їстъ.
 Воно могло б на світі жити
 Без ший та без голови,
 Але навчіть хомут носити
 Десь біля задньої пахви.
 Воно, як ангел у посвяті,
 Осличе-кінський індивід,
 Живе без пари і без статі,
 Без пам'яті про власний рід.
 Сліпє тягло, що не горює,
 З біді копитами не б'є.
 Бича боїться і гарує,
 Але потомства не дає.

ДАШДОРДЖІЙНУ НАЦАГДОРЖУ**

Чи пізніше, а чи скорше
 Братства зродиться мотив.
 Твою землю, Нацагдорже,
 Я навіки полюбив.
 Полюбив із твого слова,
 Із могутнього рядка.
 Що іскриться, як підкова,
 Понад льотом рисака.
 Бога кривдити не хочу —
 Він давав матеріал —
 Ти ж Монголію урочу
 Створив з пустель і скал.
 Вивів ти в моїй уяві
 І саяни, і Орхон,
 Пасовища кучеряві,
 Гобі сірий балахон.
 Я приїхав, о мій брате,
 Все те правда, все живе.
 Мчать думки, немов арати,
 На роздолля степове.
 Там, де я не був ніколи,
 Впізнаю гористу вись,
 І питаютимуться монголи: —
 Ви були в нас?

— Був колись!

* Віллем Рубрук — фландрський монах, який 1254-55 рр. на чолі дипломатичної місії від французького короля Людовіка IX перебував у Монголії, описав свою подорож і древню монгольську столицею Каракорум. (Прим. автора).

МІСТЕР ТУПІ, або
ДОКИ ГРІМ НЕ ВДАРИТЬ

(Початок у попередньому числі)

ДІЯ ДРУГА

У приміщені організації „За волю України“. Дві кімнати. Перша більша. Двоє дверей: ліворуч у коридор, просто — широкі відкриті двері у кімнату секретарки. Праворуч одне вікно. У першій кімнаті два писемні столики. Зліва, у кутку, стоячий вішак для одягу. У протилежному кутку — шаховка з книжками й паперами. На чоловій стіні, зліва від дверей, висить великий образ Ніагарського водоспаду. Праворуч дверей — календар з портретом Симона Петлюри й числом 30.

У дальшій кімнаті, коло маленького столика проти дверей, сидить Ганка Сміла. Пише на друкарській машинці. У першій кімнаті біля столу, що праворуч, сидить полковник Даціна, розглядаючи часописи української преси.

I

Увіходить професор Житенко

ЖИТЕНКО: Пану полковникові чолом!

ДАЦИНА: Вітаю, пане професоре!

ЖИТЕНКО (на віддалі): Добревечір, панно Ганко!

СМІЛА: Добревечір, пане професоре!

ЖИТЕНКО (розстібаючи пальто, прямує до вішка): Як вам ведеться, панно Ганко?

СМІЛА: Дякую. Олрайт. (Увіходить до першої кімнати). Усі матеріали, доручені вами, кінчаю переписувати.

ЖИТЕНКО: О, це дуже добре, дуже добре. Спасибі вам, наша невисипуча квіточко. (вішає пальто). З видавництва нічого не було?

СМІЛА: Є повідомлення, що всі друки можна взяти до коректури.

ЖИТЕНКО: Прекрасно, прекрасно! Це найбільше мене турбувало.

СМІЛА: Але видавництво наперед вимагає п'ятдесят відсотків готівкою.

ЖИТЕНКО: Це вже складніша справа. (Замислився). З списками жертвовавців ще ніхто не повертається?

СМІЛА: Ніхто, пане професоре.

** Дашдорджійн Нацагдорж (1906-1937) — основоположник нової монгольської літератури, вірш якого «Моя Батьківщина» надзвичайно яскраво має історичну, географічну й духовну велич Монголії. (Прим. автора).

„Літературна Україна“, Київ.

ЖИТЕНКО: Гаразд, панно Ганко. Порадимось. Щось будемо робити. Ідіть кінчайте писати.

СМІЛА: Маєте щось нове до писання?

ЖИТЕНКО: Так, маю. Але я доручу вам пізніше.

СМІЛА: От і добре. А тим часом я закінчу попереднє. (*Виходить у свою кімнату*).

ЖИТЕНКО Довго мовчки дивиться на полковника Даціну): На пана полковника, бачу, набігла хмара пессімізму.

ДАЦИНА (*кладе часопис на стіл*): Вгадали, Євгене Олександровичу. До оптимізму немає найменших підстав.

ЖИТЕНКО: У загальносвітовому чи в українському маштабі?

ДАЦИНА: І в першому і в другому.

ЖИТЕНКО: То вже гірше. А що саме вас так дуже вразило?

ДАЦИНА: Приkre переконання, що світ саміх набиває на себе кайдани.

ЖИТЕНКО: Кайдани? Які?

ДАЦИНА: Звісно, які. Червоні, московські.

ЖИТЕНКО: А-а! То це ж дуже добре.

ДАЦИНА: Добре? Чим саме? Не розумію.

ЖИТЕНКО: Людина, спробувавши кайданів, швидше зрозуміє справжню ціну свободи.

ДАЦИНА: Дуже дорого коштуватиме людству цей досвід.

ЖИТЕНКО: Тим більше людство дорожитиме своїм визволенням. Пригадуєте, як чехи дорікали нашим людям, що втікають від сталінового сонечка. Від своїх утікаєте? Кричали. Від руських? До фашистів? А що самі почали робити за рік? Втікати, не озираючись.

ДАЦИНА: Доки хвалько нахвалиться, то будько набудеться. Пустити злодія в хату, а тоді з ним воювати — справа дуже ризикована й непевна. Десяток прозрілих продереться крізь ікла залізної заслони, а тисячі падатимуть у катівнях КДБ та на засланнях.

ЖИТЕНКО (*встає з-за столу*): Що ж, по-вашому, найдоцільніше робити?

ДАЦИНА: Звести до мінімум жертв людства у боротьбі з Москвою.

ЖИТЕНКО: Якими засобами?

ДАЦИНА: Всіма можливими. Найперше всебічним розкриттям дволікої тактики Кремля, справжньої суті марксизму-ленінізму.

ЖИТЕНКО: Остане Пилиповичу. Чи ви не перебільшуєте геніальнosti тактики московських комуністів?

ДАЦИНА: Ні, не перебільшу. Для нас вона дуже конкретна і ясна. Ця тактика глибоко вкарбована в тіло українського народу. В душу його, у серце, в мозок. Тінь від цієї тактики й стратегії жалобою лягла від Вінниці до Комсомольська. Але нашого голосу світ, на жаль, ще не дочуваве.

ЖИТЕНКО: Я не сказав би цього. Світова дипломатія досить добре розкусила комуністів.

ДАЦИНА: Життя показує інше. Сучасні дипломати прикладають до советської тактики заржавілі

мірочки старого джентельменства. А Москва це використовує, безкарно підгортуючи країну за країною під рабську парасолю Кремля.

ЖИТЕНКО: Ви гадаєте, що вільний світ цього не бачить?

ДАЦИНА: Тим трагічніше, коли бачить і потурає.

ЖИТЕНКО: А може ця тактика далекого прицілу?

ДАЦИНА: Ні, це безсилля духу і сліпота.

ЖИТЕНКО: Ні-ні! Я цьому не вірю.

ДАЦИНА: Та ж Кремль цинічно просто глузує з усіх. Скажіть, Євгене Олександровичу! Скільки років червона Москва боролася за Китай?

ЖИТЕНКО: Та щось біля двадцяти років.

ДАЦИНА: Так. Рівно двадцять років. Інтенсивну боротьбу за Китай Сталін почав 1929 року. Пригадуєте, що тоді робилося у всьому Советському Союзі?

ЖИТЕНКО: Ще б пак? Та ж усі міста, містечка, села, інститути гриміли тоді від мітингів.

ДАЦИНА: Те саме відбувалося й у війську, Я тоді з частиною відбував перевищкіл у Дарницьких таборах. Крім виснажливої муштри, червоноармійців мучили мітингами й парадами. На мітинги привозили китайських комуністів. І чоловіків, і жінок. На парад прибув сам Ворошилов. Москва тотально зобов'язувала тоді кожну живу душу до моральної підтримки комуністичної революції в Китаї. Це була найсправжнісінька тактика далекого прицілу.

ЖИТЕНКО: Не заперечиш цьому.

ДАЦИНА: А в 1949 році Сталін вирішив остаточно покінчити з Китаєм. Що він для цього зробив?

ЖИТЕНКО: Кажіть. Подумаю.

ДАЦИНА: Далеко від справжнього вогнища Сталін зсимулював загрозу Заходові. Забльокував Берлін. Демократичний світ переполошився. Очима уп'явся в Берлін. Америка кинула на порятування тисячі літаків. А Сталін тим часом добивав осамітнений Китай. Скинув з Мао Дзе-дуном патріотів з Чан Кай-ші на Формозу і зняв блокаду Берліна. Чи це не далекий приціл Кремля із загальної стратегії до опанування світу?

ЖИТЕНКО: Маєте повну рацію.

ДАЦИНА: А сьогодні не те саме діється? В Афганістані запалили пожежу, а в Польщі не потушили ніяк. Голубине воркотання Кремля про мир. Дискусії, конференції, бенкети. „Столічна водка“, кав’яр. Сердечні усмішки, а поза спиною криваві наїди на безборонні народи. А дипломати вільного світу все дискутують — продавати чи не продавати червоним імперіалістам нестратегічні матеріали. (*Страшно смеється*). Ха-ха-ха! Небувала ще в світі сліпота!

ЖИТЕНКО: Правда, факти не з веселих.

ДАЦИНА: Євгене Олександровичу! Скажіть, на милість Божу, що це таке — нестратегічні матеріали?

ЖИТЕНКО (*зідхнувши*): Епітет для брехунів і дурнів.

ДАЦИНА: Свята істина. Для Москви нестратегічних матеріялів немає. Вона з хліба насущного робила стратегічний матеріал, щоб зламати волю нації, України! Загнати в могили мільйони українського селянства. Демпінгом пограбованого хліба руйнувала чужі держави, викликаючи страйки, народні революції, щоб у цьому хаосі перетворити необачні народи на сателітів кривавої диктатури.

ЖИТЕНКО: Це випробувана зброя Москви на завоювання демократичного світу.

ДАЦИНА: Ах, Євгене Олександровичу! Я починаю зневірюватися в демократії. Один пессиміст подав разочарування дефініцію її.

Житенко: Цікаво. Яку саме?

ДАЦИНА: Демократія — це такий суспільнopolітичний уклад життя, що народився в боротьбі за свободу, а помре у жадобі золота й ілюзій про мир. Чого ви так дивитеся на мене? Не подобається?

ЖИТЕНКО: Дефініція трагічна, але, треба призвати, правдоподібна.

ДАЦИНА: Боюся, щоб вона не стала пропричкою.

ЖИТЕНКО: Людство мусить змобілізуватися, щоб перешкодити цій дефініції визріти у смертельний овоч.

ДАЦИНА: Але для цього потрібно розкрити людству всю підступність тактики Москви. Її лицемірство, брехню. Усю справжню сутність імперіалістичних зазіхань на слабі народи.

ЖИТЕНКО: О, у справі більшовицької тактики українці мають не абиякий досвід.

ДАЦИНА (махнувши рукою). Ах, українці!

ЖИТЕНКО: Чого ви так скептично відгукуєтесь про своїх земляків?

ДАЦИНА: Я вже навіть добре не знаю, проти кого борються наші українці. Проти убивців народів, проти Москви, чи самі проти себе.

ЖИТЕНКО: Остапе Пилиповичу! Не можна ж бути таким безкомпромісним.

ДАЦИНА: Але уявіть собі таке. Комусь із патріотів пощастило вихопитися із московської тюрми на Американський континент. Як голодний на хліб, вік накидається на друковане слово. Шукатиме поживи для душі. Наснаги надій. Та швидко, на жаль, його чоло захмариться розчаруванням, натрапивши на такі перлі як фашистські коляборанти, отаманщики, кар'єристи, комуністи, хвильовісти, зрадники і нема цій самотворчості кінця.

Житенко: Це, звісно, неприємна картина.

ДАЦИНА: Гірше. Це звичайна термінологія „амбасадорів“ поневоленої України у вільному світі. І кожний з ювелірів цих перлів вважає себе за націоналіста патріота, соборника, демократа. А де ж, спітати, українці без цих усіх епітетів?

ЖИТЕНКО: Це, мабуть, неминуче в обставинах, де стикаються люди з провінцій, окупованих різними державами в минулому.

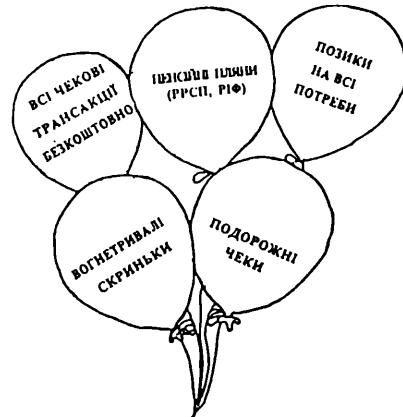
ДАЦИНА: Ні, це автопортрет культурного і політичного рівня нашої політичної еміграції.

Житенко: Але така розсвареність властива не

Клавдія ФОЛЬЦ

СПОГАДИ

Спогади, спогади — гости непрошені,
Квіти засохлі, життям запорошені,
Раните серце шипчиками колючими,
Ятромте рани піснями болючими...
Чом стойте, мов міраж в небосхилі,
Чи зорями сяете, милі й несмілі?..
Не збудеться ж подих у мертвих квітках,
Не вернеться й свіжість в сухих пелюстках...
Не з'являйтесь, мов привид, із небуття,
Не руйнуйте, благаю, журбою життя.

ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО КРЕДИТОВОЇ СПІЛКИ „СОЮЗ“
ВІДНОСНО ВСІХ ВАШИХ ФІНАНСОВИХ ПОТРЕБ,
І ВІДОБРІТЕ КРАЩІ ВІДСОТКИ
НА ВАШІ ДЕПОЗИТИ,
ВИГДІНІ КАНЦЕЛЯРНІ ГОДИНИ,
І ЧЕМНУ ОБСЛУГУ!

КРЕДИТОВА СПІЛКА „СОЮЗ“

2299 Bloor St. West 406 Bathurst St.
Toronto, Ont., M6S 1P1 Toronto, Ont., MST 2S6
Tel. 763-5575 tel. 363-3994

9:30 am-6:00 pm	Пон. Вівт.	9:30 am-5:00 pm
9:30 am-6:00 pm	Середа	Закрито
9:30 am-8:00 pm	Чет. П'ят.	9:30 am-5:00 pm
9:00 am-3:00 pm	Субота	9:00 am-3:00 pm

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

2295 Bloor St. W
1094 St. Clair Ave W.
1304 King St. W.
Toronto, Ont.

тільки українцям.

ДАЦИНА: Це, мабуть, єдиний аргумент на виправдання.

ЖИТЕНКО: Не аргумент, але...

ДАЦИНА: Вибачайте, Євгене Олександрович! Нація складається не з абстракцій, а з конкретних реальних людей. І кожна пляма, кинута на члена суспільства, то пляма на всю нашу націю. То чи ж велику прислугу ми робимо своїй нації, репрезентуючи її саме в таких барвах?

ЖИТЕНКО: Не впадаймо у крайність. Адже не всі такі. Більшість українців не поділяють самопорубування.

ДАЦИНА: Але це паралізує наші сили. Щербить нашу зброю, децентралізує наш рух. Дезорієнтує можливих і потрібних нам спільніків. Де наша пропаганда у світі.

ЖИТЕНКО: Остапе Пилиповичу! Не обкраймо так жорстоко самі себе. А „Один з п'ятнадцяти мільйонів“! А „Острови смерті“, „Рай“, „Сад Гетсиманський“. А „Україна в ХХ столітті“, „Біла книга про чорні діла Кремля“ і багато, багато інших.

ДАЦИНА: Так. Знаю, розумію і ціню. Але цього ще мало. Як друковане слово доходить до українського або англомовного читача, ви самі добре знаєте. Пропаганда мусить бути всебічна, глибока, постійна. Всюди вона мусить влезти в мозок, в очі, у вуха, в свідомість людини, у душу. Влезти з словом, буквою, голосом, барвою. Де наше образотворче мистецтво, наприклад?

ЖИТЕНКО: Хіба ви не бували на виставках наших мистців? Не бачили?

ДАЦИНА: Бував. Пильно вдивлявся у все. Безмежно радів великій кількості учасників виставок. Серед них багато талановитих і видатних майстрів пензля. Але яка здебільшого тематика їхніх творів? Абстракція, сантиментально лірична закоханість у себе.

ЖИТЕНКО: Ах, Боже мій! Остапе Пилиповичу! Та невже ви й тут, у вільному світі, хотіли б переворити наших мистців у пропагандістів?

ДАЦИНА: Прикро, що навіть ви, високоосві-

чена людина, так вузько дивитесь на справу пропаганди.

ЖИТЕНКО: Та ж усі мистці збунтуються проти нас.

ДАЦИНА: Нехай бунтують. Але коли від нас, вояків, вимагають хоробрості й саможертви в боротьбі, у бою, то від всіх інших ми маємо повне право вимагати зброї. Цілих арсеналів зброї, що формують характер бійців, усталюють свідомість, загартовують волю.

ЖИТЕНКО: Цілком погоджується. Але для такої зброї, як мистецтво, потрібно часу й відповідних умов.

ДАЦИНА: Стара пісня, Євгене Олександрович. Москва робить навпаки. Не чекає на слушний час, а сама його творить. Не замовили ще були гармати громадянської війни, як комуністи знайшли Бродського й інших малярів. Створили епопею розстрілів бакинських комісарів. Залиши картинах й портретами музеї, клуби, театри, школи, книжки, кожне село, кожну хату. Створюють розмальовані агітаційні поїзди. Більшовики найперше змобілізовують усе на завоювання людської душі. А завоювавши її, легко досягають своєї мети.

ЖИТЕНКО: Більшовики брехнею підбивають під свою владу народи.

ДАЦИНА: Так. Абсолютно. Брехнею. І тому трагічніше для світу. Москва брехню оправила в таку мистецьку форму, що далекі народи неспроможні боротися проти цієї спокуси. Вони вірять, їм, як найкращим ідеалам. Уявюю домальовують життя за залізною заслоною, як щось казкове, справжнісінський рай. І на цю спокусу біжать навпереди і биті зліднями бідарі, і сліпі наївні філософи, і бізнесмени, і дипломати. А вкусять солодощів з кремлівського раю — то раді б і назад, та мурівана брама за ними на міцних замках.

ЖИТЕНКО: Правда розвіє міт московського сфінкса.

ДАЦИНА: Патетика. Яка правда? Де вона?

ЖИТЕНКО: Наша, українська правда.

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

PHONE: 763-7333

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІР'ЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

ДАЦИНА: Ми багато говоримо про неї, та мало, на жаль, показуємо її. Наш славний Репін до божевілля вражав психіку людини картиною вбивства царем Грозним свого сина Івана. А де тематика нашого народу, від глибини якої збудився б мозок світу, якщо він не втратив ще здібності відчувати і розуміти?

ЖИТЕНКО: Щоб творити репінські шедеври, мистець мусить бути на поважній віддалі в часі.

ДАЦИНА: Євгене Олександровичу! Та це ж самогубство. Доля людства під загрозою. Історичну віддалі мусимо скорочувати до мініму. Понад півстоліття минуло, як ми втратили свою відроджену державність. В атомову добу — це поважний шмат історії. А де вона — наша історія? Чи виносимо її належно на очі світу? Де образи звитяжців Зимового Походу? Юнаків незабутніх Крут? Де патріоти Базару, що полум'ям серця за волю України затьмili б блиск Зігфрідів і Роляндів? Де наші лицарі Срібної Землі й УПА? Де портрети державних мужів і командирів армій. Де найстрашніші чорні дні голоду? Де Вінниця? Де Соловки, концентраки і тюреми? Де побут сьогоднішніх кріпаків у колгоспах? Де діти наші, що босоніж по стерні кривавлять ноги, збираючи колоски, невже це тільки історія, варта битого слова — пропаганда? Скажіть!

ЖИТЕНКО: Все це правда. Неоцінений борг перед Україною. Ви несамохіть викликали в пам'яті полеміку Франка з Миколою Вороним. Незабутній Каменяр писав: — „Сучасна пісня не перина, не госпітальне лежання“.

ДАЦИНА: Істина. Глибоко й пророче говорив Франко. Його думки нині сучасніші, як у день їхнього вислову. Жива правда великого розуму і серця. Мистецтво — то зброя, якою завойовують найміцніші фортеці — людську душу. А що зброю ми злегковажили й занедбали. Де наші театр і кіно?

ЖИТЕНКО: Театриків у нас багато, але, на жаль, вони дуже мізерні.

ДАЦИНА: Мало того. Наши театри здебільшого подають таку страву, за яку Москва нишком тільки дякує. Сталін привозив за океан Паторжинського. Маленков — Чавдарову та зірок балету. Московське кіно засліплює очі „Інститутами сонця“, потоками сміху, щастя, достатків. А наши театри в унісон їм, допомагають.

ЖИТЕНКО: Остапе Пилиповичу! Бійтесь Бога. Та це ж наклеп. Чим саме допомагають.

ДАЦИНА: Обертають у думках глядача на сто років назад. До шароварів і стрічок. До пісеньок і гопака. До примітивізму в побуті. До невибагливого ідеалу пляшки й сентиментального кохання. До звичайного дурисвітства й живих покійників та сатани в бочці, що все разом ніякісінької шкоди не робить Москві.

ЖИТЕНКО: Змилуйтесь! Не будьте таким жорстоким. Та ж жоден народ не цурається своєї мінувшини.

ДАЦИНА: Знаю. Але всьому є міра і час. За цією бутафорією ми ховаємо образ сьогоднішньої

України. З великої національної місії театру в минулому ми перетворюємо його на місце забавки, де під гопачка жують „потейто-чіпс“ чи смокчуть „кока-колу“. Про нас епіграми вже складають: В українців все отак — панахиди та гопак.

ЖИТЕНКО: Ха-ха! Дотепно.

ДАЦИНА: Ні, трагічно. Потрібно глибше глянути в сутність нашої доби. Та ж у світі йде найзапекліша боротьба за душу людини. Переможе той, хто завоює цю душу.

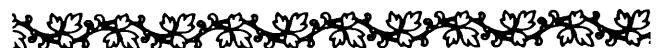
ЖИТЕНКО: Остапе Пилиповичу! Ви ж військова людина. Не говоріть таких наївних речей. Переможе той, хто винайде найдосконалішу зброю.

ДАЦИНА: Фантазія, Євгене Олександровичу. Найдосконалішою зброєю керуватиме людина. А від цього й приціл залежатиме, чим наснажена буде її душа і розум. Комуністи глибше розуміють цей фактор. Вони з перших днів сили на цього марксового конника. І слово стає матеріальною силою, коли це слово опановує маси. Це найголовніший девіз їхньої тактики. Із цього вони всюди й починають. А наснажать душі отрутою до порохового спалаху, хапаються автомати й танки, вириваючи з вільного світу країну за країною. А ми заколисуємося правою самі в собі. Пропаганди боїмся! Якже! Посягання на чисте мистецтво! А образ розп'ятого Христа Леонардо да Вінчі не пропаганда? Чи не заражає він душу споглядача іті безстрашно на муки і страждання за волю рідного краю і правду?

ЖИТЕНКО: Не журімось, Остапе Пилиповичу! Свята правда зо дна моря вирине.

ДАЦИНА: Чекати на це — національний злочин. Правду потрібно силою виносити на світ. Загальний знаменник на сьогодні абсолютно не втішний. У політиці й дипломатії диктує бізнес. На власному національному фронті — самопожирання. У мистецтві — абстракція. На сцені — шаровари, пляшка і гопак. А в побуті — міщенська безпечноність.

(Далі буде)

ОСЕРЕДОК КУЛЬТУРИ ШУКАЄ ГОСПОДАРЯ

Український Осередок Культури ім. св. Володимира в Оквілі, Онтаріо, пошукує двомовного господаря — самітнього або малу родину.

Постійна праця і помешкання. Платня і умови за домовленням. Зацікавлених просимо телефонувати на (416) 847-6477 або 621-5591.

Управа Осередку

Петро ОДАРЧЕНКО

СПОГАДИ ПРО Т. ОСЬМАЧКУ.

Минуло 25 років з дня смерті видатного українського поета і прозаїка Теодосія Степановича Осьмачки, проте ще й досі немає ніяких ґрунтовних досліджень його біографії. У своєму житті Т. Осьмачка зустрічався з багатьма людьми: з письменниками, критиками, літературознавцями, журналістами, мистецтвознавцями, істориками. Ще за життя письменника надруковано чимало статей про його творчість та рецензій на його окремі твори. Із них особливо цінні статті Юрія Шереха. Але спогадів про його життя надруковано дуже мало. Людмила Коваленко (Івченко) надрукувала цікаві спогади про Т. Осьмачку, що охоплюють його життя в 20-30 рр. („Нові Дні“, грудень 1962). Юрій Стефаник у своїх спогадах розповідає про 40 рр., коли Т. Осьмачка прибув до окупованої німцями Галичини. („Листи до приятелів“, кн. 1-2, 1963) О.К. (Оксана Керч) у „Споминах про Тодося Осьмачку“ („Свобода“, 17 жовтня 1962) також пише про свої зустрічі з поетом у 40-их рр. у Львові та про пізніші зустрічі у Філадельфії. Олександра Черненко у статті „Тодось Осьмачка, спогади про нього і фонд для нього“ („Нові Дні“, липень-серпень 1965) розповідає про зустріч з Т. Осьмачкою восени 1954 р. в Едмонтоні.

Фрагмент спогадів про перебування Т. Осьмачки в Криниці міститься в статті С. Наумович „Останні роки Львова“ („Визвольний Шлях“, 1986, кн. 12 стор. 1506-1510).

Нам відомо також, що поет Володимир Біляєв, який — часто зустрічався з Т. Осьмачкою у Філадельфії, написав і підготував до друку свої дуже цікаві спогади про видатного українського поета.

Мої спогади про Т. Осьмачку охоплюють роки 1944-1951 (Віденський Авгсбург, Нью-Йорк).

Вперше зустрівся я з Т. Осьмачкою літом 1944 року у Відні. Отже, з часу першої зустрічі з поетом минуло понад 43 роки. І тому я не можу багато дечого пригадати. Тодось Осьмачка тоді був дуже заклопотаний розшуками своїх рукописів. Рукопис великого твору Осьмачки був у Краківському видавництві. Коли це видавництво евакуювалося, то рукопис Осьмаччини вивіз до Відня Юрій Стефаник і передав його на збереження своїй знайомій. Пізніше цей рукопис був перевезений до Німеччини і переданий Осьмачці. Але довший час Осьмачка думав, що його рукопис або знищено, або передано більшовикам.

Для втікачів життя у Відні в той час було дуже тяжке. Отже й Осьмачці після добрих умов життя у Галичині, було тут сутужно. Деякий час він знайшов притулок у будинку УНО (Українського Національного Об'єднання). У маленькій кімнатці в цьому будинку і я тоді жив з родиною і працював

літературним редактором органу УНО „Наддунайська Варта“. Разом із Осьмачкою я ходив обідати до ВЕК'у (Вінер Еффентліхе Кюхе). Там щодня давали несмачні „штамгеріхи“ та ерзац каю. Увечорі ходили до Ратгаус Келлер'у, де можна було дістати оселедців. Один офіціянт-українець, що там працював, був дуже до нас ласкавий. Завдяки йому ми часто мали на вечерю оселедці.

Осьмачка був дуже нервовий: йому здавалося, що всюди його оточують вороги, які хочуть його отруїти, убити. Він до всього ставився з великою підозрою. Тяжкі переживання від переслідувань його агентами ГПУ відбилися на психіці, і Тодось Осьмачка насправді захворів на манію переслідування.

Одного разу, він був страшенно схильований. — „Що з вами?“ — питаю його. — Що? Мене хотіли вбити на вулиці. — „Хто?“ — питаю. — „Ta якийсь советчик хотів наїхати на мене своїм автомобілем“ — каже Осьмачка.

З підозрою він ставився й до людей, які його хотіли почестувати, які запрошували його щось пити чи з'їсти.

Пам'ятаю такий епізод. Якось вранці зайшов до нас Осьмачка. Дружина йому й каже: „Т.С., я на хвилинку вийду, а ви, як закипить вода, зніміть чайник з плити і пийте чай.“ Коли дружина повернулася, то побачила, що чайник стоїть на плиті. — „Що, й досі не закипів?“ — питає вона. — „Ta, бачите, я ту воду вилив, бо там щось плавало, і налив із крана холодної води.“

Аналогічний факт згадує й Людмила Івченко у своїх спогадах: „Коли я налила Осьмачці кави, він відмовився, попросив у мене порожню чашку, пішов, набрав у коридорі з водопроводу чистої води і пив воду в той час, як ми пили каву.“

Коли в Авгсбурзі одна пані запросила Т. Осьмачку на вечерю, він пізніше скаржився, що в нього після цієї вечері дуже болів живіт і що він думає, що його хотіли отруїти варениками.

Подібні факти згадують і інші люди, які зустрічалися з Т. Осьмачкою. Він підозрівав, що його хочуть отруїти. Він не вірив своїм друзям, своїм найбільшим приятелям. Він, одержимий манією переслідування, боявся зради. І навіть, даруючи мені своє фото, він на звороті написав: „Дорогому П.В. Одарченкові на пам'ять землячу і на страх зрад!“

Але цілком перероджувався Тодось Осьмачка, коли він читав свої чудові поетичні твори. Він їх не читав, а виспівував, він, свою особливою інтонацією виливав свою душу, свої настрої, почування. Про цю особливу манеру читання своїх творів пишуть і інші автори спогадів про Осьмачку. „І пригадуються мені його очі, пише Оксана Керч, — що при читанні втрачають колючість, та голос, мелодійний, теноровий, якийсь дуже незвичайний... Він не читав, а проспівував свою „Думу про Зінька Самгородського“. Великий успіх мав літературний вечір Тодось Осьмачки у Відні 3 вересня 1944 року. Цей вечір влаштувала редакція органу

Українського Національного Об'єднання ж. „Наддунайська Варта“, до складу якої входили: редактор проф. Остап Грицай, літературний редактор Петро Одарченко і член редколегії композитор Андрій Гнатишин.

Великий успіх мав літературний вечір Т. Осьмачки і в Авгсбурзі в кінці 1945 року. Цей вечір відбувся в таборі Гаунштеттен, де жили в той час українські втікачі. З доповідю про поетичну творчість Т. Осьмачки виступав Петро Одарченко. А Тодось Степанович полонив слухачів бездоганним читанням своїх творів.

Одного разу я запитав Т. Осьмачку, як він урятувався від жорстокої карти — від категори більшовицької. Він розповів мені таке: „Коли слідчий викликав мене на допит, я вирішив прикинутися божевільним. Коли мене ввели в кабінет слідчого, я, побачивши, портрети Маркса і Леніна, запитав: „А чого це ви тут розвішали жидів?“ А потім, звертаючися до слідчого, запитав: „А ви іржите до своєї жінки? I далі я пілів усяку нісенітницю.“ Слідчий від здивування не знав, що робити з в'язнем і передав його на обслідування лікарям. Лікарі визнали Осьмачку божевільним і відправили його в Кирилівську лікарню...

У Німеччині я кілька разів зустрічався з Тодосем Осьмачкою. Він був задоволений, що 1946 року у видавництві „Прометей“ за ред. проф. Г. Костюка вийшла у світ його повість „Старший боярин“, а 1947 року заходами регенсбурзької видавничої спілки „Українське слово“ вийшла його славнозвісна поема „Поет“. Обидві ці книжечки він подавував мені з дарчими написами жартівливого змісту. На чистій сторінці перед титульною сторінкою повісті „Старший боярин“ Т. Осьмачка написав: „Ніколи я так не шкодував за часом, як тепер, коли мені доводиться витрачати час на підпис Одарченкові панові Петрові Васильовичу. Року 1947, 19.XI. З пошаною Т. Осьмачка.“

А на титульній сторінці поеми „Поет“ Т. Осьмачка з гумором написав: „ВШ. Панові Петрові Одарченку. Як людині поганій на руку попадається

щось із будки, то ближнім однакова польза, що і від рідного вітру. З пошаною Т. Осьмачка.“

Погідний настрій був у поета і тоді, коли одного разу, відвідавши мене в Ляйпгаймі теж 1947 року, він написав експромтом для моїх дітей жартівливі вірші.

А мені „в альбом“ Тодось Степанович написав такі рядки із своєї поеми „Поет“ (рядки 25-28 із першої редакції 1947 р.):

... Колись у нас

Серед степів жили на волі Скити.

I час пройшов, і вже на волі ми

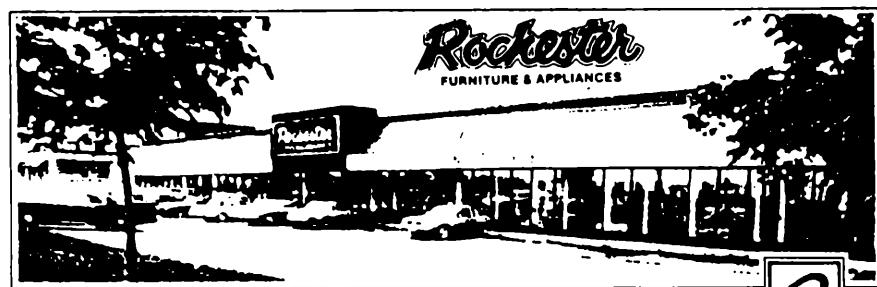
Під доглядом всесвітньої тюрmi!

T.O.

У Німеччині він не міг знайти собі сприятливих умов для своєї творчості. В одному з листів до мене, посланому з Берхтесгадену, Т. Осьмачка писав:

„Тут я хотів вирватися із цього табору, і почалися інтриги моїх земляків. І ця місцина стала мені осоружною, як і колись був Відень. Бо і люди тут є ті, що нищили там мою моральну стійкість..... За два роки міг би ж я видати хоч одну книжку. А була спромога видавати людям сумнівних талантів. Могло б начальство мене підтримати, і отже одібрало у мене і ту допомогу, що давало по 200 марок. А це через те, що керують нами українські дурні, що не читають видатних своїх книг. Єфремов був знаний і за межами України. А він перший визначив мої твори першорядною оцінкою. А видав у Галичині „Сучасникам“, то ця книга одержала по виході нагороду як найкраща за останні роки! Сімовича не менше знали і цінили від Єфремова. Сімович мав і смак і чесність громадську. Написав у 1944 році „Старший Боярин“ — і одержав першу нагороду при участі в журі (!) того самого Сімовича.. А тут мене за дурника мають і поводяться гірше, як з тутешніми „писателями“, що вовкі не одержать ніякої нагороди. І тут, скільки б я не сидів, то не напишу нічого, таке мені все осоружне...“

- Спальні
- Іdalyni
- Вітальні
- Домашні прилади
- Матраси
- Софи
- Декоративні вироби

1995 Dundas St. E. Mississauga, Ont.

(1 km W. of Hwy 427) Tel. 624-4411

Власники запрошуєть Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

Ще більше нарікав на „земляків“ Тодось Степанович, коли приїхав до Сполучених Штатів. І, на жаль, ці нарікання мали підставу, бо на початку свого перебування в США видатний поет, який заслуговував на матеріальну й моральну підтримку, не мав такої підтримки і змушений був виконувати тяжку фізичну роботу, щоб здобувати собі засоби для існування.

У листі до мене, посланому з Буффало 25 червня 1951, Тодось Осьмачка писав:

„Чи немає у Вас роботи, бо я на страшенно поганій роботі...“

І на початку липня Т. Осьмачка приїжджає до Нью-Йорку і тут йому доводиться працювати ще на гіршій роботі. Разом зо мною Т. Осьмачка, щоб заробити на шматок хліба, іде працювати на залізничний вокзал „Пенсильванія“ на восьмій авеню. Під керівництвом одного серба і одного поляка я і Т. Осьмачка мили підлоги на вокзалі від 12 години ночі до 8-ої години ранку. Поет і колишній доцент у місті багатому на різні громадські й культурні установи та українські організації крім „клінуваньної“ роботи не змогли знайти, нічого іншого, де могли б прикладти свої руки й здібності. Після цієї виснажливої нічної праці ми не могли заснути, не могли відпочити. Знесилені безсонням і відсутністю нормального відпочинку, ми мусіли знову йти на нічну працю й знову тяжко працювати від 12 години ночі до 8-ої години ранку під безперервні оклики своїх погоничів: „Горіап! Горіап!“ Через кілька тижнів я так знесилився, що вже ніяк не міг працювати і покинув цю каторжну роботу. Бідний Осьмачка ще кілька днів працював і теж покинув цю працю.

І знову Т. Осьмачка іде до Буффало і звідти 23 липня 1951 року пише мені: „Дуже Вас прохаю піти у той „офіс“, де ми робили, і візьміть мій чек там й вишліть мені.“

30 листопада 1951 року Т. Осьмачка пише мені листа з Міннеаполісу. Він просить мене поінформувати його про цікаві газетні новини за останні два тижні й далі пише:

„... знайте, що я шукаю праці. А через те, що я не належу ні до цезарів, ні до інших великих людей, то моя одна турбота виганяє з голови і серця всі інші інтереси разом з уявними фантомами. А тому, мені здається, що я втратив на віки спроможність інтересуватися поезією, як творчою стихією власного духу. Конче треба полагодити цей дефект, бо я і харчуєся паскудно.

Але у мене єсть надія, що працю може знайду, бо я два з половиною місяці учився у Василіян на переплетника. І Ви заради всього і совісти, і гонору, і чести питайте, чи можна найти у цім фаху у Нью-Йорку працю, то зараз же й прийду... Пишіть негайно...“

Я відповів Т. Осьмачці довгим листом, в якому закликав поета не впадати в розpac і приїхати до Нью-Йорку. Я повідомив Т. Осьмачку, що у Філадельфії на переплетній фабриці працює Яр Славутич і що я просив Славутича влаштувати на цю

працю й Осьмачку.

10 березня 1951 року в Нью-Йорку в день Шевченківського Свята Тодось Степанович подарував мені свою повість „План до двору“ з таким дарчим написом: ВШановному Петрові Васильовичу Одарченкові на добрий спогад про одного земляка Т. Осьмачку.“

Далі мої зв'язки з Т. Осьмачкою уриваються. 1952 року я виїхав до Вашингтону на працю в Бібліотеці Конгресу.

Гіркою іронією звучить останнє речення спогадів О.К. про Осьмаччину „самітну конуру“ в Філадельфії, „яку добродійність дала йому разом з мітлою в руки“.

Українська еміграція в особі її керівних діячів безперечно могла дати славному поетові приміщення „без мітки в руки“, могла створити йому кращі умови для його творчої праці.

Тільки 1957 року з ініціативи Юрія Стефаника створено „фонд Т. Осьмачки“ для надання щомісячної допомоги письменникові, щоб уможливити йому спокійну творчу працю.

Але сили фізичні й моральні були вичерпані, були в повному занепаді. Стан здоров'я гіршав, тяжко хворобою поет був прикутий до ліжка і 7 вересня 1962 року він помер.

Найщасливішим періодом у житті й творчості Т. Осьмачки, як слухно зазначає Юрій Стефаник, було його перебування в Галичині від 1942 до 1944 року, коли його щиро віталі і коли галицькі діячі, незважаючи на воєнні непевні часи, створили йому сприятливі умови для його творчості.

Але його період життя в Сполучених Штатах був дуже тяжкий. Великий поет, що був у розцвіті своїх творчих сил, не знайшов з боку громади заслуженої оцінки ані відповідного ставлення і змушений був тяжкою фізичною працею здобувати собі засоби для існування. Він був тут глибоко нещасним і самотнім. Він був, як каже Юрій Стефаник, — „у відношенні до нас ніби величезний кактус: з масою колючок, але й з божественным червоним квітом, що горів нам і, я певний, горітиме непогасним вогнем прийдешнім поколінням українського народу“.

ВІДЗНАЧИЛИ 55 РОКІВ З ДНЯ СМЕРТИ М. ХВИЛЬОВОГО.

Мельборн. Тут філія НТШ влаштувала 20.5. ц.р. вечір на пошану М. Хвильового. Вечір відкрив голова філії д-р Марко Павлишин лектор україністики в унів. ім. Монаша сказавши коротко про значення творчості та ситуацію, в якій довелось творити письменникові, який відкидав марксизм і орієнтувався не на Москву, а на культурну Європу. Доповідь прочитав студент 4-го курсу україністики при університеті Петро Савчак в Монаші. Артистичну декламацію трьох творів „Сентиментальна історія“, „Я“ та „Арабески“ напам'ять прочитала Марта Гарасовська, лектор української мови центру українських студій в Макворті університеті, в Сідні. Слухачі були захоплені такою пам'яттю декламаторки і неперевершеним виконанням.

Дмитро ФЕДІК

ПРО ДОРІБОК І ДОЛЮ Д-РА О. ЯВОРСЬКОГО

На далекі дороги незабутньому учителеві
і другові у річницю відходу в позасвіті.

Він був січовим стрільцем. Був офіцером УГА. На боєвих фронтах промощував шляхи до 1-го листопада і 22-их січнів 1918-1919 років. Був людиною широкого діапазону задумів, плянів і праці. Політика, суспільство, культура і громадсько-політична дія — це ділянки його зайняття. Від ранньої молодості на всіх фронтах як воїн, як суспільний діяч, як парламентарист у варшавському сеймі, — всюди стояв на службі Україні, промошуючи шлях до її волі. Людяність, пристрасть до правди, чиста гра — це риси його душі. Безкомпромісний шукач-оборонець українського правопорядку, міжпартійним боротьбистам показував правду нашого життя: б'є по нас Москва, б'є Ізраїль і, копіюючи їх, або під їхнім впливом і самі б'ємося, нападаємо одні на одних. Згубним позиціям блискучих відокремлень наших гетто протиставляв позицію єдності, розуму, правди.

Не зупинявся на осягненому, у програх не попадав у зневіру. Після невдач 1918-1919 років з новою вірою пішов у Зимовий похід. Арешти, побої і пакифікаційні знущання польської влади були для нього поштовхом до ще більшої праці. У смертельному змагу двох диявольських сил — Сталіна — Гітлера, з вірою в потребу української армії, вже в старшому віці вдягнув мундир дивізії „Галичина“. Не завершив будови української держави, але був одним з тих, що переформували рабів на свідомих членів свого народу. Це його дорібок.

Приятель і вірний друг у приватному житті. У поведінці привітний, в обов'язках серйозний, вимогливий.

Зустрілись ми давно на дорогах ідей Миколи Шлемкевича, але познайомилися щойно пізніше в Торонто. Заприязнила нас самота, яка породжує тугу за прекрасним, тугу за людиною. Ми говорили про все, про дозволені і не дозволені справи — про вільну думку і тюрму догм, про злети люд-

ЯКЩО ЖИВЕТЕ У ВІННІПЕГУ
І МАЄТЕ ФІНАНСОВІ КЛОПОТИ

- при купівлі або направі авта,
- при купівлі нових меблів,
- при консолідації всіх боргів,
- при купівлі або перебудові дому, —

РАДИМО ВІДВІДАТИ
КРЕДИТОВУ КООПЕРАТИВУ
ПІВНІЧНОГО ВІННІПЕГУ

Вона радо допоможе Вам усі ці
клопоти усунути!

NORTH WINNIPEG CREDIT UNION LTD.
544 Selkirk Avenue
Winnipeg, Manitoba R2W 1Y9
Telephone: 589-8808

OVER
30
YEARS OF
SERVICE

ПОНАД
30
РОКІВ
ПОСЛУГ

КУПНО, ПРОДАЖ та ОЦІНКИ РЕАЛЬНОСТЕЙ
R. CHOLKAN & CO. LTD., REALTOR

Real estate — Appraisals

ЦЕНТРАЛЬНЕ БЮРО:

527 Bloor St. W., Toronto, Ont., M5S 1Y5 (416) 532-4404

OTHER BRANCHES:

2336 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6S 1P3 763-5555

5302 Dundas St. W., Etobicoke, Ont., M1B 1B2 236-2666

Main St., Port Sydney, Ont, P0B 1L0 (705) 385-2983

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN
Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) • 231-7447

ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

• ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНІ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАВАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;

• ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

ського духа і плавування наївої простоти, про шляхетність і чистоту, про добро і зло.

Ось його духовний світ, що зберігся в пам'яті моїй з наших частих умовлених і принараджень зустрічей і розмов. Поділяв світ на дві сфери: східний містичизм і реалізм Заходу та показував наше місце в цьому світі. Східний світ — це культ і обряд. На сторожі культу стоїть примус-догма. Більшовицька догма обіцяє рай на землі, а створила пекло. Затискаючи намордники провадить до ще більших жахіть, терпінь і болю. Стоячи на голові, індійські йоги проповідують рай-нірвану гнобленим і зубожілим народам Азії.

Схід — це сфера метафізичних первнів, колиска усіх релігій світу. Захід — це реальні пошуки доріг до співживоття людей і народів. Схід — містика, трансцендентальна мрія. Російське право сили — це ментальності Сходу.

З-поміж усіх систем з найбільшим признанням ставився до політично-суспільної системи англомовного світу. Пройшовши через трупи, кров і руїну, осiąгнули англомовні народи найглибшу політичну мудрість. Їхні суспільні і державні системи недосконалі, але вони відкрили дороги до удосконалень. Вони перші дійшли до ідеї єдності різноманітностей. Канада, США, Австралія — мішанина рас, релігій і кольорів шкіри усіх народів світу, живуть у погодженні.

Взагалі західний світ, — це відносні категорії думання. Його успіхи, чи невдачі — це результат причин і наслідків. Тут, на Заході. — твердив О. Яворський — думають про речі життєві, практичні, важливі для життя одиниць, суспільств, народів, людства; про потребу взаємного порозуміння між державними системами і пошуку шляхів взаємозрозуміння. Говорять про те, що вигідніше і що краще забезпечує особисту свободу громадян та стабільність держави.

І думають про багато ще дечого, а тільки не про притаманну нам „містерію духа“, не про ривалязацію духа і матерії, ідеалізму і матеріалізму та іншу містику, не викликають з могил своїх партійних провідників і привидами духів не заслонють свою мізерію, як це робимо з безсилями, хоч і кричимо про силу.

Причини і наслідки — це у західному світі, а у нас — емоції. Емоційна сентиментальність стала нашою національною рисою. Емоційна обдарованість — неоцінений скарб у мистецькій творчості, але у реальному житті, зокрема у політиці вона вбивча, згубна. Як легко захоплюємося самими нами вигаданими, або ворогом підказаними ілюзіями, приймаючи їх за правду? Єдність різноманітностей у західному світі, а у нас секти єдиного колись багато надійного руху ОУН не можуть співжити поруч.

Різноманітність збагачує досвід, світогляд, мислі, а ми, закостенілі у своїх принципах, прикриваємо свою мізерію „непорушним“ авторитетом партії. О. Яворський не заперечував доцільність політичних партій, сам був головою колись впливового

Національно-Демократичного Об'єднання. Партії існують у кожній демократичній спільноті. Крім пануючої, немає партій тільки в тоталітарних диктатурах, або в недорозвинених народів. Партії — це нормальні явища, ненормальне є наше партійне розбиття, яке відзеркалює наше минуле, а не сучасність і не майбутнє. Задивлені в минулому, не бачимо загроз, що стоять перед нами, і своїми міжусобицями підсилюємо ці загрози і приспішуюмо їхній прихід. Наши політичні партії, їхні ріст і змагання відіграли колись дуже позитивну роль у збереженні нашого народу. Але ті часи минули. Світ стоїть перед зовсім новою добою. Ол. Яворського боліло те, що наші партійні проводи не думають про ці речі. Вони живуть давніми дрібними справами. Будити їх, показувати їм треба ці велики зміни, нову добу на обріях світу.

Зі щирою пошаною думаю про готовність покійного Яворського жертвувати життям задля України і поділяю його справедливе огірчення брехнею у нашій партійній поведінці. Але чи не завеликі вимоги він ставив до малих людей на високих позиціях? Що маленькі люди є малі, вони цьому не винні, а винні ми, коли висуваємо їх на ці позиції і сподіваємося великих вчинків. А як таких нема, бо вони не спроможні їх виконати, тоді розчаровуємося.

Яворський болів частими кризами УНРади. Був одним із творців Української Народної Республіки і на фронтах в Україні, і на консолідаційних з'їздах наших партій на еміграції. Своє становище до Державного Центру формулював просто: не сміє кожне покоління починати історію України від себе. Нас зобов'язує остання наша державність, якої легітимно-моральним спадкоємцем є Державний Центр УНР. До кризи в УНР займав становище лояльної опозиції. Він зізнав, що Державний Центр має ворогів: Москву і, на жаль, своїх, які працюють на його загибель; має також суперників, які хотіли б опанувати його для своїх партійних цілей; і має вірних підданих, які безкритично співають йому алилуя; але має також приятелів, і має зовсім лояльну опозицію. Хоч покійний і був покривдженний діючим президентом, однак він ісповідував тільки ці дві останні постави: приятель і лояльна опозиція.

Шукав Україні місця у світі і як живий сейсмограф реагував на наші партійні закрути і злами, що гальмували наш вихід у люди. Слушно вважав, що рівень наших полемік до зануди нецікавий, безбарвний. Наша політика — це тільки балаканина, що вже надоїдає. Такі подібні всі наші політично-патріотичні промови, заклики, гасла. Дискусію ідей заступила сварка за впливи, за „владу“. Вічно повторюване „геройство“ минулого зблідло. Тримаємося його із звички, щоб ним заткати порожнечу.

Натискає, щоб збирати людей, зокрема молодь. Тероризована в советах, у Польщі, а потім гестапо та й своїми боївками порядна людина стихла, відійшла з овиду, стала збоку. Радив зводити людей разом, щоб вони побачили свою силу, свій гурт.

Усі системи терору, особливо кремлівського, полягають на тому, щоб відокремити людину від людини, село від села, місто від міста, — щоб перервати зв'язки. Привернути духові зв'язки, — твердив, — це перший крок до одужання суспільства. Зустрічі і виміна думок, зацікавлення ідеями, створюють у людей почуття впливу і значення в громаді. Треба порядкувати думки і погляди у вужчому колі, щоб могти піднімати питання нашого партійного розбиття і виходити на ширший міжнародний форум...

Так твориться жива громадська опінія. Ми не маємо нині ні поліції, ні правосуддя: єдина наша екзекутива — це здорована і сміліва громадська опінія. Вона у нас придущена своїми і чужими. Відбудувати громадську і цивільну відвагу, — твердив, — це найважніше.

Історично можемо розуміти наше партійне розбиття. На еміграції зійшлися люди з різних держав: з ССРС, з Польщі, з Німеччини, з Праги, тож маємо кільканадцять партій, які віддзеркалюють наше зрізничковане минуле. Наши політичні партії — це фактично тільки штаби і найближчі „бойовики“. Вони до кінця будуть триматися своїх догм і своїх організаційних рам. А життя йде вперед, живіші люди знеохочуються і втікають у приватне життя, або стають збоку і чекають.

Його розмови — це була не лише критика нашого стану. Це, на тлі наших постійних невдач, спроба виходу на ширші політичні обрії. Партійне розбиття — це наша недуга. Подвійна недуга: хвороба славолюбивих людей і хвороба нашого росту від раба до свідомого свого призначення народу. Наша історична доля — це ми самі. Не вороженьки, а ми поставили себе там, де ми є. І Мазепа, і Кочубей у наших душах. Підступ, донос, зрада — це частина нас самих. Тому москаль має такий легкий доступ до нас. Не вагаємося розбивати, ділити і так роздріблені партії, щоб лише втриматися на виднішому місці. Досмертно. Наши форми руїни ми носимо в собі.

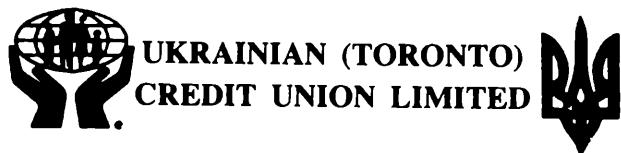
Партійне роздріблення — це прокляття для самостійних народів, а для України — це просто загибелль. Старшому поколінню тяжко позбутися своїх партійних звичок. Нове, зокрема наймолодше, яке не вміє і не хоче маршувати під такт партійних бубнів, не розуміє цих справ і не хоче розуміти.

Вимагав, щоб збирати молодих людей, розумних і доброї волі, що бачать наш стан. Збирати в нове суспільство духа, привернути атмосферу довір'я і пошани, збудити зацікавлення і зрозуміння нашого стану. Вихідна точка наших шукань — це Україна. Україна як об'єкт, а не суб'єкт, на якому можна здобути славу і гроши. Тож — мусимо мобілізувати тиск громадської думки на наших незаступних, — це ідея Р. Вашука у статті „Касарня чи каварня“ у журналі „Термінус“, передрукованій і в „Нових Днях“. Це не паціфізм, а відважний виступ проти касарень наших громадських, суспільних і політичних установ, де немає виміни думок, а подаються лише готові „правди“ до вірування. Незмінність

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА В ТОРОНТО

НАШЕ ЗАВДАННЯ
ДОПОМАГАТИ ВАМ І ВАШІЙ РОДИНІ, НАШІЙ ГРОМАДІ
ТА ПІДДЕРЖУВАТИ УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ

Поцікавтеся всіма нашими послугами

295 College Street, Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254

INQUIRE ABOUT ALL OUR SERVICES

Телефон 763-2521 або Телефон 767-5871

PASTRY CHEF

Найкращі європейські
торти, морожене та інші печива

Е. ГЮТТЕНШІДТ, власник

2202 Bloor Street West 385 Jane Street
Toronto, Ont. M6S 1N4 Toronto, Ont. M6S 3Z3

управи чи проводу — це копіювання німецько-більшовицького фашизму.

Думав про постійний клуб молоді. Такі клуби не повинні встравати в міжпартійні розгри, їх завдання інше: бути зародком нового духа і нових форм співжиття. Виробляти, здійснювати і провіряти ці форми — це велике і почесне завдання молоді. Бути пов'язаною для людей, що шукають нових доріг, нових ідей, нового змісту в часі найглибшої кризи в історії людства. Бо це не тільки атом, але й людина розщеплена, розбита і тепер вона шукає себе. Тож поширюймо ці пошуки доріг виходу з наших гетто на міжнародний форум і пошуки нашого місця у світі. Цим найбільше прислужимося батьківщині, яка відрізана від цих шукань, колись запитає нас про ці справи.

Я щасливий, що на дорогах життя зустрів д-ра Яворського, і дякую долі, що зблизила мене до

нього — до покоління Кубайовича, Шлемкевича, Паньківського..., що оформлювали духа у тіні і поруч великого митрополита Шептицького. Ось думка Яворського на одній з останніх зустрічей: Був один великий у нас, на високому пості — Шептицький, що розумів усіх і знаходив для кожного слово. Визначний католик — захищав православних перед наступом нетерпимого католицизму. Знаходив слово до поляків, росіян, німців, до жидів і рятував їх, засуджених на загибель. І до своїх земляків по-батьківськи звертався і просив: „Не вбивай“. О. Яворського вже немає і другого такого, мабуть, і не буде. Пішов за ними, залишаючи місце для бездушних герців партійної рутини і патріотичних трафаретів...

Нас зловило життя у свої сіті і кинуло у змаг найнижчих імпульсів між людьми, змаг амбіцій, зависті, страху і слави. Не маючи виходу, привикаємо до темет життя, не реагуємо на його розбещені форми, затрачуємо своє „я“ і достосовуємося до життєвих „норм“ брехні і фальшу.

Змінити відносини. — твердив д-р Яворський, — спроможна тільки взаємна пошана і любов, бо лише вона, любов, веде до божественного, до вершин, до гармонії, за чим свідомо чи підсвідомо усі шукаємо і тужимо.

В медитації про віру і любов у його замріяних очах, в милозвучних словах, відчувався жаль за незавершенні принципи його молодості і неподолані проблеми народу. Чекав весни, щоб жити, і у сяйві весняного сонця, під звуки „со святыми“ зійшов у могилу.

Народився 25 березня 1896 р., помер 11 квітня 1987 р. Похорон відбувся 16 квітня 1987 р. Похоронений побіч своєї дружини Стефанії на цвинтарі Йорк у Торонто. „Ta яувесь не умру“, сказав Горацій. І ми тільки дочасного його попрощаали, бо пам'ять про нього, його духовна істота перебуває з нами, у нас, поки усі ми зустрінемося з ним десь на невідомих сузір'ях. Його дорібок у пам'яті тих, для яких він живе, не помер.

Салют речників правопорядку, одному з тих, що творили нову епоху в нашій історії — легенді Зимового Походу, Базару, універсалів — задемонстрували тип нового українського воїна. Образ його життя і праці з болем і свідомістю втрати подав над могилою мгр. Василь Верига.

Його відхід — болюча втрата для мене. Зблизило мене до нього щось глибше, ніж подібність поглядів — спільна келія у концтаборі Берези Карпузької. А це вже щось із спільноти долі, яка в'яже найсильніше і найтриваліше.

Він любив великого Франка і пішов за його заповітом „Простувати духові шлях“.

**ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ
ПОСЛУГУ СВОЇМ РІДНИМ ТА ПРИ-
ЯТЕЛЯМ, ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НІХ
ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!**

УКРАЇНСЬКИЙ ОСЕРЕДОК КУЛЬТУРИ ВІДКРИТО

В суботу й неділю 2-3 липня 1988 р. відбулося врочисте відкриття нового просторого Українського Осередку Культури св. Володимира в Оквіл біля Торонта, побудова якого коштувала понад три мільйони долярів. Це безперечно найбільший і найкоштовніший проект, зреалізований в основному силами однієї парафії з нагоди 1000-ліття хрещення Київської Руси-України. Про нього ми ширше писали в січневому числі „Нових Днів“.

В суботу 2-го липня первоієрарх Української Православної Церкви в Канаді, Митрополит Василій посвятив у присутності Владики УКЦеркви Ісидора Борецького, духовенства, представників уряду й організацій та майже тисячі гостей щойно збудований Осередок. Після посвячення, у великий залі Осередку відбувся бенкет, який відкрив голова корпорації п. Микола Латишко. Майстром церемонії була секретарка корпорації пані Леся Добропольська. Після представлення довгого головного стола і спеціальних гостей та після багатьох (на щастя коротких) привітань було покликано до слова головного промовця, професора Йоркського університету — д-ра Юрія Божика. Його слово друкуюмо в цьому числі окремо.

В мистецькій частині бенкету гости мали зможу знову почути відоме вокальне тріо „Верховина“ і нашого оперного співака-баритона Леоніда Скірка. Акомпанювали їм Галина Михальчук і Лариса Кузьменко. Всім їм треба подякувати, що погодилися виступати на імпрезі, присвяченій святкуванню 1000-річчя, не вимагаючи чотири і п'ять-цифрового гонорару (зачуваємо, що є в нас уже і такі мистці!) від молодої установи, яке ще має понад 700 тисяч долярів несплаченого боргу...

Недільні святкування почалися вранці святою Літургією з участию митрополита Василія, а опіля відбувся обід на якому роздано нагороди і зібрано (разом із бенкетом в суботу) понад 130 тисяч долярів на сплачення боргу.

О 3-ї годині по обіді розпочався на зовнішній накритій сцені великий концерт у якому взяли участь Збірний ювілейний хор православних громад під керівництвом Нестора Олійника, Молодечний ансамбль бандурристів під керівництвом Василя Корця, славний хор „Бурлака“ під керівництвом Олега Хмеля, танцювальний ансамбль „Веснянка“ під керівництвом Миколи Балдецького, Українські молодіжні Ансамблі (і оркестра) під керівництвом Василя Кардаша та його асистентів — Дарії Хандон і Романа Ясінського.

В програмі були ще й інші точки, тому концерт тривав довго. Програму вів член Консисторії Віктор Педенко. Промовляв до численно зібраних людей о. Богдан Сенцьо. Слово подяки сказав голова корпорації Микола Латишко. Свято закінчено очевидно могутнім „Ще не вмерла Україна“.

Можна сказати, що будову і відкриття Україн-

СЛОВО НА ВІДКРИТТІ УКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРУ КУЛЬТУРИ В ОКВІЛЛ

(Субота 2-го липня 1988)

Така подія, як святкування тисячоліття, — особливо тисячоліття прийняття християнської віри — мабуть, заоочочує до величезних зусиль і особистої жертвенности. Громада св. Володимира, а зокрема її управа під головуванням п. Миколи Гетьманчука, будівельний комітет під проводом п. Юрія Охрима і Корпорація Центру Культури, очолена п. Миколою Латишком, виявили надзвичайну відданість і досвід під час здійснювання цього проєкту — вони перетворили мрію в реальну дійсність. Звичайно, це було б неможливе без підтримки ширшої громади та урядів, представники яких сьогодні тут, поміж нами. Від імені членів громади я складаю їм усім публічну подяку за їхні старання і за їхню допомогу.

(Шановні гості! Дозвольте мені сказти кілька слів по-українському при кінці моого виступу. Я вірю, що Ви зрозумієте, що мені треба передказати нашим впливовим англомовним гостям нашу трапічну історію по-англійському)...

Канадцям може дивно, чому їхні співгromадяни українського походження, як зрештою й українці в усьому світі, присвячують стільки уваги святкуванням цього тисячоріччя. Декому, може, також дивно, чому розгорнулась така контроверсія навколо питання чи це російське, білоруське, києво-руське, українське, україно-руське, православне, католицьке, чи просто східноєвропейське тисячоріччя.

Звичайно, дуже багато політики оточує цю велику історичну подію. Це стосується навіть часів князя Володимира, який спершу ставив дерев'яні ідоли поганських богів на горі біля Києва, а пізніше прийняв християнство, щоб закріпити свої зв'язки з Візантією...

Майже всі вчені погоджуються з тим, що як на тодішні часи Володимир зробив практичний і розумний вибір. В останній четверті десятого століття

сього Осередку Культури в Оквілл завершено з великим успіхом. Тепер перед його керівниками стоїть не легше завдання: подбати, щоб в Осередку культури велась систематична українська культурна робота, яка вимагає також кваліфікованих людських сил і матеріальних засобів.

Хочеться вірити, що бодай у річницю тисячоліття станеться чудо й такі сили та ресурси дасть наша добре освічена, толерантніша й багатша професійна молодша генерація. Здається, що своїми терпіннями, жертвами і пожертвами українці цього вповні заслужили.

М. Дальний

Візантія була, „з можливим винятком Багдаду, найблискучішим культурним центром світу.“ Переїгши арабів і Сирію в Середземноморі й поширивши свої впливи на Балканський півострів, вона стояла на вершку своєї могутності.

Варязько-вікінгські володарі теперішньої України закріпили за собою торговельний шлях із скандінавського Північного моря до Константинополя вздовж Дніпра й через Чорне море, і самі загрожували візантійській столиці. Але в 971 році візантійці перемогли вікінгів під Силестрією й змустили їх підписати політичну угоду. Прийнявши візантійське християнство, через охрещення свого народу Володимир створив державу з однією державною релігією. За стандартами десятого століття його князівство нав'язало зв'язки з іншими культурними націями, здобуло їхній респект і внутрішню спаєність... Культурне й релігійне багатство Києва після прийняття християнства стало відоме на весь світ. Зв'язки Києва з Західним латинським світом також поширились настільки, що між київським княжим домом було більше подружніх зв'язків з Західом, ніж з Візантією.¹

Всі ці події мали місце, звичайно, ще перед створенням Московської держави, але як пише Wall Street Journal в недавній статті — це не перешкодило Горбачову й Московському патріярхатові проголосити ювілей як 1000 років „російської історії, культури і державності“. Автор статті вяснює чому українці й до певної міри білоруси по-дразнені такою інтерпретацією їхньої історії і згадує про протести в Києві де критикувались урядові чинники за те, що передали Російській Православній Церкві — відомій агентурі російського націоналізму за царських і советських часів — монополь на святкування 1000-ліття. Хоч таке рішення режиму, який за Сталіна зліквідував Українську Православну Автокефальну і Українську Католицьку Церкви, зрозуміле, проте, воно неправильне — продовжує автор — зокрема коли пригадати, що хрещення Київської Русі відбулось у Києві, нині столиці України, в час коли Московщина ще не існувала.²

Це погано, що тисячоліття використовують для політичних і націоналістичних цілей, але це не єдина причина чому підсоветські українці і українці за кордоном відчувають потребу спростовувати цей історичний факт і відзначити цю дату особливо старанно.

Важливо, щоб інші канадці знали, що наші святкування мають багато до діла з задержанням при житті наших релігійних традицій та історичної пам'яті проти небезпек, які їм загорожують. Українці належать, на жаль, до тих небагатьох націй у світі, які пережили деякі з найгірших злочинів проти людства, довершенні в цьому столітті. Геополітичне і стратегічне положення України поставило її в центрі найбільших ідеологічних і мілітарних конfrontацій та політичних експериментів нашого часу.

Як нація вони пережили революції 1905 і 1917-21

КРЕДИТОВА СПІЛКА

„БУДУЧНІСТЬ“

Щадіть, позичайте та полагоджуйте всі свої фінансові потреби в Кредитовій Спілці „Будучність“

140 Bathurst Street, Toronto,	363-1326
2253 Bloor Street West, Toronto,	763-6883
4196 Dixie Road, Mississauga,	238-1273
221 Milner Avenue, Scarborough,	299-7291

ВІДВІДАЙТЕ НАС —
РАДО ВАС ОБСЛУЖИМО!

ARKA LIMITED

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панама, образи, вишивані блузки, кераміка, платівки та касети, друкарські машинки, обручки й заручинові перстні, різдвяні та великовідні прибори, великий вибір подарунків.

575 Queen St. West, Toronto, Ont.
Tel: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

WILLIAM'S SHOE STORE

Від 1950 спеціалізується в широкому
— взутті В — ЕЕЕЕЕ
— взуття для дорослих і дітей
— ортопедичне взуття

- WHITE CROSS
- SALAMANDER
- NATURALIZER
- ROMICA ● JARMAN
- FLORSHEIM

TORONTO, 750 Queen St. W.
(біля церкви св. Миколая; розуміємо по-українськи)
Телефон: 363-4898

років, громадянську війну і дві світові війни, знищення цілої генерації своєї культурної і духовної еліти в 1930-их роках та найбільший в історії штучно створений голод-геноцид в 1932-33 роках. Втрати людського життя були величезні, може, безпрецедентні. Через громадянську війну, колективізацію, голод і терор 30-их років і 6.8 мільйонів жертв Другої світової війни Україна втратила понад половину свого чоловічого і четвертину жіночого населення.³ Це справді трагічна спадщина, якої ми не можемо і не сміємо забути. Ми мусимо нести пам'ять про всі ці трагедії, мусимо свідчити про них. Це стосується особливо нашої громади, бо ж багато присутніх тут нині пережили ці катаклизми і можуть свідчити про ті часи.

Відзначаючи наше 1000-ліття, ми також згадуємо тисячі переслідувань за віру. Переслідування релігії, зокрема тотальне знищення Української Автокефальної Православної Церкви і переслідування Української Католицької Церкви — це одна з головних відзнак советського режиму. Можливо, що саме те переслідування зробило українців різних віроісповідань більш екуменічними і толерантнішими один до одного ніж будьколи в їхній історії.

Навіть після смерті Сталіна українська нація переживає смертельну небезпеку для свого існування — культурну асиміляцію, русифікацію мови і культури. Нині ситуація в Україні настільки не-нормальна, що 50-мільйонова нація, величиною Франції, намагається зберегти свою мову від заглахи, створюючи клуби для плекання рідної мови.⁴ Мені прикро, але я повинен також сказати, що і в канадській історії донедавна політика уряду була асиміляція (очевидно не в таких маштабах, як у Советському Союзі) меншин, навіть таких, як українці, що перші освоювали Захід країни. Ця політика залишила деякі глибокі сліди в ментальності й добробуті канадців українського походження...

Український історичний досвід також підтверджує гірку правду: нації, як і індивідами не вічні. Чеський еміграційний письменник Мілян Кундера пише:

Людина знає, що вона смертна, та переконана, що її нація житиме вічно. Але після російської інвазії в 1968 р. кожний чех став перед фактом, що його націю можуть тихо знести з лиця Європи, так як за останніх п'ять декад 40 (50) мільйонів українців тихо зникли зі світу і світ не звернув на це ніякої уваги.⁵

Я не належу до тих, хто вірить, що світ, а зокрема Захід, несе відповідальність за долю українців. Навпаки, мене турбують деякі люди моого покоління, які вигідно спихають усю вину на західні країни, замість зайнятися серйозно історичною та політичною аналізою. Україна з різних причин ніколи не стала важливою Західною силою, її не дозволено навіть культурно бути західною за винятком дуже коротких періодів у її історії. В той же час, українці, які жили за кордоном не відогравали донедавна більшої політичної ролі в країнах свого поселення.

Але, на мою думку, навіть побудова цього будинку й нинішня церемонія відкриття свідчать про рішучу переорієнтацію в українському житті. Це відкриття не лише підтверджує пам'ять про події минулого, але є й свідченням про українську культурну і релігійну життєспроможність, підтвердженням віри в Канаду й західні вартості, а в ширшому розумінні — підтвердженням віри в майбутнє людства.

Саме існування цієї будівлі свідчить про нашу глибоку віру в прийдешні покоління, що вони не тільки цінитимуть значення й досвід колективної історії, але також будуть спроможні якось знайти вигідну синтезу поміж двома дуже різними спадщиною і світами — між своїм родовим східним походженням і західним домом. Ми звичайно вже далеко зайдли шляхом до тієї синтези, бо сьогодні канадці українського походження це вже не імігранти: понад 93% народжені в Канаді. Я переконаний, що історія і досвід нашої громади також допоможе майбутнім генераціям знайти відповідний ключ до тієї синтези.

Наша парафія пройшла довгий шлях від першого українського православного Богослуження в 1926 році, від покладення наріжного каменя під нинішню катедру св. Володимира, від купівлі 100-акрової ферми, на якій стоїть ця будівля⁶... Наши члени походять з різних частин України і Канади. Між ними можна знайти представників щонайменше чотирьох поколінь, вони походять з усіх суспільних верств. Звичайно, у них дуже різні погляди на майже всі справи. Але не зважаючи на всі ці різниці, ми спромоглись об'єднатися для реалізації цього проекту 1000-ліття і запросили українців католиків та інших канадців разом з нами відзначити наше досягнення нині. Цей дух плюралізму, співпраці й поваги до індивідуальних і групових різниць — це, на мою думку, найцінніший дарунок для будучих поколінь.

Хочу додати, що саме тепер ми переходимо важливу зміну генерацій у складі членства і проводу нашої парафії... Що ця зміна відбувається мирно, з повагою до західних гуманістичних вартостей — це також причина для святкування й це без сумніву матиме великий вплив на майбутні покоління канадців українського походження, які святкуватимуть друге тисячоліття, може, у цьому будинку.

Я залишив найкраще до кінця й тепер я хочу висловитись по-українськи в імені молодшого покоління при нашій громаді.

Знаючи, яка величезна була посвята всіх Вас — жертводавців, управи катедральної громади під проводом пана Гетьманчука, будівельного комітету і Юрія Охрима, голови корпорації пана Латишка, я хотів би скласти всім Вам глибоку подяку за Вашу працю, добродушність і передбачливість. Ми знаємо, що цей модерний чудовий будинок є присвячений тисячоріччю хрещення України. І ми зрозуміли, що цей будинок є символом Вашої віри в нас і в нашу майбутність, віри в те, що ми і наші діти не забудемо хто ми і звідки походимо.

Так як написала наша славна поетеса, Ліна Ко-

стенко, в своєму вірші „Естафети“:

(Різні бувають естафети.

Міщани міщенам передають буфети,
Заяложені ложки, тупі ножі,
Глупоту свою і думки чужі).

Різні бувають естафети.

Воїни воїнам передають багнети.
Майстри майстрям — свої таємниці,
Цари царям — укази й темниці.

Різні бувають естафети.

Передають поетам поети

З душі у душу,

Із мови в мову

Свободу духу і правду слова,
Не промінявши на речі тлінні —

На славолюбство і на вигоду.

І не зронивши.

Бо звук падіння

Озветься болем в душі народу.

Примітки:

¹ Ihor Shevchenko, "The Christianization of Kievan Rus", (pamphlet). Harvard Ukrainian Studies Fund, 1987

² Bohdan Nahaylo, "Beneath the Glitter of the Kievan Rus Jubilee". *Wall Street Journal*, 8 June, 1988, p. 23.

³ М. Максудов, „Демографические потери населения Украины в 1927-1938 гг“. Недрукована праця, КІУС, як цитовано в В. Krawchenko and R. Serbyn, *Famine in Ukraine*, 1932-1933, Edmonton, CIUS, p. 23.

⁴ „Відкритий лист академікові АН УРСР В.М. Русанівському“. *Літературна Україна*, (14 квітня 1988).

⁵ M. Kudera, *The Book of Laughter and Forgetting*, pp. 229-230.

⁶ Ivan Дубилко, *50-ліття Укр. Прав. Катедральної Громади св. Володимира в Торонто, 1926-1976. Торонто, 1979.*

(Доповідь надруковано з незначними скороченнями. Англійський текст переклав М. Дальний).

ЮВІЛЕЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ ФЕДЕРАЦІЇ ЕТНІЧНОЇ ПРЕСИ

Цього року Канадська Федерація Багатомовної Преси дуже вроčисто відзначила своє 30-ліття. Відзначення відбулося під час конференції в Торонто Принц готелі 24 і 25 червня в присутності понад 220 журналістів і видавців з усієї Канади.

До Федерації належить тепер понад 500 різних пе-ріодичних видань, що виходять 50-ма мовами. Господарем конференції був президент Федерації Андрій Григорович. Конференція відбулась в основному на кошти канадського федерального уряду й, мабуть, тому виступало на ній аж чотирьох федеральних міністрів: міністер Праці і Іміграції дост. Барбара МакДугал, міністер Комунікації дост. Флора МакДоналд, мін. Багатокультурності дост. Геррі Вінер, і міністер Міжнародної торгівлі дост. Джон Кросбі. Тож конференція стала доброю нагодою для консервативного уряду розголосити принципи своєї політики не лише в справах багатокультурності, але і в інших сферах. Помилкою організаторів конференції було те, що та-кої нагоди не дано представникам сильної урядової опозиції.

ЧИ ВІДОМО ВАМ?

(До 25-ліття з дня смерти Ів. Багряного)

В 1951 році постав в Нью-Йорку Американський Комітет як громадська американська організація, що ставила собі за завдання допомагати політичним емігрантам з ССР. Той Комітет спершу не визнавав права поневоленим народам (втім і українцям) після визволення від комунізму на самостійність без плебісциту. Він фінансував Інститут вивчення СРСР і Радіо „Свобода“ в Мюнхені. Пізніше ці установи почали фінансуватися вже офіційно урядом США, з затвердженого Конгресом бюджету.

Американський комітет мав різні назви, але незалежно від назв він був під сильним впливом росіян-єдинонеділимців, які не хотіли бачити поневолені народи вільними. Це про них та подібних їм, казав Володимир Винниченко, що вони „люди, опановані темним жадним, гарчащим чуттям національного панування“. Той Комітет старався, за всяку ціну, притягти українські політичні партії до співпраці. З цією метою було створено для поневолених народів Координаційний американський центр антиболшевицького бльоку (КАЦАБ), пізніше КЦАБ. В Парижі політичні проводили поневолених народів, що не згоджувалися з політикою Американського Комітету та КЦАБ-у, відбули свою нараду. Новостворений Паризький бльок відбув конференцію з КЦАБ-ом на якій прийшло до зудару між представниками неросійських народів та російськими єдинонеділимцями і їх прихильниками. В КЦАБ-і прийшло до розколу. Частина КЦАБ-у на чолі з Ніколаєвським пішла з групою Паризького бльоку щоб створити новий координаційний центр на засадах спрятливих поневолених націям.

В грудні 1952 року Український Конгресовий Комітет Америки (УККА) вислав делегацію до Мюнхену, щоб намовити українські політичні партії, а УНРаду насамперед, до участі й співпраці в КЦАБ-і. Іван Багряний в ті роки був в проводі УРДП та Державного Центру УНР і присвячував цим проблемам дуже багато уваги. Це й відзеркаллюється його листи до Івана Дубинця, які друкуємо нижче. Друкуємо їх у 25-тій річниці з дня смерті незабутнього автора.

Олексій Коновал

24 листопада 1952 р.

Дорогий Друже Іване,

Дякую за листа й за інформації в нім. Найактуальнішою нині справою є, звичайно, проблема співпраці українців з Американським Комітетом Стівенса та КЦАБ-ом і тут ваші інформації мають для нас виключне значення. Сподіваюся, що ми тримаємо правильну лінію. Думаю, що ви там знайомі з позиціями Президії УНРади, які є насамперед нашими позиціями і через них ніхто не наслідується поки що переступити, навіть ті, що хотіли би таки „схрунити“. Останнє (бюджетове) за-

сідання Президії, що відбулося 22-25 жовтня 1952 р., стало тим залізним обручем, що стягнув дещо розсохлі клепки міцно до купи. А почали було ті клепки розсихатися ти знаєш де і як (вплив, а то й тиск УКК¹ на слабодухих, приваби американських долярів тощо).

Так само ми підтягли Блок Українських Демократичних Партий. До тебе дійде Комунікат конференції, що недавно відбулася в Новім Ульмі. Ця енергійна й рішуча резолюція, що її БУДП опублікував, говорить сама за себе. І є вона, мені здається, дуже гарною пригравкою для тієї „делегації“, що єдє нас умовляти. Ти питаш, чи дамося ми тут умовити? Я думаю, що ми відіб'ємо охоту панам сунути свого міщуцького носа туди, де їх не просять їх робити свою „політику“ на свій копил. Але побачимо. Нехай приїздять. Інші питання пока обминаю, лише побажаю успіху в тих гарних начиннях, про які ти пишеш. Тим часом кілька слів про видання „Саду Гетсиманського“ по-англійськи. **Я не маю нічого проти.** Здається цілком на тебе. Якщо потребуватимеш, зможу вислати деякі рецензії (статті) по-англійськи та французьки про цю книгу, друковані в англійській та французькій пресі. Про них колись згадувалося в „Українських вістях“, з переповідженням іхнього змісту та з указанням точним коли й у якому журналі друковане. Між іншим, за тими даними ти зміг би ті журнали знайти там. Йдеться про журнал „ІСТЕРН КВОРТЕРЛІ“ та другий французький, назви якого я раз не пам'ятаю. Так само були відгуки в еспанській пресі і польській.

Видання цієї речі в англійській мові конче потрібне (не для мене, а для справи). Але скажу тобі цирило, я такий перемучений, що в мене на ці справи вже не вистачає енергії. І може тому, що я перемучений, я навіть не вірю, чи вдастся таке видання зробити. Багато було руху, багато обіцянок, хтось десь робив якісь заходи, десь хтось щось починав і т.д., але „віз і досі там“. Небіжчик В. Винниченко так був захопився ідеєю видання „Саду Гетсиманського“ по-французьки, що бомбардував мене листами на цю тему і сам заходився було цю справу організовувати — переклад і видання. І я вірю, що це єдина людина, яка би замір здійснила, та втрутилася смерть, на жаль, на великий жаль.

Скажу тобі, що, може, під сугestіями небіжчика, після його смерті я сам взявся за організацію видання по-французьки. Справу організував, але ... бракує грошей для сплати перекладу² От біда. Я би цю ідею здійснив, коли би я мав 2000 (дзві тисячі) марок. І от хочу спитати тебе — чи не організував би ти знову позички для мене, під тверду гарантію, яких 500 (п'ятсот) доларів? На рік часу, під проценти. Черкни про це пару слів. Щоб я такі гроші мав, то за 6 місяців книга була би вже в продажу. І була би видана в Парижі досить солідним видавництвом. Але про всі ці речі ти не говори Коваліву³ анічогісінсько, щоби не розхолоджувати. Хай іде паралельно. А ну ж десь вигорить і тоді

вже ми якось загладимо свої провини перед окремими людьми, компенсувавши їхню працю. Писни на цю тему пару слів. Вітаю середечно, з широю пошаною твій

Іван Багряний

3 квітня 1953 року

Дорогий Друже Іване!

Воїстину Воскрес! Вітаю тебе з Великоднем і з весною й бажаю кращого настрою ніж у твоєму листі пробивається, настрою гарного, оптимістичного, творчого. Привіт від Галини й від синка. Тепер щодо „Тигроловів“. Свою згоду на перекладання „Тигроловів“ й на організацію видання я панові В. Біберовичеві⁴ даю. Хоч я його не знаю персонально, але цілком покладаюся на тебе, а якщо він представник старшого покоління інтелігенції з Галичини, то я маю цілковите до нього довір'я.

Формальний дозвіл, на папері, я вишлю згодом, тоді коли в тому вже буде потреба, й коли ви мені про те напишете. У всіх переговорах з п. Біберовичем ти будеш моїм відпоручником якщо тобі це не тяжко. Щодо продажі „Тигроловів“ Голлівудові — теж згоден. Мої умови (щодо матеріяльної сторони справи) такі:

- a) В разі продажі „Тигроловів“ Голлівудові, я зобов'язуюся панові Біберовичеві, за організацію цієї справи виплатити одну третину того, що голлівудська студія якась заплатить авторові.
- b) За організацію видання перекладених „Тигроловів“ у американському чи канадійському видавництві, я гарантую, тобто зобов'язуюся виплатити п. Біберовичеві 50% (п'ятдесят процентів) належного мені гонорару, щоб покрити всі витрати п. Біберовича й компенсувати його працю.

Всі з будь-ким ведені переговори в справі видання „Тигроловів“ у чужих мовах, з цього моменту припиняю, як малонадійні. Пока все. Решту, а особливо про ріжні наші політичні справи, напишу згодом...

Тисну руку, Твій

Іван Багряний

13 червня 1953 р.

Дорогий Друже Іване!

Щось ти мовчиш на моого останнього листа з приводу моєї згоди щоб пан Біберович займався перекладом та виданням „Тигроловів“. І ця твоя мовчанка мене трохи турбує. А турбує тим, що я піддавшись сугестіям твоїм щодо п. Біберовича, поламав угоду з М. Приходьком, яка вже існувала півтора року між нами й згідно якої Микола мав би видавати „Тигролові“ в Канаді. Поламав тому, що бачив, що Микола до тієї справи ставиться занадто з холодком, а пропозиція пана Біберовича видалася мені підходящою, бо ця людина, нібито, бралася до справи з запалом і заінтересованням. Та от минає вже пара місяців, то пак дві пари місяців, а від нього ні гу-гу.

Напиши мені будь ласка (і то цілком широко, прямо й одверто) — може ціла ця справа безнадійна, чергова мильна банька? Щоб я не морочив з тим голови та й плюнув взагалі на видання „Тигроловів“ у чужій мові.

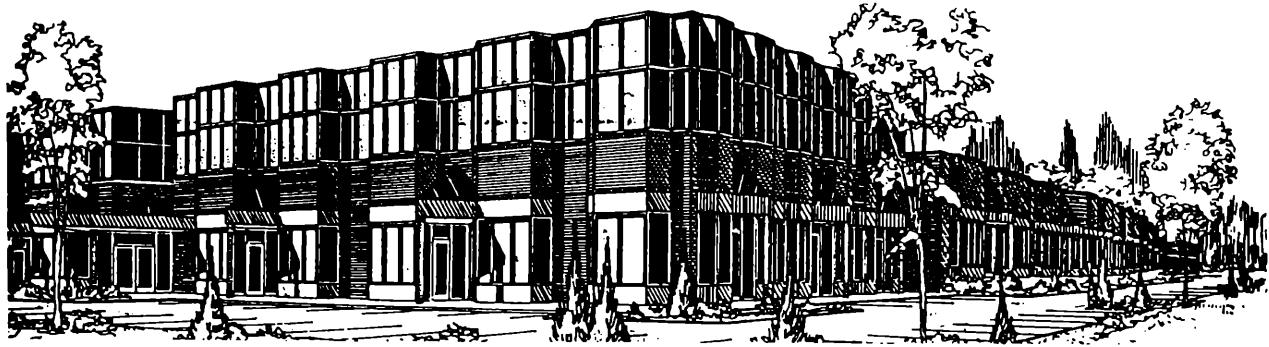
Після смерті Степана Барана⁵ маю багато мороки з тією кризою Виконного Органу, — ти собі не уявляєш яка тяжка до розв'язання проблема з Прем'єром, пристрасті розгоряються, людей немає. Президент хоче диктувати лінію свого синочка. Президія в страшенно прикрому стані, бо ціла наша коаліція, — це клубок протиріч. Але я про те не хочу нічого писати зараз... Часом дуже шкодую, що я взагалі впіріся в той унрадівський візок, а праця літературна (кілька розпочатих, а то й до 3/4 доведених праць) лежить облогом. На наступній сесії хочу випрягтися з усього й хай собі як знають. Доки ще живий, хочу здійснити кілька найбільших своїх літературних задумів, може вдасться.

Днями виходить в продаж „ОГНЕННЕ КОЛО“⁶. Зразу надішлю примірник тобі й хочу знати твою думку. Цілу ж свою „МАРУСЮ БОГУСЛАВКУ“⁸

“PROMBANK” INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустріальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

шукаю кому продати. Бо „Українські вісті“ такої речі не піднімуть. А втім — буде видно. Хочу тебе запитати, про от таку річ: Я хотів би переслати один рукопис (один примірник „ЛЮДИНА БІЖИТЬ НАД ПРИРВОЮ“) комусь на збереження, щоб не загинув тут на випадок чого, але не знаю, кому його надіслати, кому нав'язати цю мороку. Чи не взяється би ти прийняти цю річ на збереження. Це грубий рукопис (машинопис) сторінок на 400 (четириста). Напиши...⁹

Тисну руку. Твій —

Іван Багряний

Примітки:

¹ УКК — Український Конгресовий Комітет Америки (УККА)

² Переклад „Саду Гетсиманського“ на французьку мову зробив Григорій Алексінський, член російської Державної Думи від міста Кронштадт, він був ініціатором створення Національної Організації Російських Демократів (НОРД) та редактором „Освобождення“-газети, що виходила російською мовою при „Українських вісٹях“.

³ Борис Ковалів робив старання, щоб видати „Сад Гетсиманський“ англійською мовою в США.

⁴ Д-р Володислав Біберович — журналіст з Торонто, Канада, старша особа в той час, учасник СВУ з років Першої світової війни.

⁵ Д-р Степан Баран був головою Виконного Органу УНРади в роках 1951-53; Іван Багряний був заступником голови УНРади в роках 1947-54, а пізніше віцепрезидентом і головою УНРади.

⁶ Мова про президента Андрія Лівицького та його сина Миколу Лівицького члена Виконного Органу УНРади.

⁷ „Огненне коло“ — повість про трагедію дивізії „Галичина“ під Бродами, вийшла друком у видавництві „Українські вісті“ 1953 року.

⁸ „Маруся Богуславка“ — це перша книга роману „Буйний вітер“, що вийшла в друкарні Петра Белея в Мюнхені в 1957 році.

⁹ Іван Дубинець дав згоду взяти на переховання рукопис. „Людина біжить над прірвою“ — роман Ів. Багряного вийшов після смерті автора в 1965 році як видання Центрального фонду ім. Ів. Багряного під редакцією Василя Ів. Гришка з довшим його вступним словом. В. Біберович „Тигроловів“ не переклав. Переклад „Тигроловів“ на англійську мову зробив Юрій Луцький і вийшли вони спершу в Канаді під назвою The Hunters and the Hunted, пізніше в Англії та в Нью-Йорку.

НА ПОШАНУ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ

Від 28 квітня до 2 травня включно проходив у Мюнхені Український Науковий Конгрес в 1000-ліття хрещення Руси-України.

Конгрес підготовила Президія, яка працювала вже від травня 1984 р. В конгресі, який відбувся в приміщеннях Архідієцезії Мюнхен — Фрайзінг, взяли участь представники 28 складових українських наукових організацій. На конгресі зачитано 38 доповідей. Сесії відбувалися в українській мові, з винятком однієї, яка була проведена мовою німецькою для німецько-мовних слухачів. Ця сесія відбулася в авлі Німецької академії. На ній виступили з привітами представники уряду та представники академічних установ багатьох інших народів.

ВІД ІНФОРМАЦІЇ ДО ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

РІДКІСНОГО гостя приймали наукове і студентське середовище Варшавського університету, а також столична українська громада. Отож у травні поточного року перебував у Польщі проф. д-р Богдан Кравченко — директор Канадського інституту українських студій Альбертського університету в Едмонтоні, віцепрезидент Канадської асоціації славістів, член Дорадчого комітету федерального уряду в справах багатокультурності, член Дорадчого комітету Міністерства культури провінції Альберта, співредактор та видавець української англомовної енциклопедії, автор численних історичних робіт, присвячених найновішій історії України, Східної Європи та Слов'янщини, питанням розвитку національної свідомості, праць, які друкувалися українською, англійською та французькою мовами. До Польщі професор завітав на запрошення Кафедри польсько-східнослов'янської компаратистики, якою керує доц. д-р габ. Степан Козак. Український вчений з Канади був також гостем редакції «Нашого слова».

У Варшавському університеті проф. Б. Кравченко прочитав ряд лекцій, між іншим, 17 травня для викладачів та працівників польсько-слов'янської компаратистики і Кафедри української філології — про стан і перспективи канадської славістики, а також для студентів-україністів ВУ — про україністику в Канаді та дослідницький і видавничий доробок КІУС. 22 травня у світлиці варшавського гуртка УСКТ гость зустрівся з широкою українською громадою, який говорив про культурне життя українців у Канаді.

Із зрозумілих приводів особливу цінність мала лекція для студентів української філології. Дозволила вона не лише схопити орієнтир у великий українознавчій роботі, веденій канадськими славістами та істориками, але й ознайомитися з процесом підготовки україністичних дослідницьких та дидактичних кадрів, видавничою і послугово-організаційною діяльністю для потреб українського шкільництва в Канаді та в багатьох країнах світу.

Чимало уваги приділив професор праці керованого ним Канадського інституту українських студій. Діяльність заснованого у 1976 році при Альбертському університеті Інституту спрямована насамперед на науково-дослідницьку роботу, видавання наукових робіт та опрацювання матеріалів для навчання української мови. Обширна програма діяльності здійснюється в основному (це майже неймовірне) п'ятьма штатними науковими співробітниками та триособовим канцелярським персоналом. Можливе це, між іншим, завдяки всесторонній комп'ютеризації не лише видавничої, але й архівної, бібліотечної та дослідницької клітин. Праця Інституту фінансується з державних та громадських фондів.

Complete Home Comfort!

- Автоматична, контролювана комп'ютером доставка
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огорівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,
Tel: 232-2262

183 Bloor Street East, Oshawa L1H 3M3
Tel: 728-5138

Закам купити чи найняти авто
— потелефонуйте на число:
232-0557 і покличте

Андрія Стасіва або Тараса Корда.

83 Six Point Road, Toronto, Ontario, Canada M8Z 2X3

- Повна обслуга винайму особових і вантажних авт
- Корпоративні й індивідуальні пляни, достосовані до Ваших потреб
- Короткі й довготривалі реченці, від 6 до 60 місяців
- Винайм автомобілів усіх марок і моделів — крайових і закордонних
- Дуже конкуренційні ціни — гуртова знижка для Вас!

Тематичний обсяг підготовлюваних і видаваних в Інституті робіт — від історії, культури, літератури та мови українців до вибраних питань з життя українських поселень, зокрема в Канаді. До поточного року КІУС видав 125 дослідницьких одиниць, підготовлених ученими з усього світу, 52 рукописи завершених праць чекають нині друкарняної черги...

Сьогодні найголовнішим науковим проектом КІУС є підготовка до друку 5-томної гаслової «Енциклопедії України» (англомовної). Проект має бути завершений до 1992 року. Досі з'явилися два перші томи енциклопедії. Редакційне бюро цього видання, що діє при Торонтському університеті, залучило до співробітництва великий авторський колектив (у II томі є біля 200 авторів гасел) та зібрало багатющий джерельний матеріал.

Кожного року міцнюють зв'язки Інституту з Радянською Україною. Багатолітнім є уже співробітництво Інституту з Центральною науковою бібліотекою у Києві, нещодавно був підписаний договір про науковий обмін з університетом ім. І. Франка у Львові, наладнюються окрім договорів з Всеслов'язним агенством авторських прав у справі випуску в Канаді творів сучасних українських авторів (підготовляється, наприклад, до друку документальна повість Ю. Щербака «Чорнобиль»). Ведуться розмови про обмін дослідницькими та педагогічними кадрами.

Дещо скромнішими є зв'язки КІУС з Польщею. Досі Інститут в міру активно співробітничав з уні-

верситетами у Любліні та Гданську, а у Варшавському університеті — з кафедрою, керованою доц. д-р С. Козаком.

КІУС утримує, звичайно, плідні зв'язки з багатьма науковими центрами в усьому світі. Одним з цікавіших фрагментів цього співробітництва є контакти з Китайською Народною Республікою, а точніше — з окремим його українознавчим центром. Між іншим, завдяки допомозі Інституту могла бути здійснена праця над підготовкою китайсько-українського словника.

Суттєвими в діяльності КІУС є архівно-документаційна та педагогічна праця. Серед завдань в архівній програмі є, між іншим, відшукати і відповідно зберегти українські архіви в усьому світі. Обширність цієї програми засвідчується також тим, що досі змікрофільмовано сотні українських газет, журналів і книжок, що з'явилися і постійно, виходять у різних країнах. Відносно навчання української мови — сам Інститут не веде його, але тісно співпрацює з вчителями, служить їм допоміжними матеріалами, фільмами відеотекою, підготовляє і видає навчальні програми. Окремим магістрантам і докторантам Інститут пропонує стипендії, організує теж конференції, семінари, виїзni лекції.

Згадані тут приклади діяльності КІУС — лише вибрана частка його великої науково-видавничої програми. Нічого тут дивного, що Інститут є гордістю не тільки 70-тисячної громади в Едмонтоні (в провінції Альберта живе біля 160 тис. українців),

але й в усій Канаді. Саме різним сторінкам життя канадських українців була присвячена одна з найвартісніших зустрічей у варшавській світлиці УСКТ. Проф. Богдан Кравченко виявився не лише авторитетним ученим, але й вельми цікавим співбесідником. Ініціатором усіх цих рідкісних зустрічей був доц. Степан Козак. (рг). („Наше слово“)

■ ■ ■ ■ ■

**ЦЕНТР ПЕТРА ЯЦІКА
ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ІСТОРИЧНИХ ДОСЛІДІВ
ПРИ КІУС**

Нешодавно відомий нашим читачам підприємець і найбільший меценат на потреби української науки п. Петро Яцик (див. „Нові Дні“, лютий 1986) знову поєртував один мільйон доларів, цим разом на створення Центру Українських Історичних Дослідів при авторитетному Канадському Інституті Українських Студій (КІУС, див. „Нові Дні“, липень-серпень 1988) в Едмонтоні, Альберта.

Згідно з домовленням, уряд провінції Альберти додасть до поєртви П. Яцика два мільйони доларів і цим самим створиться тримільйоновий основний фонд для постійного існування і розвитку найбільшого в світі незалежного Центру Українських Історичних Дослідів в Альбертському університеті.

Тож не дивно, що Петро Яцик дивиться з великим оптимізмом на започаткування праці Центру. Першим великим проектом Центру буде перегляд, доповнення, переклад і видання англійською мовою капітальної 11-томної „Історії України-Русі“ академіка Михайла Грушевського. Одночасно будуть заангажовані відповідні дослідники для продовження історії України від Гадяцької умови аж до наших днів. Завдяки Петрові Яцикові солідна фінансова база для цього створена, тож кваліфіковані працівники для здійснення цього важливого проекту цим разом напевно знайдуться і тут, і в Україні!

Син наших синіх Карпат, Петро Яцик ще раз підтверджив, що живе згідно з своїм девізом: „Патріотизм без жертв — порожній звук!“

М.Д.

■ ■ ■ ■ ■

**ЗВЕРНЕННЯ СВІТОВОЇ РАДИ
СУСПІЛЬНОЇ СЛУЖБИ СКВУ**

В липні ц.р. 300 молодих українців з Польщі, в дорозі до Риму на святкування 1000-ліття, вибрали волю і залишилися в Австрії. Їх дальша доля залежить від можливості виїхати на стало перебування до Канади або до іншої країни. А це зв'язане з великими коштами, початково по 2000 дол. на одну особу, в загальному понад 600,000 дол.

Іх час перебування в Австрії обмежений, їм загрожує депортация до Польщі. Тому Світова Рада Суспільної Служби при СКВУ звернулася до всіх українців і їхніх підприємств та установ складати негайно щедрі поєртви до: 1. Злученого Укр. Американського Допомогового Комітету, 2. Суспільної Служби Українців Канади, 3. Суспільної Опіки при Союзі Українців Австралії. Поєртви треба скласти ще сьогодні, бо завтра може бути пізно. Треба споді-

**НАДІСЛАНІ НОВІ КНИЖКИ
З КАНАДСЬКОГО ІНСТИТУТУ
УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ**

Володимир Винниченко. **Щоденник**, том перший, 1911-1920. Редактор, вступна стаття і примітки Григорія Костюка. Едмонтон-Нью-Йорк, 1980. 499 стор., портр. Ціна 30.00 дол.

Володимир Винниченко. **Щоденник**, том другий, 1921-1925. Редактор Григорій Костюк. Упорядкування текстів і примітки Олександра Мотиля. Едмонтон-Нью-Йорк. Канадський Інститут Українських Студій, 1983. 700 стор. портр. Ціна 30.00 дол.

Іван Майстренко. **Історія моєго покоління**; спогади. Едмонтон, КІУС, 1986. Ціна 19.95 дол.

Леонід Плющ. „**Ексод Тараса Шевченка**“; навколо „Москалевої Криниці“. Дванадцять статтів. Предмова Юрія Шевельєва. Едмонтон, КІУС, 1986. 330 стор. Ціна \$29.95.

Василь Сокіл. **Здалека до близького** (спогади, роздуми). Едмонтон, КІУС, 1987. Портр., 358 стор. В твердій оправі. Ціна 29.95 дол.

Peter J. Potichnyj, Ed. **Poland and Ukraine; Past and Present. A series of original works. Cover design: Myron Levytsky**. Edmonton-Toronto, Canadian Institute of Ukrainian Studies, 1980. xiv, 364 pp. Index. Price \$9.95.

Ivan L. Rudnytsky, Ed. **Rethinking Ukrainian History. A series of original works and reprints relating to Ukraine**. Edmonton, Canadian Institute of Ukrainian Studies, 1981. x, 268 pp. Price \$9.95.

Janusz Radziejowski. **The Communist Party of Western Ukraine, 1919-1929**. Translated by Alan Rutkowski. Edmonton, Canadian Inst. of Ukrainian Studies, University of Alberta, 1983. xvi, 224 pp., illus., index. Price \$9.95.

David Saunders. **The Ukrainian Impact on Russian Culture, 1750-1850**. Edmonton, Canadian Inst. of Ukr. Studies, 1985. x, 415 pp., index. Soft covers. Price \$14.95.

Bohdan Krawchenko, Ed. **Ukraine after Shelest**. Edmonton, Canadian Institute of Ukrainian Studies, 1983. 119 pp. Price \$4.95.

Bohdan Krawchenko. **Social Change and National Consciousness in twentieth — Century Ukraine**. Edmonton, Canadian Institute of Ukr. Studies, Univ. of Alberta, in Assn with St. Antony's College, Oxford, 1985. XIX, 333 pp., map index. Soft covers price \$19.95.

Yury Boshyk, Ed. **Ukraine during World War II; History and its Aftermath, a symposium**. Edmonton. Inst. of Ukrainian Studies, 1986. xviii, 291 pp., illus., index. Soft covers price \$9.95.

Замовлення на ці книжки слід надсилати на адресу: The University of Toronto Press, Distribution Department, 5201 Dufferin St., Downsview, Ont. M3H 5T8, tel.: (416) 667-7791. Telex 06-219583.

■ ■ ■ ■ ■

ватись, що вислід цієї одноразової збірки буде задовільний і допоможе врятувати цих молодих українців. Організації і родини, які бажають бути спонзорами, повинні негайно вислати свої зголосення до одної з трьох згаданих допомігових установ.

ВІТАЄМО НАШИХ ПРАВОЗАХИСНИКІВ НА ВОЛІ

Завдяки політиці перебудови в СРСР, останнім часом дозволено виїхати на Захід ще кільком відомим українським правозахисникам та їхнім родинам. Крім Йосипа Терелі, який уже раніше поселився в Торонті, й Миколи та Раїси Руденків, які поселилися в США, до Австралії прибула Оксана Мешко, а до США Петро Рубан з родиною. 27-го липня до Канади прибув довго переслідуваний український православний священик Василь О. Романюк з 28-літнім сином Тарасом.

Усіх іх щиро вітаємо посеред нас, сподіваючись, що вони продовжуватимуть працювати тут для здійснення ідей, за які страждали там.

ПРИВІТ ВІД о. В. РОМАНЮКА І ВІД УКРАЇНИ

Шановні браття і сестри! Я щиро вас вітаю усіх, передаю вам низький поклін від України, від наших братів і сестер в Україні, від усіх християн в Україні, православних, католиків і всіх інших, і хочу Вам сказати, що ми любимо вас і шануємо, бо ви наш голос, наша надія і наша радість. Те, що ви тут, не означає, що ви відділені від України — якби вас тут не було, ми нічого не могли б зробити. І тому ви є нашим голосом і совістю, нашою радістю і надією. І в оці славетні дні нашого Тисячоліття я хотів би, дорогі браття і сестри, ще сказати, що Україна живе! Що Україна, не дивлячись на те, що намагаються забрати наше 1000-ліття, не дивлячись на те, ще в минулому Україна зазнала багацько всяких страждань, коли храми руйнували, коли неволя і чорна ніч сковувала нашу землю, — то все одно Україна живе!

І сьогодні вона пам'ятає і вірить у Христа, вірить в Бога і сподівається на кращу долю, але брати і сестри в розсіянні, ви напевно свідомі, що ми не можемо жити без вас, ми не уявляємо собі вас без нас і нас без вас. Так, що ще раз низький уклін, вітаю також усіх тих, які на протязі останніх років боролися за таких, як я. Найперше хочу привітати владик Української Православної Церкви, блаженнішого Владику Василія, блаженнішого Мстислава, католицьких владик і священиків і всю українську громаду тут в Канаді, громаду славну і дуже відому у нас в Україні... Поклін усім українським організаціям і усім тим, які трудились за всі ті роки, а також поклін старшому поколінню, що, може, приймало участь у визвольній боротьбі нашого народу. Усім вам, дорогі сестри і браття, зичу від себе радості і щастя та усім вам братський уклін від усієї України! Слава Ісусу Христу!

о. В. Романюк

ТАТАРСЬКОЇ АВТОНОМІЇ НЕ БУДЕ

Згідно з рішенням Державної комісії для розгляду питань кримських татар, очоленої головою Верховної Ради СРСР А. Громиком, привернено ім всі громадські права, включно з правом вибору місця замешкання, навчання і працевлаштування. Але рівночасно відхилено вимогу кримських татар про масове повернення в Крим і утворення там автономної татарської області як нереальну. З 2,5 мільйонів населення Кримської області (переважно росіян і українців), в Криму живе тепер неповних три тисячі татар.

„Нові Дні“, вересень, 1988

НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

Д-р М. ВОСКОВІЙНИК

ЯКА ПЕРЕБУДОВА ПОТРІБНА ДЛЯ УКРАЇНИ І ДЛЯ ДІЯСПОРІ?

Уже народ — одна суцільна рана,
уже від крові хижіє земля...

(Василь Симоненко)

А нашій перебудові потрібні
робітники, зрівноважені і реалістично
думаючі люди, які прагнуть єдності
з усіма силами, започаткованої
партією революції.

(Дмитро Павличко, „Нові Дні“,
квітень, 1988, ст. 18)

... твердо, всіма конституційними
засобами домагатись того, щоб оновлення
стало необоротним.

(Борис Олійник, „Літературна
Україна“, червень, 1988)

На тлі сталінських і після-сталінських репресій лібералізаційний курс Горбачова став поворотною подією в історії СРСР і в історії світових взаємин. Цей курс спричинив уже серед українців по обох сторонах кордонів СРСР нові важливі явища: в Україні **перші ознаки національного відродження**, а в діяспорі **нові надії** на покращення загальної української ситуації в боротьбі за сувереність.

Вийшла на поверхню **нова форма змагання** за українські національні права, **оперта на перебудову й гласність**, тобто на допущену режимом **обмежену легальності домагань**. Лідерами цього змагання в Україні стали **радянські письменники з великими іменами**. А це надає явищу нової виняткової риси тим, що вони ж і члени КПРС. Тобто, як і в інших комуністичних країнах, починаючи від Тіта в Югославії, Дубчека в Чехословаччині, чи теперішніх подій в Естонії, Латвії, Литві, Вірменії, брали і беруть відповідальність забезпечення національної суверенності своїм народам члени комуністичної еліти, як одиноко злегалізованого політично-соціального явища під диктатурою Кремля.

Якщо діячів дисидентського руху — цих перших відважних і стійких оборонців українських прав — заганяли до концтаборів, то тепер в наш час письменники, озброєні горбачовською гласністю використовують офіційні пресові органи, щоб легально, на повний голос висловлювати свої жалі і домагання. Цим започатковано **НОВИЙ ЕТАП ОБСТОЮВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛЮДСЬКИХ І КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ**. Цей етап вимагає від всіх українців по обох боках кордону СРСР, а особливо від діяспори, **якісно** нового АКТИВІЗМУ; назовемо його умовно, **НАСТУПАЛЬНОГО АКТИВІЗМУ**, щоб існуючі можливості, хай і обмежені, використати для поширення людських і національних прав в Україні, як єдино можливої форми обстоювання прав України в теперішній ситуації.

Перемога М. Горбачова на 19-тій Всесоюзній конференції КПРС посилила його МАНДАТ НА ПЕРЕБУДОВУ І ДЕМОКРАТИЗАЦІЮ на довший час по лінії обмеження терору, централізму і диктаторських методів управління.

Проект введення деякої переваги органів рад над партійною диктатурою, обмеження термінів перебування на тих самих керівних виборних посадах, виборність з-посеред двох-трьох кандидатів, послаблення цензури, обмеження сваволі каральних органів (КГБ), реабілітація знищених діячів минулого, можливість усувати „блі плями“ з історії, літератури й інших наук, послаблення контролів в деяких галузях народного господарства, дозвіл часткової приватної та кооперативної ініціативи, допущення деякої релігійної толерантності — все це важливі нові ПОЛІТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ВСІХ НАРОДІВ, А УКРАЇНИ ЗОКРЕМА, ЩОБ ОХОРОНИТИ НАРОД ВІД КУЛЬТУРНО-МОВНОЇ ЗАГИБЕЛІ та поширити можливості вільного українського розвитку в різних ділянках народного життя. В цьому знаходяться позитиви горбачовських реформ.

Однаке колоніально-російська ментальність всіх керівників Кремля, включаючи й Горбачова, не дозволяє їм бути послідовними реформаторами. Кардинальна проблема „імперії зла“ — національна проблема — натрапляє на суперечливе ставлення з їхньої сторони. Негативна постава до справедливих домагань Вірменії, найновіші погрози покарань демонстрантів новим законодавством вказує на брак послідовності, а то й негування настроїв 19 партійної конференції. Тут кориниться небезпека для радикальної перебудови відносин. Все ж треба й із існуючою дози лібералізації витягти належні користі, сприймаючи суперечливу ситуацію такою, якою вона є.

Як охарактеризувала західня преса, СТАЄТЬСЯ РЕВОЛЮЦІЯ МИРНИМ ШЛЯХОМ ЗГОРИ, тобто такі поворотні події в СРСР і в Україні, що відкривають нові перспективи для суверенізації республік. Нанесено уже вирішального удару кривому централістському сталінізму, як ідеї і системі управління, і наноситимуться удари і дальше його решткам.

Важливо усвідомлювати, що Україна, і весь СРСР, уже дістали, бодай теоретично декілька ВАЖЛИВИХ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА БАЗІ ЛЕГАЛЬНОСТИ, одобрених конференцією, щоб розширювати й зберігати національні права республік. Виникає конкретне завдання для українських діячів в Україні й діяспорі не пропустити виняткової нагоди розширювати можливості для розвитку української культури, освіти, економіки, для домагання суверенізації українських прав на основі проклямованої советської легальності без запроторення людей до тюрем і концентратарів, як це було раніше.

Період перебудови уже дозволив українським письменникам, історикам й іншим інтелектуалам

виявити провідну роль в змаганні за відродження національної гідності народу України, а зокрема активності студентства й іншої молоді.

Належиться сказати кілька слів про заслужену роль письменників. В усі епохи української історії українські письменники виявляли себе СОВІСТЮ НАРОДУ, виступали в авангарді борців за збереження української мови, культури, а найголовніше оберігали гідність свого народу. Вони й тепер в авангарді! Коли читаєш Івана Дзюби „В обороні людини й народу“, мужній виступ Бориса Олійника на 19 конференції в Москві, Олеся Гончара в Київському університеті, доктора історичних наук Май Панчука „Історична пам'ять — фактор перебудови“, інтерв'ю Дмитра Павличка в „Нових Днях“ (Торонто) і десятки інших виступів на сторінках радянської преси — передається оптимізмом: Україна живе й житиме якщо видає з себе стільки нових чемпіонів свободи, кількість яких ще недавно обмежувалась тільки дисидентами. Підносиється до нових висот народ і країна!

Національні домагання в Латвії, Естонії, Литві, Вірменії, набрали такого широкого розміру і масової участі населення, що включають вони й конституційного характеру домагання — розширити суверенітет їхніх республік до т.з. home rule, лишаючися однаке складовою частиною СРСР.

Вирисовується для України нова нагода національно-культурного відродження, якщо консерватори і залишки сталіністів не зв'яжуть рук носіям перебудови, або якщо народ і, головне, реформістське крило виявить достатньо енергії в будуванні хоч би і соціалізму, але „з людським обличчям“ (Дубчек). Повторюємо, вирисовується нагода всупереч централістам-сталіністам, російським шовіністам і українським „всеравновщикам“ досягти здобутків бодай приблизно у маштабах УКРАЇНІЗАЦІЇ 20-тих РОКІВ, що сталася тоді під проводом Шумського, Скрипника, Хвильового, Волобуєва і тисяч наших інтелектуалів і національно свідомих комуністів. Відродження того дуже короткого, але бурхливого періоду українізації, послужило мовно-культурною базою, всупереч сталінсько-постишівським репресіям, для наступних десятиліть.

Теперішній курс перебудови і демократизації — за словами Горбачова **невідвіртальний** — треба сподіватися дасть нові шанси для відродження і проведення нової українізації на наступні десятиліття, звичайно, якщо народні маси, а особливо молодь, раціонально, енергійно і цілеспрямовано використовуватимуть демократизацію та і тиснутиуть на поглиблення її.

Ось тому не традиційний скептицизм серед значної частини нашої еміграції, оснований на трагічному досвіді репресій і розгромів минулого і не довірливе негування процесів і насліків демократизації в Україні потрібні для нашої всеукраїнської національно-державної ідеї тепер, а потрібна сьогодні реалістична, ділова конкретна програма нашої **допоміжної** участі в процесах відродження України, щоб сприяти борцям за національну гідність.

ність виборювати своєму зекровленому народові нові позиції в умовах обіцяного тепер „соціалізму із людським обличчям“. Потрібна звідси моральна підтримка домаганням на Батьківщині.

Редактор солідного журналу „НОВІ ДНІ“ (Торонто) Мар'ян ДАЛЬНИЙ добре поступив, що взяв інтерв'ю для цього журналу з провідним письменником України Дмитром Васильовичем ПАВЛІЧКОМ — впливовим громадсько-політичним діячем, членом партії, Секретарем правління Спілки письменників СРСР і окремо України. Погляди Д. Павличка важливі своєю програмістю. Вони відображують домінуючі тепер погляди серед українських письменників активного домагання відновити приналежні Україні природні й конституційні права. Його погляди вказують на потребу спільної праці для будування мостів між усіма українськими силами для дальших глибинних змін. Важливо, що це сугestії однієї із керівних осіб в Україні, сказані в національному еміграційному органі. Сам цей факт уже є показником важливих змін в Україні й СРСР.

Було б неполітично збувати зміни в СРСР і настрої серед інтелектуалів, молоді і населення України однією тільки негативною поставою мовляв, у гнилому „Данському королівстві“ нічого доброго не може статися. А тим часом таки щось доброго стається. Пам'ятаймо стару істину: „Політика — це мистецтво досягти можливого в даній ситуації“. А тому не сподіваймося негайнога чуда. Чудо вимагає довгого періоду праці.

Патріотично-національний рух поступово переноситься в народні маси, особливо в кола молоді й студентства. Народні мітинги в Києві, а недавно у Львові і Харкові, виникнення демократичного клубу в Полтаві, діяльність Культурологічного клубу в Києві, хоч явища невеликі числом учасників, порівнюючи з народами Прибалтики, чи Вірменії, але є першими відважними ластівками. Ініціаторами часто були студенти, а це багатообіцяючий симптом.

ЯКИЙ ЖЕ МУСИВ БИ БУТИ КУРС НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДІЯСПОРИ, ЩОБ ПІДТРИМУВАТИ, А НЕ УТРУДНЮВАТИ СУВЕРЕНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ?

Український національно-державницький рух у діаспорі мусить орієнтуватися на національно-творчі процеси в Україні і на їхніх носіїв, незалежно від їхньої партійної приналежності сьогодні чи завтра, але цей рух не може бути толерантним до безправної, кастрованої „державності“ УРСР, загнаної Москвою до ролі беззвальної служанки у формі окупаційного режиму В. ЩЕРБИЦЬКОГО, що не може навіть (чи не хоче — Ред.) захистити державного статусу української мови в Радянському Союзі, як це було в 1920-тих українізаційних роках. Щодо ставки на якісь реальні міжнародні фактори в боротьбі за українську суверенність, як це радянські органи — обвинувачувачі агентурності українського руху приписують еміграції, то ніякої такої перспективи нема, бо ж і

АНДРІЙ ЛАТИШКО

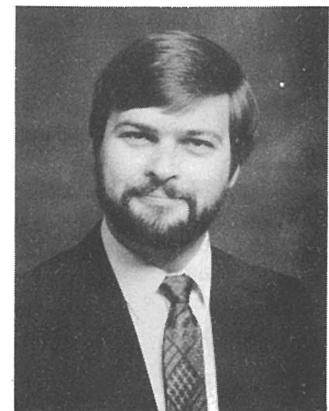
ДОПОМОЖЕ КУПИТИ
або ПРОДАТИ

апартаменти, будинки,
бізнеси, котеджі і фарми

— Безкоштовна оцінка
вашого дому.

Прошу телефонувати:

236-2666 — бюро
767-1501 — дім

R. CHOLKAN & Co. Ltd, Realtor
5302 Dundas St. W., Toronto, Ont., M9B 1B2.

ПЕТРО НАУМЧУК
досвідчений представник фірми

Тел:
236-1011

3200 BLOOR ST. WEST at ISLINGTON SUBWAY

ГАМБЕРВЮ — ТОРОНТО
продасть Вам нове або вживане авто,
полагодить позику, гарантію тощо.

З Петром Наумчуком можна порозумітися
українською мовою, Увечорі телефонуйте: **251-7525**

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІВ

та інші печива випікає
Українська пекарня

THE FUTURE BAKERY

власниками якої є Родина Вжесневських

- можна набути також ріжні українські страви у нашій каварні
- борщ, вареники, голубці і т.д.

**735 Queen St. W., Toronto, Ont.
Tel. 368-4235**

відкриті 7 днів у тижні!

NON STOP

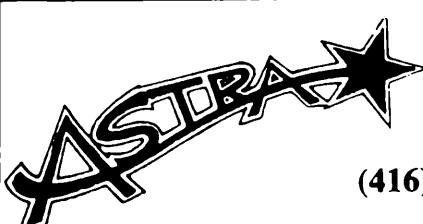
LOT
проводить свою
безперервну службу
Монреаль — Варшава. Відліт
з Монреалю у п'ятниці і в суботу.
Проводиться також служба
до Риму, Бангкоку, Дакі і до
Близького сходу. Середньо
загальну

За більшими інформаціями телефонувати
в Монреалі: (514) 844-2674 в Торонто (416) 364-2035

POLISH AIRLINES

1000 Sherbrooke St. West
Suite 2220
Montreal, Que. H3A 3G4
Phone Montreal (514) 844-2674 Toronto (416) 364-2035

Tel:
(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED
Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

**2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6**

нема ніяких факторів в українській міжнародній ситуації, що хотіли б ангажуватися у боротьбу за нашу сувереність. Також відсутня надія серед сепаратистів і відповідальних кіл еміграції на якусь не означену „збройну боротьбу“ (де?, якими силами? серед еміграції?), а мусить бути тому єдино правильна ставка на власні реальні українські сили в теперішньому політичному резервуарі України. Ці сили в Україні виявляють себе цілком незалежними, суверенними від будь-яких впливів еміграційних формаций і їхніх політичних програм. І тому доцільність визвольної праці каже всім нам по обох сторонах українських кордонів працювати для взаємної співдружності, взаємної підтримки, яка мусить доцільно служити тій же національній ідеї — українізації і суверенізації.

Найменше 10 конкретних, фундаментальних потреб-домагань вирисувались в Україні як життєво невідкладних для здійснення програми перебудови і суверенізації УРСР, що витікають із сучасної дійсності в Україні. Частина з них відкрито називається в офіційних пресових органах України, зокрема в найбільш мужньому офіційному органі СПУ — „Літературний Україні“, частина у славному й відважному неофіційному „Українському Віснику“ В'ячеслава Чорновола, а частина в стадії нуртування серед інтелектуалів, молоді, народних мас, що неминуче стануть на порядок денний.

Отже 10 конкретних домагань на базі перебудови, в яких українці по обох боках кордону кровно зацікавлені, і у розв'язанні яких діаспора може бути морально допоміжною в дусі перебудови:

1. **Підвищення ролі української мови до рівня державної мови України.** Забезпечення вживання її у школах, університетах, адміністрації й у суспільному житті як самозрозумілої потреби і конституційного права народу.

2. **Відновлення українських національних церков** — Української Автокефальної Православної Церкви, заснованої в 1921 році, Української Католицької Церкви та інших віровизнань. Відновлення заборонених церков — це першооснова щоб перебудова досягла широких мас, щоб демократизація пішла в глиб народної гущі. Дотеперішня заборона національних церков є найганибнішим насліддям сталінізму і виявом насильної русифікації. Якщо найвищі ієрархи Російської Православної Церкви „удостоїлися чести“ прийняття Горбачовим на розмову в Кремлі, то яка ж це рівноправність народів і яка ж це релігійна свобода і толерантність, коли українським церквам недозволене навіть саме існування. Потрібна тут солідарність усіх українців і неукраїнців для відновлення заборонених церков спеціально в час відзначення Тисячоліття християнства.

3. **Розширення ролі рад і зменшення диктату партії в державному апараті** мало б вести до зменшення бездушного централізму в стосунку до української республіки і місцевих органів влади, обмеження брутальної бюрократії.

4. **Виборність і омоложення керівництва пар-**

ті і органів рад мусило б відкривати перспективу усувати з посад вислужників і русифікаторів типу В. Щербицького, що діє проти суверенних прав України.

5. Розширення академічної свободи і прав науковців і наукових установ виповнювати „блі плями“ в історії України і в інших науках як, наприклад, голод 1932-33, реабілітація знищених науковців, письменників та інших інтелектуалів у дусі промови письменника Б. Олійника.

6. Відкинення проектів, що можуть загрожувати новими екологічними катастрофами типу Чорнобиля. Запобігти шкідливого занечищення річок, озер і природного оточення. Протести і відмінення будування нових атомних електростанцій в Черкасах і Криму — показники можливостей боротьби українських патріотів проти бездушного бюрократизму, а то й проти ворожих до України чиновників.

7. Перспективне допущення приватної та кооперативної ініціативи в сільському господарстві, торговлі й обслуговуванні населення, бодай частково дозволяє енергійним, ініціативним людям „розправити крила“. А це важлива підстава передбудови також і в національному питанні.

8. Розширення суверенності УРСР у міжнародних зносинах — здійснення записаних у конституції УРСР прав на установлення дипломатичних і консулярних взаємин із іншими країнами. Недавно на мітингові під відкритим небом у Львові висловлено домагання розширення суверенних прав УРСР на Форумі Об'єднаних Націй, включаючи і більш незалежну там політику від диктатів Москви. Великий скандал для Києва, Москви і для Вашингтону, що під різними неоправданими pretextами не здійснюється відкриття Американського консульату в Києві, здається більше 15 років, в країні, що є членом ОН. Стаються важливі явища і події у Києві, Львові, Харкові, але західня преса, а зокрема американська, не насвітлює цих подій, може тому, що нема доступу до українських міст закордонним журналістам. Необхідно прорвати мур ізоляції України.

9. Невідкладна потреба розширення наукові, економічні, культурні, освітні, церковні, спортивні тощо зв'язки між Україною і діаспорою, використовуючи для цього існуючі міждержавні договори між Америкою і СРСР та міжнародними організаціями, щоб цим виводити Україну із ізоляції та відкривати її шляхи до міжнародних форумів. Користаймося американськими програмами обміну (наприклад, IPEKC).

10. Добиватися, щоб Москва нарешті, згідно перебудови, трактувала Радянський Союз, як союз справді рівноправних республік, а не як території для домінанції однією республікою — Російською, — що безкарно здійснює реакційно-царську політику русифікації, колонізації, економічної експлуатації, роздушування неросійських культур.

Ми назвали 10 (десять) головних тепер проблем України, що витікають із її колоніяльного становища в СРСР і базованих на теперішніх домаганнях інтелектуалів і народу в Україні. Розв'язання їх може здійснюватися на **ЛЕГАЛЬНИХ** можливостях проклямованої передбудови і обіцянок партії.

Чим же конкретним могла б еміграція (діаспора) допомагати суверенізаційним процесам в Україні в названих 10 пунктах?

1) Широка різноманітна наукова активність в країнах поселення, розбудова наукових інституцій (УВАН, НТШ, Гарвард і півдесятка інших в різних країнах) щоб своєю високою науковою продукцією піднімати престиж української науки в країнах нашого поселення і в Україні.

2) Розбудовувати видавничу активність ще більше як досі, зокрема в українській мові. Досі наголос був серед емігрантів видавати якнайбільш в чужих мовах. Але потреби сприяння відродженню в Україні зобов'язують надавати наголос на добре україномовні видання, що заповнювали б „блі плями“ в Україні.

3) Економічна активність зокрема в сфері торговлі з Україною й іншими країнами. Доцільно розвивати і тут кооперативний рух для цієї справи.

4) Впливати на вибори в країнах поселення (Америці зокрема) щоб вибирати прихильних до України кандидатів. Приймати участь у виборах, кампаніях, проводячи інформативну службу про події в Україні і в СРСР.

5) Діяти проти знеславлювання українців і України у західній пресі. Виняткова шляхетна роль належиться тут нашій молоді з її західньою освітою. Своєю журналістично-публіцистичною активністю молоді автори можуть виконати неоцінену працю для вияснення українських і інших проблем.

6) Приймати участь у програмах обміну між західними країнами й Україною. Добрий зразок обміну з Академією Наук України подали професори УНІГУ („Свобода“ 19.7.88) Вітати, а не бойкотувати, видатних діячів сучасної України — письменників, митців, мистецьких колективів тощо для розвитку співдружності між українцями обох світів. Чому б не вітати серед нас славних Олеся Гончара, Ліну Костенко, Івана Дзюбу, Бориса Олійника, Павла Загребельного, Май Панчука та інших.

7) Підтримувати правозахисників України та їхню організацію тут і там в Україні та особливо тих, що ще й досі караються в ув'язненнях, бо вони були й будуть в авангарді боротьби за українську національну сувереність, за дотримування правних і етичних норм взагалі. Пам'ятаймо, що вчорашині домагання дисидентів стали сьогодні злегалізованими домаганнями інтелектуалів і молоді України.

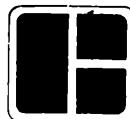
Дехто може сказати, що пропозиція щоб діячі по обох кордону УРСР концентрувалися в сучасній дісності на здійсненні підставових, фундаментальних справ, висловлених для зручності в 10 пунктах і для дії діаспори в 7 пунктах, — є пропагуванням „малих діл“, або що це затемнення головної мети — ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ. Ні, це не так!

Великої кінцевої мети — унезалежнення нашої країни, як самостійної держави, не вдається досягнути без належної, довгої, підготовчої, фундаментальної праці, а друге, без відповідної ситуації на Батьківщині. Існує ще в Україні найбільший наш ворог — це ще не розвіяній перелік зі сталінських часів серед народу. Існує він і тут серед людей, які пережили жахіття сталінських тридцятих років. Тому відповідну ситуацію ще треба створити рядом виграння „битв“, названих 10 і 7 пунктів по обох сторонах кордону. Одними оптимістичними заявами нічого не досягнемо без масивної, конкретної праці у всіх ділянках життя народу по обох боках кордону. Для цього найважливіша передумова на цьому етапі — ОБ'ЄДНАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ СІЛ через співдружність, через відкидання ворожнечі, накиненої окупантом, між Україною і діаспорою (еміграцією). Залежить це від постави і відваги діячів України. Але й еміграція, як „інтегральна частина народу“ (Микола Руденко) мусить діяти по-новому.

Мусимо мати непохитну відповідь на питання: Що є важливіше, чи ідеологічна цнотливість, а чи заохочування потенційних українських Дубчиків до їхнього компетентного вкладу в розбудову українських національно-державних позицій по обох боках кордону?

Судьбоносна вимога нашого часу — це розвивати „спільну мову“ в буквальному й переносному значенні між діаспорою і Україною. Це не означає відмовлення від наших ідеологічних поглядів, це не означає, що, наприклад Державний Центр Української Народної Республіки з його Українською Національною Радою мав би відмовитися від свого прагнення до державної незалежності. Це саме стосується і членів Комуністичної Партії України. Кожному своя роль в прагненні здобути суверенні позиції для народу. Але відмінності не мусять бути перешкодою для СПІВДРУЖНОСТИ наукових, студентських, професійних, молодечих, церковних, спортивних діячів, щоб протиставитися КГБ-івському сталінсько-брежневському розпалюванню ворожнечі й недовір’я між українцями.

Співдружність є шлях для взаємного запліднюювання знаннями й ідеями між діячами України й еміграції, між Україною і Заходом на всіх рівнях на основах взаємної пошані. Не здаючи своїх принципових позицій, треба говорити про те, що нас може єднати. Ми, попередня еміграція, були першими носіями правди про „блі плями“. Тепер гласність дозволяє їх виповнити (наприклад, голод 1932-33). Не одна ще добра ідея чекає на наші взаємні доповнення.

CONSULTEC LTD.

consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ

Президент

- Консультивна інженерська фірма міжнародного засягу.
- Виконує всі фази плянування, будови і перевірки більших індустріальних проектів у Канаді, США, та в інших частинах світу.

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА ВСЯКІ ОКАЗІЇ

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви, в наших або інших залах.

БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТИ! ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!

Контакти треба поширювати, а не уникати, всупереч нашим пессимістам та супер-обережним колам, щоб руйнувати, а не скріплювати „БЕРЛІНСЬКУ СТІНУ“ ізоляції між Україною і діаспорою. Берімо приклад з поляків, єреїв, вірменів, балтійських народів. Суть справи зводиться не до перебільшеного оптимізму, а до збільшення активізму за всяких обставин. Навчімося цього від єреїв.

Послухаймо Дмитра Павличка: „Патріотизм — це не гнів і роздратування, а любов і підмога“, „...потрібні принципові глибокі зміни в ідейному настрої мільйонів людей“ („Нові Дні“, Торонто, квітень 1988, стор. 18)

Розбудовуймо українські позиції і взаємно себе доповнюймо засобами НАСТУПАЛЬНОГО АКТИВІЗМУ по обох боках українських кордонів. Іншої реальної альтернативи для збереження нашого народу і розбудови його оборонних позицій у сучасній світовій ситуації НЕМА!

НАВЧІМОСЯ ДОБИВАТИСЯ ПОЗИТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВСЕНАЦІОНАЛЬНИМ ФРОНТОМ У СПРАВАХ ВСЕНАЦІОНАЛЬНОГО МАШТАБУ!

Віктор САБАЛЬ

ВСЕСОЮЗНА КОНФЕРЕНЦІЯ КПРС

**Чи дала вона відповідь
на основні протиріччя системи?**

I

Основне питання для М. Горбачова і його соратників звучить: що робити, щоб протягом двох років задовільнити найпекучіші потреби населення Радянського Союзу, піднести дуже низький життєвий рівень і так виправдати програму перебудови. І друге: як послабити сили спротиву мільйонного масиву бюрократів, головно центральних господарських, радянських (державних) і партійних апаратів, — на ділі всі вони партійні функціонери, — ото альянс усіх тих суспільних чи радше антисуспільних елементів, котрі знають, що економічна перебудова в напрямі децентралізації і введення ринкового механізму є загрозою їхнім позиціям і привілеям, їхньому паразитному існуванню.

До цього реакційного альянсу треба зарахувати теж великорадянських шовіністів, представників традиційного російського експансіонізму, які добавчують в політиці гласності, міждержавної і внутрішньої відлиги, а то й лібералізму, якщо не пов'язані дезінтеграцією імперії, то принаймні її послаблення.

Коротко, в Радянському Союзі діє могутній фронт сталіністів проти політики Горбачова і її можливих результатів. Але усвідомляючи глибоку суспільну кризу системи та назриваючі національні конфлікти, сталіністи самі не спроможні на відповідь як подолати всі гострі проблеми, — це вчоращені люди, що хотіли б просто вдергати насикрізь неперспективне статус кво. Звичайно, в Радянському Союзі виростає нове, освічене суспільство і воно в своїй значній більшості хотіло б зажити в атмосфері громадянських свобод і в матеріальному добробуті, без системи терору, визиску і брехливої пропаганди. Розвиток подій у центрі влади вказує на зрист нових ліберальних суспільних елементів, але вони поки що безсильні, бо влада все ще находиться в руках консервативної партократії.

В усіх своїх доповідях, останній раз на Всесоюзній конференції КПРС, М. Горбачов підкреслював роль компартії як авангарду перебудови, як рушійну силу побудови нового соціалістичного суспільства. Але нині ніхто інший як саме центральні партійні функціонери блокують здійснення постанов Центрального Комітету партії про перебудову, особливо внеможливлюють реалізацію „Закону про державне підприємство“ — найважливішого закону економічної реформи! Оце є класичний приклад основного протиріччя системи: спроби реформи пережитої, непродуктивної економічної системи, при рівночасному бажанні задержати абсолютну владу партії, верхні ешелони якої внеможливлюють здійснення реформи. Зачароване коло.

Конкретно, галузеві міністерства, а теж держпостач, є головною бар'єрою здійснення „Закону про державне підприємство“, який вимагає ступневого переходу від директивної планової економіки — з її мільйонною армією непродуктивних бюрократів — до системи усамостійнених підприємств, а на дальшому етапі — введення ринкового механізму, щоб підприємства могли працювати на принципах господарського розрахунку, самофінансування і самоуправління. Передумовою до цього є ґрунтовна реформа цін і кредитової системи.

Головною ідеєю закону є спонукати підприємство, себто дирекцію, новостворену Раду трудового колективу і колектив працюючих до ефективнішої праці, до поліпшення якості продукції, до раціонального вживання сировини, до дбайливого піклування машинами та іншими знаряддями виробництва, до більшої трудової дисципліни тощо. Мовляв, як собі постелиш, так і спатимеш... Якщо збільшиться прибуток підприємства, тоді збільшиться теж фонд заробітної платні, фонд соціального забезпечення, резервний фонд для росту підприємства.

В першому році існування закону продукційна програма підприємства повинна була вносити не більше як 60% із державних замовлень, а 40% продукції підприємство мало продавати безпосередньо відборцям по вищих чим державні ціни. На ділі ж міністерства обложили усю продукцію підприємств державними замовленнями, а то й вище заплянованих 100%, звичайно по нижчих державних цінах і тарифах зарплат. Отже надалі продовжується вповні **сталінська директивна система економіки!** Про це й одверто говорили делегати на Всесоюзну конференцію партії в Москві 28 червня до 1-го липня ц.р. Об'єм цієї статті не дозволяє на ширшу інформацію про насикрізь критичні виступи делегатів (фактично такої гострої відкритої дискусії не було в СРСР за останні 60 років), але для ілюстрації зацитуємо бодай типовий виступ голови Агропроміндустріального об'єднання Тульської області Василія Стародубова:

„.... в економіці продовжується далі застій... і перший день конференції створив у мене і в багатьох почування, що все йтиме дальше старим руслом, як досі... В нашому уряді створилась каста недоторканьливих — я маю на думці високих партійних і радянських функціонерів, — котрі переходять на товсті пенсії після того як поповнили важкі злочини або зловживання норм партійного життя і радянських законів. Сьогодні вони мають великі помешкання, високі пенсії і посміхаються зухвало..., сьогодні міністерство фінансів і держбанк мають величезну владу, не дають свободи діяння ані колгоспам-радгоспам, ані іншим підприємствам...“

А ось ще голос першого секретаря Черешевецького міському В. Саранских:

„.... У нас росте журба щодо нинішньої ситуації; черги за житлом ростуть без контролі, екологічна ситуація погіршується..., курс партії в на-

прямі самоуправи і господарської самостійності, як теж закон про державне підприємство по суті ігноруються центральними органами, починаючи від міністерств — до Ради міністрів... Куди звертатися трудовому колективові перед негативними рішеннями міністерств..., ситуація екстремно ненормальна, нас непокоїть обстановка, що у наступному році не буде змін... Держзамовлення займають 100%, а то й більше продукційної спроможності підприємства..., плани міністерств творяться по-старому сценарію. Пора покінчити з практикою, що міністри і інші вищі функціонери входять у найвищі органи партії і держави". (Цитати взяті в статті з газети „Сельская житъ“ за 5.7.88).

Критичні думки делегатів підтверджив директор Інституту економіки Академії наук СРСР А. Абалкін. У дискусії з журналістами щодо необґрунтovаних нормативів та факту, що контролльні економічні цифри з міністерств є обов'язковими, а не орієнтаційними, як це пишеться в законі, і що державні замовлення заповнюють усю виробничу спроможність підприємств, академік відповів: „зараз відбувається критика практики держзамовлень і ця критика справедлива; з усіх постанов закону про державне підприємство здійснена тільки одна, а саме, що державні замовлення мають обов'язковий характер“.

Тож факти підтверджують, що міністерства ігнорують закон про підприємство, директивні плани Держплану зобов'язують далі і про усамостійнення підприємств покищо тільки говорять і пишуть.

II

І ось, так, економічна перебудова в СРСР находиться в серйозних труднощах. Добре поінформовані західні журналісти твердять, що політика горбачівської перебудови не має в дійсності підтримки вершинних партійних, економічних і державних установ. Міністри ігнорують закон, що його оформив Центральний Комітет: цебто найвищий орган партії, і затвердила Верховна Рада народних депутатів, найвищий орган держави, і ніхто не кліче міністрів до відповідальності, не ставить їх під суд за ламання радянських законів!

Немає сумніву, що Горбачов і його соратники намагаються реформувати кризову економіку, бо ж добре знають, що поглиблення економічної і загальносуспільної кризи може привести до стану, жертвою якого упали б у першу чергу властиві, разом з історично збанкрутованою компартією. Але з відомих причин, возик „перестройки“ зупинився в глибокому бюрократичному болоті і нікому його витягнути на тверду дорогу.

Всесоюзна конференція КПРС (4991 делегат!) схвалила сім резолюцій і зобов'язала Центральний Комітет партії створити ефективний механізм для їх здійснення. У першій резолюції написано: „Конференція визнає, що на перший план сьогодні видвигається кардинальна реформа політичної системи, саме вона повинна відкрити нові спроможності

перебудови в усіх сферах суспільного життя і забезпечити гарантії її необоротності“, бо головна причина невдач економічної реформи лежить у політичній сфері, гальмом економічної реформи є передусім вищі партійні функціонери, усі ті, що очолюють економічну систему і ставлять спротив її перемінам.

Провідна ідея Горбачова — пересунути політичну владу від виконавчих органів партії до Рад народних депутатів, від Верховної Ради вниз, і ввести систему дійсних виборів, не тільки депутатів, але й партійних секретарів. В такій системі комуністична партія впливала б на рішення Рад через своїх вибраних членів на усіх щаблях державної влади. Пропозиції Горбачова мали за ціль поєднання функцій перших секретарів партії з функціями голов Рад, а на вершинах — функції генерального секретаря з функціями голови Верховної Ради. Це нібіто усунуло б паралелізм і призвело б до змінення авторитету та позиції Рад, але яка ж тоді була б функція ЦК і Політбюро — притакувати рішенням голови Верховної Ради? Навряд!

У резолюціях немає згадки про будьяке обмеження функцій і влади Центрального Комітету та його постійного репрезентанта, Політбюро. Говориться про вибори партійних секретарів і голов Рад, але досі немає правового механізму, що гарантував би вільні вибори, зокрема безпартійних. У системі однопартійності панівна всевладна партія завжди матиме можливості „вибрати“ своїх вірних членів на важливі позиції, щоб здійснювати таку, а не іншу програму. Ані пропозиції генерального секретаря, ані самі прийняті резолюції конференції не зменшують позицій і функцій вершинних органів компартії, тож де факті Верховна Рада буде і надалі підпорядкована рішенням центральних органів партії.

Тому треба зробити висновок, що в дійсності політична структура Радянського Союзу, де компартія виконує абсолютну владу, остается тим часом незмінною, в такій політичній системі монопартійності Верховна Рада і Рада міністрів не зможуть вести самостійної політики. Основне протиріччя системи остается нерозв'язаним і після цієї „епохальної“ конференції.

Правда, це ще не кінець політики економічної перебудови. Правдоподібно Горбачов буде старатися здійснювати економічну реформу шляхом компромісів, цим разом за допомогою тиску Ради міністрів на галузеві міністерства, але шлях реформ буде напевно важкий і повний зигзагів. Зрештою консервативно-реакційні елементи партії діють не так проти реформ економіки, — вони за повільні, нерадикальні реформи, — як проти політики гласності і демократизації з їх непередбаченими результатами.

Резолюції XIX-ої конференції окреслюють та кож курс партії в національній політиці. Наприкінці серпня відбудеться для обговорення цього питання окремий пленум Центрального Комітету партії, та про це в окремій статті.

**КАМ'ЯНА МОГИЛА
НА МЕЛІТОПІЛЬЩИНІ
Й „ПРОГУЛЯНКА АЛЕЯМИ МІЛЬЙОНОЛІТЬ“**

Книжка Докії Гуменної „Прогулянка алеями мільйоноліть“ нагадала мені дні моого юнацтва, коли в літі відбуваючи шкільну практику, четверо нас помандрувало на Мелітопільщину подивитися знамениту Кам'яну Могилу, про яку ми чули від нашого вчителя з історії. Перше, що захопило нас це Приозівський неозорий степ, такий відмінний від нашого Придніпровського степу, особливо недалеко від Мелітополя, в долині річки Молочної. А головне, що звернуло нашу увагу — це жовтий острів, складений з таких химерно накопичених кам'яних глиб, що трудно собі уявити, що це є витвір природи; в народі цей острів звуть Кам'яною Могилою.

Обвітрені за мільйони літ, оброслі зеленувато-сірим лішайником, ці глиби пісковику такі різновідні, химерні й фантастичні своїми формами, що створюють дійсно враження якоїсь мовчазної величавости. Про цю могилу, про це чудо природи в народі існує багато легенд. Одна з них запам'яталась мені й понині: „Був такий велетень Богур і він чимось провинився перед Аллахом і той покарав його; наказав виривати руками з близьчого кряжу каміння і складати з них на березі річки Молочної гору, такої височини, з якої було б видно в усі боки степ. Богур виконував наказ Аллаха. Рвав з кряжу великі каміння, переносив їх на собі й складав один на другий в зазначеному Аллахом місці. Щоб швидче закінчити працю, Богур вдався на хитрощі; він укладав каміння, але не щільно. Коли вже більшу половину роботи було зроблено, Богур втягаючи чергову глибу оступився і провалився в залишенні ним між каміннями щілини, зав'яз там і вмер з голоду. Таку кару поніс Богур за те, що хотів обдурити Аллаха. Аллах же звелів вітру засипати піском всі щілини й закрити тіло велетня, чиї кістки й досі знаходяться там“. Місце це стало називатися КАМЕНЬ-ГОРА...

У геологічному та історичному пляні Кам'яна Могила це один з унікальних пам'ятників — залишок піщаника Сарматського моря третинного періоду. Пізніше, коли виникло Понтійське (Чорне) море на цьому місці утворилися вапнякові відкладини, що закрили сарматські піски. Море зникло, лишилася пустеля. Появилися червоно-бурі глини, які мають в собі залізо й марганець. Вода, яка ввійшла в глибину землі разом з оксидами заліза й марганцю сприяла утворенню з сарматського піску кам'янистої породи. Так поступово виник піщаний моноліт.

Під час таяння льодовика на півночі „велика вода“ стікаючи на південь утворила долину ріки, і величезний кам'яний острів опинився на поверхні

YAR HALABAR

YAR'S KID'S THINGS
CHILDREN'S CLOTHING AND FURNITURE

Дитячі убрання і меблі

2314 BLOOR ST. WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2

(416) 767-7860

Mario's

tel. 762-9205

HOUSE OF BEAUTY

WE SPECIALIZE IN

FAMILY HAIRCARE & WAXING

Mini perm \$30.00 (cut extra)

Foam perm \$40.00

259 Scarlett Rd., Toronto, Ont. M6N 4K9

землі. Пізніше під дією води та вітру первинний щит піщаника розколовся, а його уламки сповзли по піску. Так виник своєрідний горб з гратами і печерами. З бігом часу плити прибрали ріжної форми і обрисів. Сьогодні на багатьох з них можна побачити відбитки молюсок Сарматського моря — мешканців могутнього стародавнього водойомища. Але це не є безладне нагромадження плит, а правильне руйнування кам'яного панцера, печери й гроти якого виявилися зручними для культових цілей.

Перші відомості про чудовий пам'ятник відносяться кінця XVIII ст., приблизно 1774 рік, коли під час російсько-турецької війни на мапах російського командування з'явилося упіmnення о „чуде природи“ під назвою „Кам'яний бугор“. Після того лише у 1837 році цей степовий феномен відвідав академік П.П. Кёппен, який побачив на одній зі стін окремі слова. Історія цього феноменального горба досить цікава, але то може служити окремою темою, а головним є те, що літом 1973 року була відкрита печера „Чарівника“, яка була зовсім не займана „лібителями старовини“. На стелі печери знаходилось біля 300 реалістичних малюнків стародавніх художників.

Тут били мамуты, носороги, олені. Були також знайдені знаряддя праці, що відносились до епохи пізнього палеоліту. Серед малюнків виділялося групове зображення людей. Над тваринами були зображені танцюючі жінки в масках оленя — свидоцтво тотемічних (релігійного почитання племені) відображені мисливців Приазов'я.

Другим цікавим зображенням був чоловік — чарівник в масці печерного лева або бізона під час мисливського ритуального танцю. Серед багаточисельних кам'яно-могильних петрогліфів особливо виділяються лінійно-геометричні накреслення, своєрідна аритметика людини того часу. Цікава історія Приозівського степу...

Сурова величність Кам'яної Могили приваблювала кочівників і в пізніші часи. В III-IV віках Приозівський степ населяли войовничі Готи, що добре знали мореплавство і на одній з плит лишили зображення суднопарусник, біля якого накреслені готські руни (письмо), а також монограми Христа. Недалеко Кам'яної Могили на Червоній горі піднімається стародавній курган-могила, на верху якої майорить кам'яна баба — мовчазний сторож степу...

В поході проти половців весною 1103 року руські дружини на чолі з князем Володимиром розгромили на голову ворога на річці Сутени, нині Молочна („Повість временных літ“). В стародавні часи Кам'яна Могила займала визначне місце в духовній культурі перших мешканців Пиазов'я, і ось відома всім нам авторка досліджень минулого **Докія Гуменна** веде нас у те далеке минуле, невідоме нам і малодосліджене не лише тут на еміграції, але й там в Україні. В своїх мікроновелях дієвими особами виводить вона нашу еміграційну молодь, в їх уста вкладає своє бажання пізнати минуле нашого народу, історичне і мовне. А хіба це цікаво? Всі її попередні твори „Благослови Мати“, „Золотий плуг“, „Родинний Альбом“, „Минуле пливе в прийдешнє“, „Небесний змій“ пов’язані відлунням давно-давно минулого з сьогоднішнім у народних звичаях і повір’ях. Вона ввесь час пригадує нам чиїх батьків ми є діти. В діялогах дієвих осіб, як і в народних приказках (які чули ми також не раз з уст наших бабунь або дідусяв) живе давно-минуле наших пращурів, що пережили всі епохи і революції й дійшли до нас в повір’ях, казках навіть у вигляді прикрас і іграшок.

Пізнання родинного кореня є важним для кожного народу, а для нас особливо, бо тільки тоді дерево простягає свої віття високо вгору, коли його коріння цупко пройде надри глибин життєдайної землі. Докія Гуменна має ще багато не виданих скарбів, що лежать в скрині заховані від очей читача. Чи не варто помогти їй витягнути їх на світ? Було б корисним також, щоб такі твори перевідали в інших мовах для тих, хто не знає української мови.

Книжку Докії Гуменної „Прогулянка алеями мільйоноліття“ і інші, можна набути у видавництві „НОВІ ДНІ“ за 5 дол. з пересилкою. Купуйте їх, даруйте при кожній нагоді вашим близьким і дорогим. В пізнанні наша Правда...

Валентина Єрмоленко

Григорій НУДЬГА

ПЕРШІ КИЇВСЬКІ МАГІСТРИ Й ДОКТОРИ

Після прийняття християнства та поширення слов’янського письма у Київській Русі неймовірно швидко зростає інтерес до книги, школи, освіти, до знань. Активно, навіть спішно розбудовується мережа шкіл не тільки в Києві, а й у Чернігові, Переяславі, Луцьку, Овручі, Львові...

Один з польських дослідників історії освіти на Україні прийшов до висновку, що на початку XIII століття у Києві було близько 200 шкіл (при церквах, монастирях і приватних дворах), де навчалося до 1000 учнів... Школи, культура, освіта підносili авторитет Київської Руси перед світом. Загальний інтерес всієї людності до письма і книги виявився тут набагато виразніше, ніж у деяких інших народів Європи.

В XIII столітті ординська навала перервала цей своєрідний процес, але не спинила повністю і не змогла убити інтересу до книги і знань. Хвилі культури, освіти з Києва хлюпнули на провінції. Та все ж нормальню школи й письменство не могли розвиватися на завойованих землях і молодь шукала знань за кордонами рідної землі.

Доки ще була сильна Візантія, православна церква спрямовувала молодь до Константинополя, але посланці йшли туди неохоче, тому що наука там зводилася здебільшого до вивчення релігійних догм, світських знань давалося мало. Та ось 1453 року Візантійська імперія припинила існування. Київська молодь з дедалі більшим інтересом звертається до вищої школи Західної Європи.

Ще у XII столітті привертали увагу східних слов’ян університети — Болонський (Італія), заснований у 1119 році, та Оксфордський.

Є здогадки, що київські шукачі освіти вже в XII ст. досягали Болоньї, але їхніх імен ми не знаємо. Документальні свідчення про навчання в Болоньї українських студентів збереглися з XIV століття (в 1481-1482 рр. ректором цього найславнішого в ті часи університету, який називали матір’ю наук, був українець Юрій Дрогобич).

У Падуї учився товариш і сподвижник гетьмана Сагайдачного І. Курцевич, який записав себе до списку студентів не латинською мовою, а українською: „Курцевич рукою власною“. З початку XVI сторіччя в Болонському і Падуанському університетах кияни були частими гостями. Відомо, що в Падуї вчився побратим Б. Хмельницького — С. Морозенко. За свідченням письменника XVI століття С. Оріховського, в його часи до Падуї приїздили вчитися „молоді українці з глухих куточків, куди не заглядають навіть королівські комісари“.

У списках студентів паризької Сорbonni кияни числяться уже в XIV ст., і були це не тільки студенти, а й бакалаври, ліценція, доктори, які вже

брали участь у керівництві цією вищою школою. Листа від Сорбонни до Риму, датованого 6 квітня 1353-го року, підписали „Магістр Петро Кордован і товариш його в Рутенії“. 1369 року в списках студентів Сорбонни числився „Іван з Рутенії“, який у 1391-му стає доктором. Одночасно з ним учився (1389) „Теофіл Гніверба з Києва“.

У списку Сорбонни за 1397 рік числився „Герман Вілевич, ліценціят мов і бакалавр рутенської нації з Києва“.

Очевидно, стежка з Києва до Парижа в ті часи була досить протоптаною і знаюю, тому й наступного, XV століття, кияни у Сорбонні не були рідкісними гостями. 1419-го там учився Самійло Лінкевич (не з'ясовано, чи киянин), а в середині цього ж століття навчальний заклад мав ужé кількох докторів з Києва, яких іменували у списках Бенедикт Сервін та Іван Тінкевич „рутенської нації з Києва“.

З не меншим інтересом ішли кияни й до Празького та Оломоуцького університетів, звідки на Україну приносили ідеї гусизму, філософсько-педагогічні погляди Яна Коменського і взагалі передові ідеї європейської науки. Окрім знань, вони, маючи на руках диплом, одержували ще й права: їх не мали права бити різками, звільняли від фев达尔них податків, війська. Вони мали право звертатися зі скаргами до найвищого суду, одержувати заробіток за фахом. А це багато значило для людей третього стану.

Тодішні київські студенти на шляху до науки мали майже казкові труднощі. Хоча середньовічні університети приймали всіх, хто мав намір учитися і присягав коритися статуту, але вступник мав заплатити вступні, а потім і внески за навчання та утримувати себе в чужій країні. Правда, в деяких університетах були бурси, бідних звільняли від окремих форм платні, але це не було повним порятунком, тому майбутнім бакалаврам доводилося працювати де тільки можливо, щоб витримати кількарічне перебування в чужому краї.

Звичайно, заможні цього не відчували, з ними приїздили слуги, у їх розпорядженні були добре обставлені квартири, та цікаво, що вже тоді про них учені говорили, що такі люди приїздять не за освітою, не за науковою, якою могли б принести добро своєму народові, а «ради здобуття кавалерського виховання». Справжніми служителями науки були люди праці, вихідці з незаможних родин.

Протягом XIV-XV віків молодь з Києва, як і з усієї України, ішла за знаннями до чужоземних університетів майже виключно з власної ініціативи.

Укладачі списків у багатьох випадках прізвища та імена українських студентів при записах попере-кручували, їх етнічну принадлежність і місце, звідки приїхали, записували не завжди ясно. Майже в усіх університетах їх іменують рутенцями з Києва, тільки у XVI столітті починають писати — «з України»; наприклад, «Андріан Загорикус, нація рутенська з України». Серед цих студентів був та-ж Петро Могила.

- Великий вибір вигідного і модного взуття
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

— ROMIKA — SALAMANDER — LA VALLE
— GALLUS — ORTHOPAEDIC SHOES
ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2218 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ 212 Mavety Street
- ГУСЛЯНКА TORONTO, ONTARIO
- БІЛИЙ СИР Tel: 766-6711
- СМЕТАНА

У СЕ СМАЧНЕ,
ДОБРОЯКІСНЕ!

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ

DANYA

FASHION SHOPPE

2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4

Телефон: 766-4511

ГОВОРІМО ПО-УКРАЇНСЬКИ

Bus. 366-4433
Res. 259-4778

Louis Kallinikos & Sons Inc.

DESIGNERS AND CREATORS OF FINE FURS
RESTYLING • REMODELLING • REPAIRS
Дуже умірковані ціни

825 Queen St. W. Toronto, Ont. M6J 1G1

Доба Відродження активізувала освітній рух і серед слов'янських народів, які постійно підтримували культурні зв'язки із Західною Європою. У XIV столітті було засновано два найстарші університети слов'янського світу — у Празі (1348) та Krakovі (1364), до яких, відразу почали вступати й кияни. Найближчим і найзручнішим виявився для них Krakівський університет, що в XV-XVI століттях стає головним вогнищем гуманізму в Центральній Європі.

Від часу заснування Krakівського університету до XVIII століття в ньому, за приблизним підрахунком, здобули освіту близько 2123 студенти з України, а з них значна частина — київська молодь. Усіх їх виявили досить складна справа, тому що на початку існування університету записували дуже просто: «Петро Петрів з Острова» або «Іван Мартинів з Дуба», а у XV столітті — подаються уже й етнічна приналежність та суспільне становище — «Іван Гурконіс, князь руський» (1422), «Олександр з Русі» (1454), «Микола Русин» (1467), а не раз і місце проживання — «Дмитро Степанів з Києва» (1468).

Пізніше з'являються і прізвища. На початку XVII століття з Києва на навчання за кордон виїжджають перші групи молоді на «казенний кошт».

Таку першу групу молоді відрядив для підвищення освіти «в академіях римських, польських і цезарських» 1626 року Петро Mogila. Через чотири роки більшість з них повернулася до рідного міста і стала вчителями.

У XVIII столітті у Росії і на Україні відчувалася велика потреба людей світських професій — медиків, математиків, хеміків, геодезистів, філологів, знатців європейських мов і т. ін. Для підготовки таких спеціялістів виділялися кошти з державних скарбниць і місцевих бюджетів.

Тільки в 1754-1768 роках з Києва на «казенний кошт» виїхало для одержання вищої медичної освіти за кордоном 300 студентів. Тепер вони вступали переважно до Страсбурзького, Геттінгенського, Гейдельберзького, Лейпцигського університетів.

Майже всі посланці Києва (і Київської академії) після закінчення закордонних навчальних закладів стали висококваліфікованими спеціялістами, а деято зайняв почесне місце у світовій науці. Нестор Максимович, закінчив Київську академію в 1766 році після навчання у Страсбурзькому університеті, став популярним у Європі вченим-енциклопедистом, а повернувшись на батьківщину, невдовзі став основоположником вітчизняного акушерства. Його перу належать численні грунтовні праці з медицини. Майже одночасно з ним закінчив Страсбурзький університет Олександр Шумлянський, близькуче захистив докторську дисертацію, що потім у Європі перевидавалася багато разів.

Вертаючись із чужих «заморських країн», колишні київські бурсаки проводили на рідній землі велику діяльність по удосконаленню шкільної освіти, самовіддано боролися з епідеміями, сприяли

піднесення науки, літератури, мистецтва, висутивши із своїх рядів таких діячів, як П. Mogila, К. Сакович, М. Смотрицький.

На рідну землю кияни поверталися не тільки з дипломами, а й з новими прогресивними ідеями, привозили пакунки нових книг і багато проектів удосконалення суспільного й культурно-побутового життя своїх співвітчизників. Адже їм доводилося слухати лекції Галілея, Лейбніца, Еразма Роттердамського, Канта...

До Києва бакалаври й доктори привозили повністю переписані тексти лекцій найславетніших людей Європи і читали їх своїм молодшим колегам у вітчизняних школах. І не було дивним, коли лекцію Канта, прочитану в Кенігсбергу, через 2-3 місяці повторювали в Києві або в Чернігові.

А нерідко було й так. Киянин закінчував університет, захищав докторську дисертацію, публікував свої праці окремими книгами, ставав професором того ж університету, де здобув вищу освіту. І завойовував славу визначного вченого й педагога. Ми згадували, що в Сорbonні ще у XIV столітті були доктори, які підписувалися «русин з Києва» (це, мабуть, перші доктори-кияни), у Krakівському університеті протягом XV-XVI віків перебувало 15 професорів з України...

За цих умов чимало вихідців з України, зокрема Києва, ставали справжньою окрасою європейської науки, культури.

Григорій Антонович Нудьга — видатний дослідник українського фольклору, музики і літератури. В січні ц.р. йому сповнилося 75 років життя. Проживає у Львові. — Ред.

НОВІ ВИДАННЯ В АВСТРАЛІЇ.

Протягом останніх трьох місяців вийшло в Австралії 3 книжки. Дві з них англійською мовою. Перша — це великий чудовий альбом «Ukraine and Ukrainians», який упорядкував і видав Петро Кардаш. Видання має 225 сторінок, тверду обкладинку, 319 кольорових ілюстрацій. В альбомі подано загальну історію України, історію найбільших міст України, про найвидатніших письменників, митців, про українське життя українців поза Україною, як Америка, Канада, Австралія та інші країни та здобротки українців. Тексти написали 36 авторів з різних країн.

GEO. H. CREBER (від 1897 року)

208 Kingston Rd. at Woodbine

**УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ
У ТОРОНТО**

- першорядні майстри, скульптори і кресляри;
- імпортовані і місцеві граніт, бронза;
- фотографії на порцеляні, нагробні надписи;
- хоч замовлення виконують висококваліфіковані майстри — наші ціни найноміркованіші!

Тел.. вдень — 691-5712 і увечорі — 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

**ONE THOUSAND YEARS
OF CHRISTIANITY IN UKRAINE"**

У чепурно виданій книжці, яку упорядкував і видав д-р Марко Павлишин, лектор україністики університету в Монаші, надруковано три розвідки до 1000-ліття християнства на Україні. Це фактично доповіді, прочитані на симпозіумі в Австралійському Національному університеті в Канберрі 15-го серпня 1987 р. Книжка вийшла під маркою Департаменту славістики унів. ім. Монаша. Видання містить доповіді проф. Е. Сторомона „Народження християнства в Україні“, науковця Лавренса Кроса „Русь-Україна в традиції старогрецької культури“ та самого д-ра М. Павлишина „Християнство: роль укр. культури в минулому й майбутньому“. Вид. з золотим тисненням, має 72 стор. Ціна \$8.00.

КЛАВА ФОЛЬЦ „ДЛЯ ВСІХ ПРО ВСЕ“

(Спогади, оповідання, гуморески, вірші)

В-во „Книга“, 183 ст., ціна \$9.00. Авторка в Австралії відома артистка, знана ще з України та Зах. Німеччини. Її головне амплуа — гумор і сатира, що в великий мірі відбилося й на тематиці її творчості. Багато з написаних творів вона свого часу написала для театру, для сцени, де сама й виконувала. Тож у книжці поруч зворушливих спогадів про минуле, є багато й веселого, що стане в пригоді не тільки читачам для розваги, а й артистам та аматорам, що беруть участь у ревіях, програмах концертів, вар'єте тощо.

Д.Н.

ВАСИЛЬ СОКІЛ В АДЕЛАЇДІ

В неділю 5-го травня 1988 року, в залі Українського Дому журналіст-писменник В. Сокіл поділився думками з присутніми про своє пережиття та про сучасний політичний стан в ССР і в Україні зв'язаний з новою політикою Михайла Горбачова. На думку пана Сокола і в Советському Союзі вже зайшли великі революційні зміни, а найважніше в „голосності“.

В українській пресі почали писати сміливіше, вимагають, щоб українську мову вчили в українських школах, але біда є та, що в Україні потрібно українізувати українців.

В книжці „Здалека до близького“ автор подає хронологічно про своє минуле аж до нинішнього дня. Згадана книжка люксусова, у твердій оправі і має 360 сторінок друку, видана Канадським Інститутом Українських Студій. Вона приемна не лише для ока — для душі теж. Книжка має 46 розділів і в кожному розділі є частина його життя. А прожив вельмишановний гість 83 роки, і на вигляд та духом „молодий“ козарлюга, ще не ржавіє. Не багато його ровесників вибралися б у таку далеку дорогу, та й з доповідлю.

Писменник В. Сокіл, син таврійських степів, провів довгі роки в Харкові. Під час війни був евакуйований на схід за Каспійське море разом з харківським театром. По війні знова повернувся до Харкова. У Харкові художник зустрічався та співпрацював з акторами сцени та мистцями пера. В книжці мова плинна, багата на ньюанси, барвиста, а найважливіше — дуже легка до читання; упорядкована хронологічно по відділах.

„Нові Дні“, вересень, 1988

Ціна книжки 30 доларів, плюс пересилка і можна замовити в Австралії подзвонивши на номер 02,925632.

Космин Чорній

НАДІЙМОСЬ НАЙДУТЬСЯ ЗАЦІКАВЛЕНІ

Готовою є вже до друку „лебедина пісня“ одного життя. Задум, що для нього не було часу, аж він здійснений щойно тепер, коли вже автор сам на схилі віку.

Цей задум — це ідея українського Фавста, тієї філософії Гете, що для людства є вічною, бо є безприпинним бажанням продовжати Життя; шалене настільки оте бажання, що людина готова навіть пропати свою душу Мефістофелеві і стати бодай на коротко ще раз молодою.

В українського Фавста, якого наш автор Ростислав Кедр назвав інтригуючою назвою „Гомункулюс“ як отої ще не завершений, ще недоторваний сучасний Гомо, не є тлом 19 століття, що було творчим часом Йогана Вольфганга Гете, ні його легендарним з 16 століття Доктором Фавстом — а є людина-ідеаліст нашого 20 століття з його всіма проблемами. І тут з однієї сторони є ота недавня страшна маруща копона та й даліше кровожадне взаємопроливання крові і наша розп'ята нація, і людство загрожене нуклеарністю, знищенням. А з другої — є варгості людини, і є жінка і дитина, для яких Гомункулюс хоче врятувати світ.

Автор нанизав неримованими рядками свою драматичну поему. А в ній прецікаві, відважні, критичні роздуми, глибокі своєю контроверсійністю у діяlogах між Гомункулюсом та Мефістофелем. Вони на зовсім іншій площині, ніж ті у славному на весь світ творі Гете.

Задум — та вічна тема туги: ще раз пережити молодість, та для чесного ідеаліста це також і туга за можливістю змінити світ, і то з погляду того максимуму, що його стара, посивіла людина нарешті збагнула. Та вона вже не в силі стати на прю, на дію, на зміні.

Манускрипт повинен би якнайскоріше перетворитись у видання, у книжку, для якої вже готова вдумлива обкладинка відомого мистця Миколи Бідняка.

Автор, мовознавець з професії, недавно видав у Торонто „Поезії“: III збірка, 1983, в яких дещо відтворив і з поезій, що були писані ще у Львові і видані томиком, якого по воєнній заверусі навіть в автора немає.

То хай його „Гомункулюс“ не забариться.

А може знайдутися охочі стати меценатами-спонзорами цієї будь-що-будь не звичайної теми та її оригінального опрацювання, отого українського Фавста — „Гомункулюса“?

Книжка буде шанобливо присвячена меценатові-спонзорові тієї всесвітньо-відомої теми в її українському варіанті.

Ярина Тудорковецька

Писати на адресу:

Nowi Dni c/o R. K.
P.O. Box 400, Stn. „D“
Toronto, Ont. M6P 3J9

ВИСЛУХАЙ БЛАГАННЯ

Нехай світ валиться, нехай усі лають, нехай і творили люди передше, а ми таки маркуємо історію тільки від себе починаючи. Інакше ж не по-українському.

Що? Тисячоліття християнства? Не ждіть і не думайте собі інакше, як християнство тут і тільки тут, між нами, емігрантами. Всюди безбожництво, невігластво. Ми єдині християни. В нас Церковь, відламів більше чим у римлян, греків, росіян і других державних народів. Пригадайте святкові послання владик — скільки їх? Газети чуть до останньої сторінки виповнюються ними! Усі християнські. Слава нам! Нехай знає світ, які ми плодовиті богоугодники емігранти. Любов так вибуяла в нас, що ми розатомилися. Скорі кожний собі Церкву засновуватиме. Все воно на славу України, хоч... (Пождіть хвилину. Давить біль у грудях, тисне вище серця. Дозволь, Боже, докінчити оцю думку! Дозволив. Спасибі!) ... хоч і без України.

А хіба можна інакше? А хіба там є з ким? Тож, хоч нам, старикам, давно пора у відставку, — нам море по коліна. Ми розсилаємо грошима, як половиною. Платимо чверть мільйона доларів за одне оголошення в чужомовній газеті! Дивуємо світ. Тут наша батьківщина, тут наше християнство, тут і тисячоліття!

Взяв я мою раківницю, підрахував оті викуплені місця у Фішер Гол Лінкольнському Центрі в Нью-Йорку — по 250 доларів, по 120, по 100, по 50 — тисячі місць. Усі викуплено. Це ж сотні тисяч важко запрацьованих грошей. Додаю туди кошти подорожей отих, які приїхали на два дні з Торонто,

З РАДЯНСЬКОГО ПОБУТУ

- Як проживаєте?
- Та працюю.
- А дружина?
- Також працює.
- Ну а як дочка?
- І вона працює.
- То з чого ви живете?
- Син не працює.

ГУМОР

Коли закохані починають думати — роблять найбільшу дурницю.

**

- Хочу відкрити спільне конто.
- З вашим чоловіком?
- Ні, з кимсь, хто має гроши.

**

- Моя жінка часто говорить до себе.
- Моя також, але вона про це не знає, бо думає, що я слухаю.

з Детройту, Чікаго, Філадельфії. мільйончики разом! Кому?

Хоч і не Іван, але ж українець, належу до пізніх Обухів. Та й не бажав у моїй бессильності — бож один не воїн у полі — каламутити воду тим, які зібрались плавати у ній; тож спізнено подаю мій проект святкувань: витратити по тисяч дві для по-одиноких репортерів телестанцій і преси, аби повідомили про наші громадські святкування. Кошт — 50 тисяч доларів, а розголосу за мільйони. Вчитись потрібно від всюдисущих, багатших за нас, із діяспоральним двотисячним досвідом вигнанців. Це плян мінімум.

Максимум, на всенародню скалю, ось мій проект, може покористуються батьки народу ще хоч до листопада-грудня 1988 року. Замість хору з Атланти, запросити сюди на виступи хор з Києва, що ним диригує „безбожник“ Віктор. Дозволю собі поінформувати читача. Диригент не є іконо-кластом, а Іконником. Прізвище сприємливе християнинові й владикам. Іконник зорганізував хор, захопився Артемом Веделем, випровадив його музику для культурного світу, а за словами людини, якій вір'ю, як батькові, бо ж виплакала вона свою душу для нашого народу, — цей Іконник має в репертуарі 150 творів, що вистачає на 20 концертних виступів. У нього Ведель, Березовський, Лятошинський, Стеценко, Бах, Гендель, Гайдн. Каже Сергій Козак — „такого хору на Україні ще не було“, а Сергій мій Плачинда пише: „концерти Веделя, його музика, що несе ідеали краси і добра та незнищений оптимізм українського народу“... „Гноблений, але не скорений. Той народ, що крізь тортури несе добро і красу душі своєї, високу мрію про визволення і щастя“...

Не вірите мені, не вірите Плачинді? Тож повірите, я певний, словам: „Це найкращий хор у світі“ — так нещодавно відгукнувся про хор відомий діяч, президент Гамбурзького фонду культури доктор Альфред Топфер, вручивши Європейську золоту медаль за збереження історичних пам'яток Софійському Музею і вислухавши там же кілька концертів Артема Веделя у виконанні хору Іконника.

Переконав? Дозвольте продовжити роздумування-плянування. Плішка, Добрянський — гарно. Запросити також, бож християнин він, Луку Поворотного — диво-див нашого століття, таку ж Ніну Матвієнко. Гукнути таким хором у США, Канаді, а в поворотній дорозі у Львові, завершивши в Києві у присутності люду й хоч одного нашого владики вигнанця...

Про технологію не забув, як ото наші молодики. Для вічності зберегти нащадкам перший доказ нашого християнського єднання у відео та пластинкових записах.

Прийде зима. Клянусь, віддам для відпочинку при надбережній Флоріди мою хатку солістам, організаторам. Спатиму в гаражі. Грошей пішло, не ждучи на заклики. А до того часу, нічого не осталось мені, як молитись, молитись за нас розатомлених християн. Боже, Боже, чи чуєш Ти мене?!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Св. п. о. прот. ОЛЕКСАНДЕР КОСТЮК

17-го червня 1988 р. в м. Ветерлю, Онтаріо, упокоївся в Бозі о. прот. Олександр Костюк. Бл. п. о. Олександр народився 14-го травня 1920 року в родині українського православного священика о. Павла на Дніпропетровщині.

В родині, де було

четири сини і чотири дочки, він був п'ятим. Освіту здобував у чотирьох різних школах, бо в ті тяжкі роки родина мусіла ховатися від урядового переслідування.

Нелегко було синові священика, чи як тоді казали „синові ворога народу“, попасті до бажаного університету. Тож він записався до Дніпропетровського Будівельного Інституту, де й навчався до вибуху совєтсько-німецької війни в 1941 році. В кінці 1943 року був забраний окупаційним режимом до Німеччини на примусову роботу. Перед закінченням Другої світової війни опинився в 2-ій дивізії У.Н.А., перебував у полоні в таборі Ріміні, опісля в Англії.

Після звільнення з полону працював у текстильній фабриці в Брадфорді, готувався до науки, співав у церковному хорі і там познайомився та одружився з Галиною Хуторною. В 1952 р. о. Олександр з дружиною та з її мамою Вірою Хуторною виїхали до Канади в м. Торонто, де о. Олександр працював, співав у хорі катедри св. Володимира і не покидав думки про студії теології.

В 1953 р. вся родина (з малим сином Павлом) виїхала до Вінніпегу, де о. Олександр, не зважаючи на матеріальні труднощі, вписався до Колегії св. Андрея, яку закінчив у 1956 році і був висвячений на священика нашим славним митрополитом Іларіоном та призначений до парафії в містечку Суррей бл. Ванкуверу, де й народилась дочка Надія. В 1963 р. о. Олександр став настоятелем у громаді св. Покрови в м. Монреалі, а в 1970 році родина повернулась до провінції Онтаріо. Тут о. Олександр став настоятелем двох громад: св. Софії у Ветерлю та св. Покрови у Ветерфорді.

У 1975 році упокоїлася після довгої і тяжкої недуги св. п. добродійка Галина на 42-му році свого побожного трудолюбивого життя. Скорі після її смерти почав нездужати й о. Олександр і через незадовільний стан здоров'я не міг прийняти сану єпископа УПЦ, хоч обидві згадані парафії ревно обслуговував аж до кінця своєї земної Одисеї.

У похороні св. п. о. митроф. прот. Олександра Костюка взяли участь первоіерах УПЦ в Канаді митрополит Василій, багато священиків і вірних та приятелів. 31-го липня на поминальному обіді в м. Ветерфорді переведено збірку на українську пресу, а з неї

призначено 50 дол. на „Нові Дні“, які о. Олександр передплачував, читав і цінив.

Синові Павлові, дочці Надії, братові Миколі і їх родинам та всім читачам, які знали бл. пам'яті отця Олександра і добродійку Галину, висловлюємо наше глибоке співчуття з приводу незабутньої втрати.

Вічна пам'ять Покійним!
Хай з Богом спочивають!

Бл. п. СЕРГІЙ АНДРІЙОВИЧ ЄВСЕВСЬКИЙ

В неділю 15-го травня ц. р. помер у Філядельфії скромний, шляхетний, працьовитий і широковідомий культурно-громадський діяч Сергій Андрійович Євсевський. Покійний був активним членом українського революційно-демократичного руху, довголітнім скарбником Фундації ім. І. П. Багряного, фінансовим референтом оселі ОДУМ „Київ“, представником журналу „Нові Дні“ та виконував ряд інших громадських функцій.

Бл. п. С. А. Євсевський походив з давнього священичого роду й був споріднений з родиною українського історика Й. Гермайзе, засудженого в процесі над Спілкою Визволення України. Жив увесь час Україною і трудився для неї. Похоронений на українському цвинтарі в Бавнд Бруці. Під час поминального обіду присутні склали понад 3000 дол. в честь Покійника на вартісні національні справи.

Дружині Марії Юхимівні, дочці Ганнусі, синові Юрієві та їхнім родинам і всім однодумцям Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття з приводу болючої втрати.

Бл. п. ІВАННА КАЧОР

Ділимось з читачами сумною вісткою, що в суботу 14-го травня 1988 р. у Вінніпегу відійшла у вічність громадська діячка, довголітня вчителька Рідної Школи і пластова виховниця бл. п. Іванна Качор, з дому Чернецька. Чоловікові Покійної нашему давньому співробітникові інж. Андрієві Качорові, донькам і всій ширшій родині висловлюємо наше глибоке співчуття з приводу несподіваної великої втрати.

Бл. п. МАКСИМ СУДНИК

У п'ятницю, 13-го березня 1987 р. в шпиталі Гайт, Альберта, упокоївся в Бозі на 87-му році життя Максим Судник.

Бл. п. Максим народився 15 серпня 1899 р. в селі Скритоголов на Волині, в родині Гната Судника і Олександри з дому Лотовських. До Канади прибув з дружиною і сином Олегом в 1927 році. Вони поселилися на „гомстеді“ в Лимбурн, в околиці Піс Рівер, Альберта, де жили все своє життя.

Покійний любив цю країну, любив працювати на фармі, заохочував своїх дітей до освіти та здобування знання, бо й сам любив багато читати. Рік перед смертю Максим і його дружина були відзначені як „Піонери округи“.

Покійний залишив у смутку дружину Тетяну, трьох синів з дружинами, три дочки з чоловіками, 15 онуків і 9 правнуків, брата Теда з дружиною Емілією і сестру Тіну Олійчук.

Похоронні відправи по покійному відбулися з Канадської Об'єднаної Церкви в Гайт. Поховано його на цвинтарі в Гайт. Вічна пам'ять покійному!

СВЯТОСЛАВ В. ФРОЛЯК

У суботу 4-го червня 1988 р. помер у Торонто після довгої недуги заслужений український суспільно-громадський діяч адвокат Святослав Фроляк. Бл. п. Святослав Фроляк народився в Канаді (Альберта), але середньошкільні роки прожив серед української стихії в Галичині. Під час війни був капітаном у канадській армії й співорганізатором Українського допомогового бюро в Лондоні. Обороняв українських емігрантів перед загрозою примусової депатріації до СРСР. Після війни був основником Ліги Визволення України й тижневика „Гомін України“ в Торонто. Завжди брав активну участь в українському й канадському суспільному житті. Останньо був головою Провінційної Ради Багатокультурності. Помер на 68-му році життя.

ПАМ'ЯТИ ПРОФ. БОРИСА О. БОЖЕНКА

Долучую пожертву на пресовий фонд журналу „Нові Дні“ (\$30.00) в пам'ять батька бл. п. професора Бориса Олександровича Боженка.

Святослав Боженко

УКРАЇНСЬКИЙ КОНКОРДАНС БІБЛІЇ

В річницю 1000-річчя українського християнства вийшов друком у канадському видавництві Глінт перший у світі українськомовний конкорданс Біблії. Автором цього величного комп'ютеризованого проекту є Філіп Ювінг, а редактором проф. Е. Бурштинський. „Щасливої річниці тобі Україно бажає з любов'ю Канада!“ — пишуть в своєму повідомленні видавці.

За близьчими інформаціями зголошуватись: **Glint Canada, 89 Centre Ave., Willowdale, Ont., M2M 2L7, Tel.: (416) 223-1104.**

192 МІЛЬЙОНИ ДОЛ. ДЛЯ БАГАТОКУЛЬТУРНОСТИ

Міністер для справ багатокультурності в федеральному канадському уряді Джеррі Вінер повідомив, що його міністерство на протязі найближчих п'ять років видасть 192 мільйони доларів на сприяння співпраці між поодинокими етнічними групами в Канаді, на розвиток спадщинних мов і культур та на реалізацію інших проектів урядової політики багатокультурності.

150 ТИСЯЧ ДОЛ. ДЛЯ ПЕН КЛЮБУ

Міністер Культури і Комунікації в Онтаріо дост. Лілі Мунро призначила 150.000 доларів на організацію Світового конгресу Міжнародної Організації Письменників (ПЕН), який має відбутися 23-27 вересня 1989 р. в Торонто і 28-30 вересня в Монреалі. За 75 років існування ПЕН Клубу — це вперше відбудеться його світовий конгрес у Канаді. Треба сподіватись, що в ньому візьмуть належну участь і українські письменники.

ГОЛОС ЧИТАЧА М.Г. ЦЕНКА

Дорогий Маріяне Григоровичу!

У нас, на рідних землях казали: „правдивого приятеля піznати у біді“. Коли на мене напали, зовсім безпідставно, ріжні „анонімні“ люди з приводу започаткування „земельного проекту“ для наших земляків у Бразилії, Ви стали у моїй обороні... і мимоволі зробили мене „славною людиною“, бо в останньому червневому числі Вашого відомого журнала аж три особи про мене пишуть... Тож хочу дещо відповісти на порушенні справи...

Мушу зачати мою відповідь на листа старшого, засłużеного письменника і професора пана Василя Чапленка, який лише у 7-ох рядках написав принаймні стільки ж неточностей (не хочу вживати гострішого вислову).

Не тільки п. В. Чапленко, але й десятки інших знавців мене не переконають, що ми не маємо права вживати імені по-батькові. У нас в Галичині під польським впливом була велика титуломанія. Кожного навіть народного вчителя називали професором, а коли хтось не мав титулу, то радо додавали йому, „пан директор“.

В 1943-44 перед наступом зі сходу приїхала до Львова кількастисячна східно-українська еміграція (знова мені закинуть, що ділю один український народ на „східних і західних“, але ж треба якось означити) і хоч між ними було дуже багато визначних науковців та професійних людей, вони не вживали титулів, а лише по-батькові. І ми, працівники УЦК та УКК (було нас кілька десят), всі ми почали не лише їх... але також себе кликати по-батькові. І це нам всім відповідало, а їх не понижувало...

В ЗУАДКУ працюють Степан Гавриш, нач. канцелярії (довгі роки працювали в УНС, дуже розумна та працьовита людина, хоч випадково не має титулу та Василь Бerezuk інтелігентний селянин, пакує пачки. Я їх запитав імена батьків і Степан вже Григорович, а Василь — Миколайович, і я сказав жартом: „тепер ми рівні перед Богом і перед атомною бомбою“. Тому мене ніхто не переконає, що я не маю права повсякчасно шанувати моого бл. п. батька, виїмково здібного та культурного селянина. Прикро мені, що аж так широко мусів вяснити...

В дальшому реченні листа п. В. Чапленка також „горох з капустою“... Я не є керівником фундації св. Софії. Це велика фундація, що збирає фонди на забезпечення та розбудову надбань св. п. Патріяха Йосифа, а при цій фундації я утворив фундацію „Ценко добро творити“ у пам'ять бл. п. дружини Володимири, на яку призначив майже все своє майно і лише з відсотків за 4 роки розділено понад 20.000 дол. Може з мовного боку назва фундації незвичайна, але з „англійським думанням“ вона не має нічого спільногого.

Рівночасно даю признання п. О. Хом'якові, що він піддержав мою ініціативу та передплатив „Нові Дні“ для читачів у бідних країнах. Я був переконаний, що може десятки братів також з нашого Сходу підтримають мій проект. Я розумію, що вони жили не в таких умовинах, щоб мати установи, незалежну пресу та щоб її підтримувати, але тепер і тут уже могли б... Навіть „Ваша Читачка“.

Пан О. Хом'як у кількох реченнях скопив суть справи, що „належу до тих, які вміють належно розпоряджати добробленим майном“... Прихавши до США в 1949 р. без жадних фондів, я спочатку працював у ресторані „заробляв“ по 55 центів на годину (за 6 днів праці — 26 дол. „на чисто“, відтак провадили ми зі знайомим малу „гросерню“ (споживчу крамницю) а щойно по 10 роках вікрив я з бл. п. дружиною т. зв. „реал естейт“, продаж неру-

ЛІСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

хомостей і так „доробився“, що шість хат „забив дошками“ (бо кликали мене до суду та карали за ріжні занедбання, які спричинили льокатори), а коли решту хат попродав та дещо заробив, то утворив фундацію у пам'ять дружини на ріжні благородні цілі.

Тисячі наших людей, які багато заробляють та платять великі податки або мають ріжні бізнеси і також платять великі податки, нагромадили багато майна, але все бояться, що ім ще не вистачить до кінця життя. Вони забивають, що на другий світ нічого не заберуть і тому вже тепер могли б роздавати на ріжні благородні цілі...

Мене заболіло й обурило, що ще найшлась якась „Ваша Читачка“ з Гамільтону, ще одна „анонімна осoba“, а Ви ж так гарно вяснили, чому ми проти „анонімів“. Я був би дуже щасливий, коли б та „Ваша Читачка“, відкрила чоло та мала відвагу підписатись. Тоді я пригадав би їй якщо вона була взагалі в Байройті, що в таборі, в якому жило около 2.000 мешканців 2/3 або, може, навіть 3/4 мешканців походили з західних земель, але у моїй адміністрації була більшість братів зі східних земель, бо мали професійних людей. І я відступив кращий поверх над школою на православну церкву, бо католикам легше приходило організовувати парафію. **І ми, мабуть єдиний табір в історії мали кожного ранку спільну молитву і разом молились,** ми перші впровадили спільні Богослужіння, маючи дуже інтелігентних та ідейних священиків всеч. о. Івана Прокоповича та всеч. отця Бачинського (з Буковини). А в час репатріяції та скринінгів, я з нараженням свого життя, боронив ріжними методами наших братів від репатріації! Не боїться „Ваша Читачка“ кари Божої писати такі нісенітниці, виссані з пальця? Але я їй прощаю як християнин...

Микола Ценко
Нью-Йорк

ПРО КОРІНЬ ЗЛА...

Перевіряю ще раз дату журналу, виявляється, що виданий таки в травні 1988 р., а не в квітні (тобто не першого квітня). Бо такі небелиці в нарисі В. Шимка „На чорній дошці“, мусили б бути надруковані першого квітня, тоді ще прощається.

Все було б добре, коли б не згадка про українізацію, яку „запровадили ...Ленін і Скрипник“. Ленін був творцем не українізації, а ліквідації нашого народу. Це ж той „творець“, що послав Лейбу та Муравйова на молоду українську державу.

Чомусь тепер стало модно забувати про корінь зла. Чайже почав те зло той самий тип з рижою борідкою! То чи ж можна ширити таку неправду та баламутство?

Знаю багато приятелів, які обурені такою „появою“ у вашому журналі, які хочуть прямо відмовитися від нього. Отакою писаниною, людина, не думаючи, себе сама заносить на чорну дошку... Чого доброго, Василь Шимко ще щось „витворить“, ну хоч би, що: „Лазар Каганович був творцем українського війська“...

Коли б то люди думали, що пишуть!

Віктор Павленко

Правда часто має декілька облич. Це правда, що Ленін був творцем ліквідації молодої української держави й масового терору, але правдою є також те, що після визвольної війни без згоди Леніна не було б українізації в 20-их роках. Найглибший корінь зла, на нашу думку, в тому, що саме Ленін закорінив в нас систему крайньої нетерпимості до всякого плюрализму й до вислову іншої думки.

Чи думають про це ті приятелі, які так легко відмовляються від газети тільки тому, що редактор допустив на її сторінки якусь думку, з якою вони не погоджуються? — Ред.

„ПРОРОКИ“ І ПАРАПСИХОЛОГИ

...Пригадую старий анекдот: Міністерство фінансів СРСР послало комісію перевірити штатну дисципліну в пеклі. Комісія побачила там грішників, яких підсмажували в трьох казанах. Біля одного казана кругом стоять охорона; біля другого — один охоронець, а біля третього немає ніякої охорони.

Комісія здивувалась: Чому таке нерівномірне розміщення охорони? Люципер відповів: У казані, де багато охоронців, сидять жиди — коли один вилізе він витягне всіх. Там де один охоронець — сидять росяни, для них досить одного. А там, де нема охорони сидять українці; коли хтось буде вилазити, то вони самі стягнуть його назад у казан.

Чому пророками і парапсихологами можуть бути жиди чи інші нації, а українці не можуть бути? Парапсихологи ще до Лева Силенка вірили в стару українську віру, тобто в Даждьобога. Силенко опрацював канони старої української релігії ... і вона буде повністю застосована на Україні.

Там де я живу, в радіусі 500-800 метрів діє біля 20 різних церков. В Америці що не Джон, то церква. В українців що не Іван, то партія. Зара з основним заувданням кожного українця повинно бути визволення України від московського поневолення, для чого всім треба об'єднатися...

А. Коваль, Лос Анджелос

КОРОТКО ПРО „НОВІ ДНІ“

... Журнал читаю від його першого числа і журналом задоволена, а також задоволена редактором (жаль, що не мала нагоди запізнати, п. Волиняка знала). Журнал дає крихітку розради, можна в ньому щось мудрішого прочитати, як в іншій пресі...

У.Г. Онтаріо

Я була відмовилася від продовження передплати, коли побачила об'яву безсоромних руїнівств. Тепер змінила свою думку про передплату, але не про тих національних дурисвітів. Пересилаю вам чек на 50

дол., з них 20 на передплату, а решту на пресовий фонд.

Анна Гувер-Гриневич, Сакраменто

**

... Прийміть від мене сердечні гратуляції і побажання дальших успіхів у Вашій справді продуктивній праці в реагуванні цього вартісного журналу. Особливо тішить мене, як читача, що Ви творите зв'язок з Батьківчиною, публікуючи статті українських рідянських культурних діячів, так що читачі „Нових Днів“ мають змогу збагнути чим діше сучасна Україна.

Віктор Сабаль, Німеччина

**

... Вітаємо Вас з нагородою і дуже тішимося не лише цим офіційним відзначенням, але й що Ваша Дружина фахово провадить справу оголошень, як тепер це виглядає після недавньої кризи... Але нагороди нагородами, а деяка, хоч невелика матеріальна підтримка не зашкодить, тож посилаю чек на видатки „Н.Д.“ ...

Оксана Вікул Воронин

... Приємно, що журнал, н е зважаючи на всю „негоду“ і труднощі тримає свій курс, а головно не знижує свого рівня. Це справжнє досягнення, коли придвигніться до всіх умов і можливостей наших.

Щиро сердечно вітаю і бажаю здоров'я й витримки!

Микола Француженко

... Журнал читаю завше від „А“ до „З“, але в листопадовому числі зіпсуvalо мені настрій і навіть бажання далі передплачувати — оголошення „РУН-Віри“. Не побачивши цього оголошення в наступних числах — пересилаю аж на дві передплати гроши.

К. Дорковська

Достойний Пане Редакторе!

У відділі „Листи до Редакції“ якийсь М. Наш (?) („наш“ чи не „наш“) відважився учити Вас, мовляв, не поміщайте навіть платного оголошення про книжку нашого духовного учителя Лева Силенка „Мага Віра“. Радить ігнорувати платні оголошення, бо це „реклама“...

Живе людина у вільній країні, і боїться принципів волі, осуджує волю, вважає, що тільки те, в що він вірить має право на життя. Що ж, — такі принципи жахіття панували в Україні в епоху диктатора Сталіна.

Я вважаю, що кожна людина має право мати таку віру, яка йому добра і такого права в інших не відбирати. Ми ж всі боремося за демократичну Україну, де має бути свобода слова і віровизнання.

З пошаною рунтато **Б. Свириденко**

... Роками-роками читаю „Нові Дні“. Як завітає нове число, то не випущу з рук, доки не скінчу. А потім, цілий місяць читаю по кілька разів те саме.

З. Гречко, Торонто

ЩЕ ПРО КВІТНЕВЕ ЧИСЛО

Шановний Пане Редакторе —
Тaborovий Земляче!

... Трохи хочу сказати про число журналу за квітень. В ньому, як для мене особисто, є чимало цікавого й вартісного: Чудові уривки з поеми Івана Драча. Допис Галини Крусь, під заг. „Великоднє чудо“ на мене зробив якесь „світле“ враження, я його назвала б „зворушило — симпатичним...“

Дуже цікаво було читати Юрія Шевельова: „Про Юрія Лавріненка і трохи про себе...“

З великом зацікавленням прочитала інтерв'ю з Дмитром Павличком... Там ще є чимало цікавого, але на цьому я закінчу...

Набралося у мене не мало вражень від попередніх чисел журналу, про які я хотіла написати раніше, та... деякі обставини перешкодили це зробити.

Колись я визбирала ці свої враження та й перешлю всі разом, якщо б Ви були в цьому зацікавлені.

З правдивою пошаною, найкращим побажанням успіху.

Лариса Дончук, Філадельфія

Шановна Пані Дончук!

Я завжди зацікавлений знати добре і погані враження читачів (і читачок) про поміщені в „Нових Днях“ матеріали. На жаль, не маю можливості повідомляти про це кожного зокрема. Тож пишіть, не чекаючи на „упіmnення“.

М. Дальний

Поважаний Пане Редакторе!

Прошу ласкаво помістити у Вашому журналі резолюцію зборів ТЄУЗ, які відбулися ще 8-го грудня 1987 р. в Ерусалимі.

Цю резолюцію я послав з початком березня чотирьом найбільшим українським часописам, на жаль, ні один з них не вважав за відповідне її опублікувати. Вдруге вислав копії резолюцій до „Нового Шляху“ і „Українських Вістей“ із залученим листом, на жаль, вони мені не написали й одного речення про причину непоміщення. Допис про відвідини п. Я. Сусленського в Саскатуні лиш „Український Голос“ був ласкавий помістити.

Наша громадськість часто дивується, що нічого не діється для поліпшення наших контактів з євреями. Ось вам приклад відношення нашої національної преси до цих справ.

Д-р С. Дерпко, Саскатун

Через брак місця в нашому тонкому журналі, резолюцію надрукувати не можемо. Немає сумніву, що на непоміщення її в інших українських часописах мав вплив перебіг і вислід суду над Іваном Дем'янюком. Допису про відвідини Я. Сусленського в Саскатуні не друкуємо, бо він уже був друкованій не тільки в „Українському Голосі“, але і в „Свободі“. Ред.

**ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
„НОВИХ ДНІВ“**

КАНАДА:

З поминального обіду в пам'ять о. прот. Ол. Костюка, Ветерфорд	\$50.00
Євтушка В., Ошава	44.00
Гречко Зоя, Торонто	\$40.00
Макаренко А., Ст. Катеринс	37.00
Басараб Р., Вестон	30.00
Бондаренко М., Давнів'ю	28.00
Судник Ліна, Ветблей (у пам. М. Судника)	20.00
Якоб Давид, Торонто	20.00
Данчук Тетяна, Торонто	20.00
Тимошенко Ірина, Торонто	13.00
Сосна Ол., Ошава	13.00
Олексюк І., Торонто	10.00
Маяровська Ганна, Едмонтон	10.00
Кириченко Л., Гамільтон	8.00
Ходатченко Марія, Торонто	8.00
Івасиків Л., Тандер Бей	8.00
Михайлюк П., Вінніпег	8.00
Бабич І., Тандер Бей	8.00
Мілько І., Амгерстбург	5.00
Радченко Варвара, Монреаль	4.00

С.Ш.А.:

Воронин Оксана і Олександр, Сільвер Спрінг	\$50.00
Боженко С., Сан Франціско	50.00
Гувер Анна, Сакраменто	30.00
Друль П., Др. Грос Пойнт	30.00
Бережна Єфросінія, Флорида (у пам'ять С. Євсевського)	30.00
Пачковська Ніла, Ст. Пауль	20.00
Гусак Л., Дірфільд Біч	20.00
Соломаха П., Рівер Гров	20.00
Могила Наталія, Нью Джерзі (у пам'ять С. Євсевського)	20.00
Процик А., Гот Спрінг	15.00
Н. Н., Пасаїк	15.00
Дзівак Тетяна, Річмонд Гіл	10.00
Худяк Марія, Стерлінг Гейтс	11.00
Лисенко М. отець, Гот Спрінг	10.00
Гриценко Г., Вест Роксбури	10.00
Рябокінь Галина, Ст. Пауль	5.00
Кліш Віра, Філадельфія	5.00
Назаренко Тетяна, Детройт	5.00
Ломиш Л., Дункірк	5.00
Стокальський П., Глен Спей	5.00
Кушнір Л., Філадельфія	5.00

ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ:

Дудка А., Вільдмандеур, Франція	фр. 79.00
Срібна П., Ньюкомб, Австралія	\$40.00
Боднарчук П., Шіплей, Англія	£5.00

ПРИЕДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТИНИКІВ:

Горгота Ада, Торонто	2
Маяровська Ганна, Едмонтон	2
Бродгед Дарія, Гамільтон	1

Яцкевич Л., Філадельфія	1
Комар А., Клемзінг, Австралія	1
Гава М., Торонто	1

Щиро дякуємо всім за пожертви і приєднання нових передплатників.

Редакція і Адміністрація.

ЗУАДК ВІДКРИВ КОНТО ДЛЯ Г. СВЕРСТЮК

Кілька тижнів тому прибула до США зі своєю матірю Марією, дворічна внучка відомого українського правозахисника Євгена Сверстюка, Ганнуся. Медична діагноза виявила наявність у мозку дитини злосливого наросту витвореного мабуть в наслідок атомної катастрофи в Чорнобилі.

Ганнуся вже перейшла дві складні операції в одному з найкращих дитячих шпиталів у Філадельфії.

Дальше лікування Ганнусі буде пов'язане з поважними фінансовими видатками. ЗУАДК вже уділив Марії Сверстюк відповідну грошову допомогу, але це не є задовільне. Тому Екзекутива прохаче наші установи, організації та людей доброї волі пересилати на ту ціль щедрі пожертви, які будуть вложені на осібне банкове кonto, що ним розпоряджатиме М. Сверстюк. Чеки на пожертви слід виставляти на UUARC (з допискою Hanna) та висилати на адресу ЗУАДК:

United Ukrainian Relief Committee,
1319 West Lindley Ave.
Philadelphia, Pa 19141.

Жертвовавці одержать від ЗУАДК відповідну посвідку, що її можна буде використати для відтягнення переданої суми від податку.

ОСОБИСТЕ

Потребую купити чи позичити для опису у моїй студії книжку — виставку — представлення „Баронський син в Америці“. Бібліотеки чи приватних власників прошу написати до

Boris Myhal
320 Parnell Avenue
Ottawa, Ont. K1Z 5J8

щоб улаштувати трансакцію.

Пишу до Вас коротенького листа, через який хочу довідатись про родину Одарченків. Будьте добрі, допоможіть знайти маму, тата, а може і сестер та всіх рідних.

Пам'ятаю, що моя найдорожча матуся кликала мене Валі. Відгукніться до мене рідні, якщо хтось живий і пам'ятає про мене. Прошу писати на адресу:

Mr. Mrs. A. S. Dejneca
131 Allanhurst Dr.
Islington, Ontario
M9A 4K5

1 Тел.: (416) 247-7780, дзвонити по 4-ій год. пообіді.

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
If not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 400, STA „D“
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

**СПИСОК ОСІБ, ЯКІ ПОЖЕРТВУВАЛИ
НА ЦЕНТР КУЛЬТУРИ СВ. ВОЛОДИМИРА
В ОКВІЛЛ, ОНТ. (до кінця 1987 р.)**

\$1,000.00 АБО БІЛЬШЕ

(Продовження 4)

Калата Омелян і Раїса	\$1,375.00
Каленчик М.	1,000.00
Карпенко Ігнат і Анна (Ошава)	1,000.00
Карп'юк Федір	1,000.00
Кардинал Дж. Лтд.	3,000.00
Катедральний хор св. Володимира	5,350.00
Качевський Андрій і Анна	2,025.00
Кейван Дж. В.	3,000.00
Кирилюк Василь і Адея	2,125.00
Кіріченко Олекса і Олександра	3,020.00
Кіт Павло	1,975.00
Коваль Олексій і Настя	3,785.00
Ковальська Марія	1,000.00
Ковальський Олександер і Наталія	1,220.00
Ковалів Ольга	1,375.00
Ковар Марія	1,425.00
Ковар Юрій і Леся	1,030.00
Коврига Тетяна	1,000.00
Колесник Іван	2,000.00
Колесник Тетяна	1,000.00
Колос Яків і Ольга	2,185.00
Коляда Микола і Надія	2,000.00
Козій Ніна	1,305.00
Козоріз Любомир і Ярослава	1,000.00
Кондратчук Василь і Софія	1,000.00
Кондратчук Федір	1,000.00
Копил Вол.	3,184.00
Копил Петро	1,200.00
Конечний Володимир і Анна	2,000.00
Коп'як Петро і Марія	1,600.00
Корець Кирило	1,000.00
Корець Микола	1,610.00
Корніenko Іван і Катерина	1,350.00
Корженівський Вадим і Наталка	3,400.00
Корженівський Вол. і Валентина	1,500.00
Королишин Мирон	1,000.00
Король Микола	2,175.00
Король Яків	1,045.00
Костельник Гаврило і Анна	1,030.00
Костюк Микола і Варвара	1,100.00
Костюк Олександер і Ольга	1,060.00
Котульська Марія	3,110.00
Коханська Анна	3,050.00
Кошарний Віктор і Тамара	

Далі буде. Подбайте, щоб і Ваше прізвище було на цьому списку.

НОВІ НАДІСЛАНІ КНИЖКИ

Марія Голод: **Стрімка моя вулиця**; поезії. Обкладинка і рисунки в тексті Едварда Козака. Торонто. Об'єднання Українських Письменників „Слово“, 1988. 144 стор., ілюстр. Ціна не подана.

Олекса Гай-Головко: **Їм дзвонили не дзвонили**. Попідї великого голоду в 1932-33 роках в Україні, здійсненого терором під совєтсько-російською окупацією. Обкладинка д-ра Л. Молодожаніна. Віnnipeg, Видавнича Спілка Тризуб, 1987. 215 стор. Ціна не подана.

Олександр Канюка: **Від Гужівки до Біломор-каналу**. Свідчення концтабірника 1930-их років. Нью-Йорк, Науково-Дослідне Товариство Української Термінології, 1988. 203 стор., ілюстр. автора. Ціна не подана.

Теодор Онуфрійчук: „**Бібліографічна збірка видань академіка-автора Ф.Ф. Онуфрійчука**“. Віnnipeg, Христіан Пресс, 1988, 34 стор., ілюстр. Ціна не подана.

М.С. Горбачов: „**Перебудова і нове мислення для нашої країни і для всього світу**“. Київ, Видавництво політичної літератури, 1987. 268 стор. Ціна 3.95 дол.

Гнат Бердо: **Виbrane твори**; поезії, проза, публіцистика. До 40-річчя насильного виселення. (Торонто) Об'єднання Лемків Канади, 1987. 138 стор. Ціна не подана.

П'ятий Конгрес Федерації Українських Жіночих Організацій. Редактор — Ярослава Зорич, обкладинка — Роман Завадович, мистецьке оформлення — Роман Раделицький. Торонто, СФУЖО, 1987. 191 стор., ілюстр. ціна не подана.

Іван Боднарчук: **Розквітлі сузір'я**; повість. Обкладинка Володимира Беднарського. Торонто—Віnnipeg, Видавництво „Тризуб“, 1987. В твердій і м'ятій опраці. 159 стор., портр. Ціна не подана.

Василь Дідюк: **Смійтесь на здоров'я**; гумор нашого часу. Обкладинка і карикатури Всеолода Магаса; малюнки з журналу „Мітла“. Торонто, Вид-во „Овид“; накладом автора, 1988. 210 стор. і 30 стор. карикатур. Ціна 16 дол. з пересилкою. Набувати в укр. книгарнях або в автора: W. Didiuk 30 Allanhurst Dr. #402 Islington, Ont., Canada M9A 4J8.

Юрій Самброс; **Щаблі і мій шлях до комунізму**; мемуарні нариси. Нью-Йорк, Вид-во „Сучасність“, 1988. 417 стор. Ціна 16 ам. дол.

Яр Славутич, упорядник і редактор; **Українська Шекспірія на Заході**, 1. Едмонтон, Вид-во „Славута“ для Українського Шекспірівського Товариства, 1987. 96 стор., порт. Ціна не подана.